

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Listopad 2021

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Spis treści

1. Charakterystyka Gminy	3
1.1 Krótki rys historyczny	3
1.2 Bogactwa naturalne, możliwości ich eksploatacji i wykorzystania	4
1.3 Ochrona środowiska	5
1.4 Ochrona powietrza	11
1.5 Lokalne dziedzictwo kulturowe	19
1.6 Atrakcyjność turystyczna – walory, oferta i infrastruktura turystyczna.....	21
2. Diagnoza sytuacji przestrzennej	26
2.1 Ukształtowanie terenu	26
2.2 Położenie	26
2.3 Dostęp do internetu oraz usługi świadczone elektronicznie	29
2.4 Infrastruktura drogowa	29
2.5 Infrastruktura wod-kan	37
2.6 Gospodarka odpadami	38
2.7 Gazownictwo	40
2.8 Energetyka i telekomunikacja	40
2.9 Infrastruktura sportowo-rekreacyjna.....	40
2.10 Atrakcyjność osadnicza	43
3. Diagnoza sytuacji społecznej	45
3.1 Ludność i procesy demograficzne	45
3.2 Instytucje kultury i ich działalność.....	51
3.3 Bezpieczeństwo publiczne.....	66
3.4 Pomoc społeczna.....	67
3.5 Ochrona zdrowia	68
3.6 Gospodarka mieszkaniowa.....	69
3.7 Edukacja i wychowanie	69
3.8 Kapitał społeczny.....	81
4 Diagnoza sytuacji gospodarczej.....	83
4.1 Gospodarka i rynek pracy.....	83
4.2 Dominujące branże gospodarki.....	84
4.3 Tereny inwestycyjne.....	86
4.4 Bezrobocie	86
5 Finanse samorządowe	88
5.1 Budżet gminy – dochody i wydatki, w tym ich struktura	88
6 Obszary funkcjonalne gminy – zdiagnozowane problemy	89
Spis tabel	94
Spis wykresów	95
Spis map	95
Spis zdjęć	95

1. Charakterystyka Gminy

1.1 Krótki rys historyczny

Nowa Słupia to stara osada leżąca na wschodnim krańcu Łysogór u podnóża Łysej Góry, zwanej też Łyscem, a dziś Świętym Krzyżem. Jej początki sięgają czasów przed narodzeniem Chrystusa. Już wtedy zaczęto produkować tu żelazo, po które przybywali Rzymianie. Tę prądną technikę pozyskiwania żelaza możemy obecnie zobaczyć na pokazach prezentowanych podczas – Dymarek Świętokrzyskich. Gmina Nowa Słupia pod względem administracyjnym ma status gminy miejsko-wiejskiej o charakterze rolniczym. Siedzibą Gminy jest miasto Nowa Słupia¹. W XIII i XIV w. wieś była własnością opactwa benedyktynów na Świętym Krzyżu. Osada nosiła wówczas nazwę Słup. W 1351 r. opaci świętokrzyscy założyli miasto na mocy przywileju króla Kazimierza Wielkiego. Powstało ono w dogodniejszym miejscu, w porównaniu z poprzednim położeniem wsi, noszącej współcześnie nazwę Stara Słupia. Rozwój miasta związany był z obsługą pielgrzymek na Święty Krzyż. W Nowej Słupi kilkakrotnie zatrzymał się m.in. król Władysław Jagiełło, pielgrzymujący do świętokrzyskiego klasztoru.

Zdjęcie 1 Dawna ulica świętokrzyska w Nowej Słupi

Źródło [www.gminy Nowa Słupia](http://www.gminy.nowa-słupia.pl)

Zdjęcie 2 Pielgrzym „Emeryk”

¹ Miejscowość Nowa Słupia odzyskała prawa miejskie z dniem 01.01.2019r.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030 Diagnoza strategiczna

Zródło: zbiory Gminnego Ośrodka Kultury w Rudkach

Zdjęcie 3 Klasztor benedyktynów na Świętym Krzyżu

Zródło: zbiory Gminnego Ośrodka Kultury w Rudkach

W 1405 r. Słupia otrzymała przywilej na odbywanie cotygodniowych targów. Liczba jarmarków z czasem zwiększyła się do dziewięciu. W 1578 r. miasto posiadało 2,5 łana, 21 warsztatów rzemieślniczych, 6 garncy gorzałczanych, młyn i stępę.

Po kasacji klasztoru w 1819 r. miasteczko podupadło. W 1869 r., po powstaniu styczniowym, Nowa Słupia utraciła prawa miejskie. Przed II wojną światową osada miała 3350 mieszkańców. Na skutek wojny ich liczba zmniejszyła się do 1353 w 1946 r. W 1959 r. w Nowej Słupi wybudowano wodociąg i dom wycieczkowy. W 1960 r. powstało Muzeum Staropolskiego Hutnictwa. Współcześnie Nowa Słupia jest ośrodkiem turystycznym w Górach Świętokrzyskich. Na terenie miasta odbywa się coroczny festyn archeologiczny Dymarki Świętokrzyskie, na którym prezentowane są m.in. starożytne metody wytopu żelaza.

1.2 Bogactwa naturalne, możliwości ich eksploatacji i wykorzystania

Na terenie gminy znajduje się Świętokrzyski Park Narodowy oraz 4 ścisłe rezerваты przyrody:

- Chełmowa Góra, w granicach ŚPN,
- Święty Krzyż, w granicach ŚPN,
- Wąwóz w Skałach,
- Góra Jeleniowska

Obszar Gminy obejmuje także część terenu Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego, obejmujący zalesione tereny Pasma Jeleniowskiego.

Grunty leśne w gminie Nowa Słupia liczą 2429,2 ha, w tym lasy zajmują teren o powierzchni 2391 ha. Pod względem własności w większości są to lasy państwowe zarządzane przez Dyрекcję Świętokrzyskiego Parku Narodowego i Nadleśnictwo Łagów. Wskaźnik lesistości dla gminy wynosi 27,9 % i jest wyższy od wskaźnika lesistości województwa – 27,7%.

W skład Świętokrzyskiego Parku Narodowego wchodzą następujące kompleksy leśne:

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

- pasma Łysogór z drzewostanami jodłowo-bukowym, z udziałem modrzewia, świerka, jaworu,
- Góry Chełmowej, z dominującym udziałem modrzewia polskiego,
- Serwisu-Dąbrowy, z drzewostanem z przewagą świerka.

Istniejące w gminie Nowa Słupia powierzchnie leśne stwarzają korzystne warunki rekreacyjne oraz spełniają ważną rolę wodochronną. Głównym zagrożeniem są kradzieże drzewa, pożary leśne, zaśmiecanie terenów leśnych wokół terenów mieszkaniowych oraz dróg. Problemy w zakresie lesistości to rozdrobnienie lasów prywatnych, niepełne wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych oraz niedobór środków na zalesienia. Większość drzewostanów położonych na terenie gminy była w minionych latach stale zagrożona szkodliwym oddziaływaniem zanieczyszczeń, których natężenie jest ostatnio obniżone dzięki wprowadzaniu odpowiednich instalacji i w części ograniczeniem szkodliwej produkcji. Gospodarka leśna prowadzona jest na podstawie planów urządzania lasów, opracowywanych na okresy 10-letnie na terenach chronionych i podlega zasadom wynikającym z odpowiednich planów ochrony. W gminie dominują gleby lekkie. Około 40% gruntów ornych ma właściwe stosunki wodne; gleb okresowo suchych jest około 18%. Około 40% powierzchni gminy zajmują gleby okresowo nadmiernie uwilgotnione, wymagające zmeliorowania. Erozją zagrożonych jest około 15% gruntów ornych. Grunty w klasach bonitacyjnych I – III zajmują około 37% obszaru gminy, zaś w klasie IV około 38% obszaru gminy.

Gmina Nowa Słupia posiada niekorzystne warunki hydrogeologiczne. Jej obszar cechuje stosunkowo mała wydajność ujęć wodnych lub ich brak. Terenem bezwodnym jest przede wszystkim obszar głównego pasma Gór Świętokrzyskich. Niemal cała gmina leży w zlewni rzeki Kamiennej; zachodni skrawek gminy leży w zlewni rzeki Nidy, zaś skrajna część południowo - wschodnia należy do zlewni rzeki Czarnej Staszowskiej. **Głównymi rzekami gminy są Czarna Woda i Pokrzywianka,** o wodach III i II klasy czystości. Rzeki te charakteryzują się niekorzystnym rozkładem zasobów wód w ciągu roku (notuje się tu wysokie stany wód na wiosnę oraz niskie stany wód w okresie letnim). **Retencja wód powierzchniowych nie zagospodarowuje dodatniego bilansu wodnego, co sprzyja pogłębianiu się deficytu wody.**

Klimat gminy jest zróżnicowany, wyraźnie ostrzejszy w masywie Łysogór. Roczna temperatura powietrza waha się na poziomie około 5,7° C. W miesiącach letnich upały miejscami dochodzą do 32° - 34° C, zaś w zimie mrozy dochodzą do minus 30° C. Roczne sumy opadów atmosferycznych dla obszaru gminy wynoszą 600 mm. Przeważają wiatry zachodnie i północno - zachodnie rzadziej występują wiatry wschodnie, południowo – wschodnie i południowo – zachodnie. Wyniki badań wskazują na tendencję do słabej poprawy stanu czystości powietrza, co ma istotne znaczenie dla oceny warunków klimatycznych. Walory środowiska naturalnego są ważnym czynnikiem warunkującym poprawę poziomu życia mieszkańców.

W swojej działalności samorząd Gminy Nowa Słupia kieruje się zasadą zachowania zasobów naturalnego środowiska dla obecnych i przyszłych pokoleń a podejmowane działania przyczynią się do polepszenia stanu środowiska naturalnego. Głównym celem inwestycji proekologicznych realizowanych na terenie gminy jest poprawa stanu czystości środowiska naturalnego realizowana poprzez utylizację odpadów, zmniejszenie stężeń zanieczyszczeń w powietrzu pochodzących z publicznych i domowych kotłowni, redukcji zanieczyszczeń wód gruntowych i powierzchniowych.

1.3 Ochrona środowiska

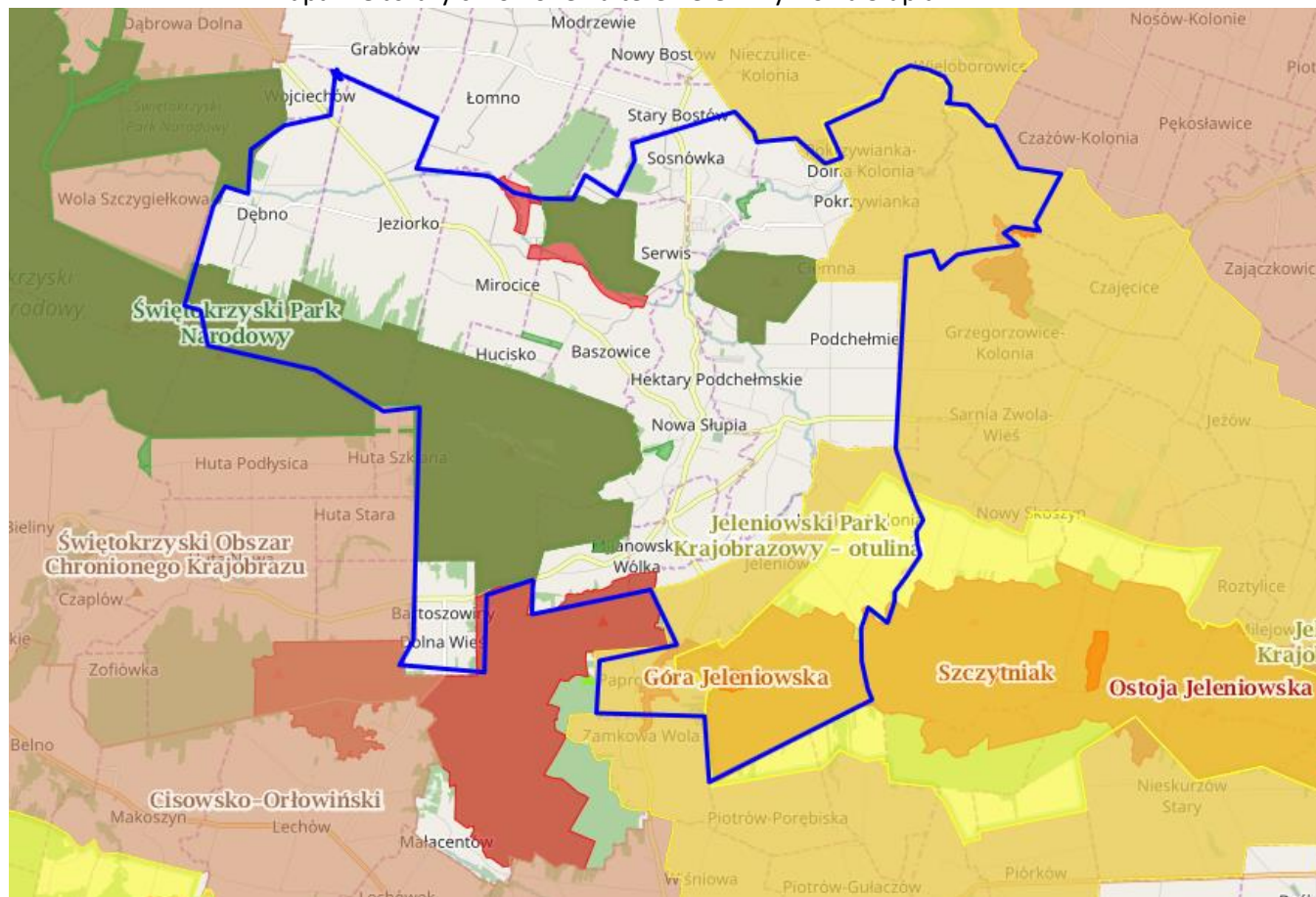
Obszar Gminy obejmuje wschodnią część Pasma Łysogór ze Świętym Krzyżem oraz fragment zachodniej części Pasma Jeleniowskiego. W północnej części gminy punktem dominującym jest Góra Chełmowa. Znaczna część obszaru gminy leży w strefie **obszarów chronionych Świętokrzyskiego**

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

Parku Narodowego i Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego. Gmina Nowa Słupia położona jest w obrębie specjalnego **obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 „Łysogóry” PLH 260002.** Poniższa mapa i tabele prezentują obszary chronione na terenie gminy.

Mapa 1 Obszary chronione na terenie Gminy Nowa Słupia

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Legenda: Użytki ekologiczne Rezerваты Parki Krajobrazowe Parki Narodowe Obszar Chronionego Krajobrazu Zespoły Przyrodniczo Krajobrazowe Natura 2000 – obszary ptasie Natura 200 Obszary siedliskowe Stanowiska dokumentujące Pomnik przyrody

Gmina leży poza szlakami przewozu materiałów niebezpiecznych, nie przebiegają przez jej teren rurociągi paliw płynnych. Na jej terenie nie ma zakładów przemysłowych stanowiących istotne źródła zanieczyszczenia powietrza oraz narażania mieszkańców na zbyt wysoki poziom hałasu. Istniejące zakłady zgodnie z decyzjami środowiskowymi prowadzi swą działalność z poszanowaniem ochrony środowiska, a zagrożenia dla niego są w granicach normy. Ruch na drogach gminnych i powiatowych jest średni i nie stanowi zagrożenia dla czystości powietrza. Jedynie na drogach wojewódzkich ruch jest bardziej wzmożony. Zwiększonego stopnia zanieczyszczeń można się spodziewać w okresie grzewczym, w miejscach skoncentrowanej zabudowy.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

- Park Narodowy – 1,

Tabela 1 Park narodowy na terenie Gminy Nowa Słupia

Parki Narodowe						
Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Gminy w granicach parku narodowego	Gminy w granicach otuliny parku	Aktualna podstawa prawna	Uwagi
1	Świętokrzyski Park Narodowy	7626,45	Nowa Słupia, Bieliny, Bodzentyn	Nowa Słupia, Bieliny, Górnio, Bodzentyn, Łączna, Maśłów, Łagów, Pawłów	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996 r. w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 4 poz. 29). Rozporządzenie częściowo uchylilo Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1950 r. w sprawie utworzenia Świętokrzyskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 14 poz. 133)	na terenie otuliny parku narodowego, w gminach: Bieliny, Górnio, Bodzentyn - utworzono Świętokrzyski Obszar Chronionego Krajobrazu

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach

- Rezerwaty – 2,

Tabela 2 Rezerwaty przyrody na terenie Gminy Nowa Słupia

Nr rejestrowy	Nazwa rezerwatu	Powierzchnia z aktualnej podstawy prawnej [ha]	Gmina	Rodzaj	Podstawa prawna utworzenia rezerwatu	Plan ochrony - podstawa prawna	Zadania ochronne
52	Wąwóz w Skałach	3,18	Waśniów, Nowa Słupia	Przyrody nieożywionej	Zarządzenie MOŚZNiL z 19.10.1994 r. (MP Nr 56 z 1994, poz. 484). Obwieszczenie Woj. Świąt. z 15.10.2001 r. (Dz.Urz.Woj. Świąt. Nr 107 poz. 1270)	-	-
64	Góra Jeleniowska	15,56	Nowa Słupia	Przyrody nieożywionej	Zarządzenie MOŚZNiL z 25.07.1997 r. (MP Nr 56 z 1997, poz. 534). Obwieszczenie Woj. Świąt. z 15.10.2001 r. (Dz.Urz.Woj. Świąt. Nr 107 poz. 1270)	Rozp. Nr 57/2002 Woj.Świąt. z 18.11.2002 r. Dz.Urz.Woj.Świąt. Nr 165 poz. 2058). Ustanowiony na okres 20 lat.	

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

- parki krajobrazowe – 1,

Tabela 3 Park krajobrazowy na terenie Gminy Nowa Słupia – dane wg Rejestru RDOŚ

Nr rej.	Nazwa	Powierzchnia [w ha]	Gminy w granicach Parku	Gminy w granicach otuliny Parku	Obowiązująca podstawa prawna	Uwagi	Plan ochrony
4	Jeleniowski Park Krajobrazowy	4218,2	część gmin: Baćkowice, Łagów, Nowa Słupia, Sadowie, Waśniów	część gmin: Baćkowice, Łagów, Nowa Słupia, Sadowie, Waśniów	Uchwała Nr XLIX/871/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Jeleniowskiego Parku Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 17 z dn. 08.01.2015 r.)	Na terenie otuliny parku utworzono Jeleniowski Obszar Chronionego Krajobrazu	-

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach

- obszary specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 na terenie Gminy Nowa Słupia nie występują.
- specjalne obszary ochrony siedlisk NATURA 2000: 2

Tabela 4 Obszary specjalnej ochrony siedlisk NATURA 2000 na terenie Gminy Nowa Słupia

L.p.	Nazwa obszaru	Kod	Gmina i powierzchnia w gminie w ha			Status obszaru	Plan Zadań Ochronnych – podstawa prawna
1	Łysogóry	PLH260002	Bieliny	874,44	10,90%	Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty - Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2015/2369 z dnia 26.11.2015 r. w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2015) 8191), (Dz. U. UE L 2015.338.34 z dn. 23.12.2015 r.)	-
			Bodzentyn	4274,94	53,28%		
			Górno	0,48	0,01%		
			Łączna	595,14	7,42%		
			Masłów	371,28	4,63%		
			Nowa Słupia	1897,71	23,65%		

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

			Pawłów	9,87	0,12%		
			Razem	8023,86	100,00%		
2	Ostoja Jeleniowska	PLH260028	Baćkowice	462,33	12,88%	Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty - Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2015/2369 z dnia 26.11.2015 r. w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2015) 8191), (Dz. U. UE L 2015.338.34 z dn. 23.12.2015 r.)	-
			Bieliny	329,13	9,17%		
			Łągów	907,34	25,28%		
			Nowa Słupia	580,23	16,17%		
			Sadowie	0,1	0,00%		
			Waśniów	1310,11	36,50%		
			Razem	3589,24	100,00%		

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach

- obszary chronionego krajobrazu – 1,

Tabela 5 Obszary chronionego krajobrazu na terenie Gminy Nowa Słupia

Nr rej.	Nazwa obszaru chronionego krajobrazu	Data utworzenia	Powierzchnia [w ha]	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Gmina	Opis przebiegu granicy	Sprawujący nadzór nad obszarem	Opis
14	Jeleniowski Obszar Chronionego Krajobrazu	2001-10-17 - Rozporządzenie Nr 335/2001 Wojewody Świętokrzyskiego (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 108 poz. 1271)	10 638	Uchwała Nr XLIX/879/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Jeleniowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Świętokrz. poz. 3153 z dnia 25.11.2014 r.)	części gmin: Baćkowice, Łągów, Nowa Słupia, Sadowie, Waśniów	W załączniku Nr 1 do Uchwały Nr XLIX/879/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Jeleniowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	Marszałek Województwa Świętokrzyskiego	Położony na terenie otuliny Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego. Tereny te obejmuje się ochroną ze względu na bogactwo ekosystemów i bardzo zróżnicowany krajobraz i rzeźbę terenu oraz funkcję korytarzy ekologicznych.

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach

- użytki ekologiczne – nie występują na terenie Gminy Nowa Słupia,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - nie występują na terenie Gminy Nowa Słupia,

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

- pomniki przyrody – 1,

Tabela 6 Pomnik przyrody na terenie Gminy Nowa Słupia

Lp.	Nr w rej. RDOŚ	Nazwa pomnika przyrody (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Gmina	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Opis lokalizacji
126	205	źródło	1987-10-02	1) Zarządzenie Nr 23/87 Wojewody Kieleckiego z dnia 2 października 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz.Urz.Woj.Kieleckiego Nr 19, poz. 223. 2) Rozporządzenie Nr 6/94 Wojewody Kieleckiego z dnia 20 czerwca 1994 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Kiel. Nr 8, poz. 54 z dn.30.08.1994 r.) 3) Rozporządzenie Nr 7/94 Wojewody Kieleckiego z dnia 4 sierpnia 1994 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz.Urz.Woj.Kieleckiego Nr 8, poz. 55, z dn. 30.08.1994 r.) 4) Rozporządzenie Nr 276/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 9 sierpnia 2001 r. zmieniające zarządzenia i rozporządzenia w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 85, poz. 987 z dn. 16.08.2001 r.)	Źródło wypływające z rumoszu kwarcytów kambryjskich, w niewielkiej niszy o średnicy ok.. 3 m i tworzące nieduży ciek spływający na południe. W pobliżu źródła występuje szereg wysieków i wycieków wodnych. Typ źródła: szczelinowo-warstwowe, zboczowe.			Nowa Słupia	Trzcianka	18	40603	dok. źródła znajdują się we wsi trzcianka ok.. 200 m na płn. Od szosy do Kielc pod lasem (granica SPN), za ostatnimi zabudowaniami Trzcianki.

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach, stan na 25.03.2016

1.4 Ochrona powietrza

Ochrona powietrza to jedno z bardziej istotnych zagadnień ochrony środowiska przez człowieka w szczególności przed zanieczyszczeniem z uwagi na to, że proces odnowy atmosfery jest długotrwały. Zagrożenia wynikające z zanieczyszczeń atmosfery stanowią duże niebezpieczeństwo, ponieważ z powodu ruchów mas powietrznych mogą być przenoszone na znaczne odległości. Substancje te mogą występować w postaci stałej, ciekłej lub gazowej i mogą wpływać na zdrowie ludzi, klimat, przyrodężywioną, glebę, wodę lub powodować inne szkody w środowisku. Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych, lub co najmniej na tych samych poziomach oraz zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu, co najmniej do dopuszczalnych.

Stan czystości powietrza atmosferycznego na terenie gminy

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw) dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów. Podstawowymi krajowymi aktami prawnymi, określającymi obowiązki, zasady i kryteria w zakresie prowadzenia oceny jakości powietrza w Polsce są:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. 2019 r., poz. 1396 z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 r., poz. 845) zmienione przez rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu,
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2018 r., poz. 1119 z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012 r., poz. 914 z późn. zm.).

Na terenie województwa świętokrzyskiego dodatkowo obowiązuje uchwała nr XXII/292/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliwa. Przedmiotowa uchwała wprowadza następujący harmonogram eliminacji nie ekologicznych źródeł ciepła:

- od dnia 1 lipca 2021 r. nie wolno spalać najbardziej zanieczyszczających powietrze paliw stałych, tj.: mułów i flotokoncentratów węglowych, węgla brunatnego, węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm oraz paliw zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%,
- od dnia 1 lipca 2023 r. nie wolno użytkować kotłów pozaklasowych tzw. kopciuchów (według normy PN-EN 303-5:2012),
- od 1 lipca 2024 r. nie wolno użytkować kotłów posiadających 3 i 4 klasę,
- od 1 lipca 2026 r. wolno użytkować kotły spełniające wymagania ekoprojektu zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe,
- od 1 lipca 2026 r. nie wolno użytkować kotłów na paliwo stałe w budynkach, jeśli istnieje możliwość przyłączenia budynku do sieci gazowej lub ciepłowniczej.

Od 1 lipca 2026 r. na terenie województwa świętokrzyskiego będzie można użytkować tylko odnawialne, bądź niskoemisyjne źródła ciepła takie jak: ciepło z sieci miejskiej, kotły na gaz lub olej opałowy, pompy ciepła, ogrzewanie elektryczne. Jedynie w sytuacji braku możliwości podłączenia budynku do sieci miejskiej, bądź sieci gazowej, dopuszczalne będzie spalanie paliw stałych w kotłach spełniających wymagania ekoprojektu, zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018 r. w *sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu*. Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/ docelowych/celu długoterminowego w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji: dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ołów Pb w PM₁₀, arsen As w PM₁₀, kadm Cd w PM₁₀, nikiel Ni w PM₁₀, benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀.

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃. Zgodnie z art. 89 ustawy - Prawo ochrony środowiska, kryteriami oceny i klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu (z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń poziomu dopuszczalnego, określonej dla niektórych zanieczyszczeń),
- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji (dozwolone przypadki przekroczeń poziomu dopuszczalnego odnoszą się także do jego wartości powiększonej o margines tolerancji),
- poziom docelowy substancji w powietrzu (z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń, określonej w odniesieniu do ozonu),
- poziom celu długoterminowego (dla ozonu).

Zgodnie z definicjami zawartymi w dyrektywie 2008/50/WE:

- poziom dopuszczalny oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany,
- Poziom docelowy oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam gdzie to możliwe w określonym czasie,
- Poziom celu długoterminowego oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie - z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków - w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: dwutlenku siarki SO₂, dwutlenku azotu NO₂, tlenku węgla CO, benzenu C₆H₆, ozonu O₃, pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} oraz zawartości ołowiu Pb, arsenu As, kadmu Cd, niklu Ni i benzo(a)pirenu B(a)P w pyłe PM₁₀ zamieszczono w tabeli poniżej. Dla pyłu PM_{2,5} oraz ozonu zdefiniowane są kryteria dodatkowej klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Kryteria te zestawiono w tabelach poniżej.

Tabela 7 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, PM₁₀, PM_{2,5}, Pb, As, Cd, Ni, BaP, O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. S1 > 350 µg/m ³	więcej niż 24 stężenia 1-godz. S1 > 350 µg/m ³
dwutlenek siarki	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. S24 > 125 µg/m ³	więcej niż 3 stężenia 24-godz. S24 > 125 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. S1 > 200 µg/m ³	więcej niż 18 stężeń 1-godz. S1 > 200 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 40 µg/m ³	Sa > 40 µg/m ³
tlenek węgla	dopuszczalny	8-godz.	S8max ≤ 10 mg/m ³	S8max > 10 mg/m ³
benzen	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 5 µg/m ³	Sa > 5 µg/m ³
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 35 stężeń 24 godz. S24 > 50 µg/m ³	więcej niż 35 stężeń 24-godz. S24 > 50 µg/m ³
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 40 µg/m ³	Sa > 40 µg/m ³
pył zawieszony PM _{2,5}	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 25 µg/m ³	Sa > 25 µg/m ³
ołów	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 0.5 µg/m ³	Sa > 0.5 µg/m ³
arsen	docelowy	rok	Sa ≤ 6 ng/m ³	Sa > 6 ng/m ³
kadm	docelowy	rok	Sa ≤ 5 ng/m ³	Sa > 5 ng/m ³
nikiel	docelowy	rok	Sa ≤ 20 ng/m ³	Sa > 20 ng/m ³
benzo(a)piren	docelowy	rok	Sa ≤ 1 ng/m ³	Sa > 1 ng/m ³
ozon	docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)	więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)

Objaśnienia do tabeli:

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim –
raport wojewódzki za rok 2019

Objaśnienia do tabeli:

Sa- stężenie średnie roczne

- S1 – stężenie 1-godzinne
- S24 – stężenie średnie dobowe
- S8max – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego.
- S8max_d – maksimum dobowe ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących obliczanych ze stężeń średnich jednogodzinnych; każdą wartość średnią ośmiogodzinną przypisuje się dobie, w której kończy się ośmiogodzinny okres uśredniania.
- Ołów, arsen, kadm, nikiel, benzo(α)piren – oznaczane w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Tabela 8 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę roślin w zakresie dwutlenku siarki SO₂, tlenków azotu NO_x i ozonu O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	rok kalendarzowy	Sa ≤ 20 µg/m ³	Sa > 20 µg/m ³
dwutlenek siarki	dopuszczalny	pora zimowa (okres od 01.X do 31.III)	Sw ≤ 20 µg/m ³	Sw > 20 µg/m ³
tlenki azotu	dopuszczalny	rok kalendarzowy	Sa ≤ 30 µg/m ³	Sa > 30 µg/m ³
ozon	docelowy	okres wegetacyjny (1V – 31 VII)	AOT40 _{SL} ≤ 18000 µg/m ³ *h (średnia z AOT40 dla ostatnich 5 lat)	AOT40 _{SL} > 18000 µg/m ³ *h (średnia z AOT40 dla ostatnich 5 lat)

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim – raport wojewódzki za rok 2019

Objaśnienia do tabeli:

- Sa- stężenie średnie roczne
- Sw- stężenie średnie w sezonie zimowym; sezon zimowy obejmuje okres od 1 października roku poprzedzającego rok oceny do 31 marca w roku oceny.
- AOT40_{SL} –suma różnic pomiędzy stężeniem średnim jednogodzinnym wyrażonym w µg/m³ a wartością 80 µg/m³,
- dla każdej godziny w ciągu doby pomiędzy godziną 8:00 a 20:00 czasu środkowoeuropejskiego CET, dla której stężenie jest większe niż 80 µg/m³. Wartość uśredniona dla kolejnych pięciu lat; w przypadku braku kompletnych danych pomiarowych z pięciu lat dotrzymanie dopuszczalnej częstości przekroczeń sprawdza się na podstawie danych pomiarowych z co najmniej trzech lat.

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy. Zgodnie z art. 87 ustawy - *Prawo ochrony środowiska* obecnie dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Nazwy i kody stref określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 10 sierpnia 2012 poz. 914 z późn. zm.). Liczba stref w Polsce wynosi 46, wśród których jest obecnie 12 aglomeracji, 18 miast o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy (nie będących aglomeracją) oraz 16 stref – pozostałych obszarów województw. Oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi prowadzone są w każdej z 46 stref. W ocenach pod kątem ochrony roślin uwzględnia się 16 stref – ocenie tej nie podlegają strefy - aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys. i strefy - miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. W województwie świętokrzyskim, dla celów klasyfikacji pod kątem zawartości: ozonu, benzenu, dwutlenku azotu, tlenków azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, pyłu zawieszonego PM₁₀, zawartego w tym pyłu ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu oraz dla pyłu PM_{2,5}, wyłoniono 2 strefy: miasto Kielce i strefę świętokrzyską na terenie której leży gmina Nowa Słupia.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Tabela 9 Zestawienie stref w województwie świętokrzyskim

Lp.	Województwo	Kod strefy	Nazwa strefy	Typ strefy	Powierzchnia strefy [km ²]	Liczba mieszkańców w strefie	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony zdrowia [tak/nie]	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin [tak/nie]
1	świętokrzyskie	PL2601	miasto Kielce	miasto pow. 100.000 mieszk.	110	195 266	tak	nie
2	świętokrzyskie	PL2602	strefa świętokrzyska	reszta województwa	11 600	1 042 103	tak	tak

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim – raport wojewódzki za rok 2019

Podsumowując wyniki oceny rocznej i klasyfikacji stref dla kryterium ochrony zdrowia ludzi obie strefy (miasto Kielce i strefa świętokrzyską) uzyskały klasę C z powodu przekroczeń poziomu dopuszczalnego określonego dla pyłu zawieszonego PM₁₀ dla stężeń 24-godzinnych oraz przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Przekroczenie poziomu celu długoterminowego określonego dla ozonu skutkowało nadaniem strefom klasy D2. Dodatkowa klasyfikacja pod kątem zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM_{2,5} wykazała przekroczenie poziomu dopuszczalnego określonego dla fazy II w strefie miasta Kielce (klasa C1). Dla stref ze statusem klasy C, zgodnie z art. 91 ustawy - Poś, zarząd województwa opracowuje, a sejmik województwa uchwala program ochrony powietrza, mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji. Dla stref, w których przekraczane są poziomy dopuszczalne integralną część programu ochrony powietrza lub jego aktualizacji stanowić ma plan działań krótkoterminowych. Klasa D2 skutkuje natomiast, w myśl art. 91a Ustawy, podjęciem długoterminowych działań naprawczych będących celem wojewódzkiego programu ochrony środowiska. Pod względem pozostałych zanieczyszczeń strefom nadano status klasy A z uwagi na nieprzekraczanie (ponad dozwoloną ilość) poziomu dopuszczalnego i docelowego dla każdej z ocenianych substancji. Ogólne wyniki klasyfikacji stref w województwie świętokrzyskim ze względu na ochronę zdrowia ludzi przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 10 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)².

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	Pb(PM ₁₀)	As(PM ₁₀)	Cd(PM ₁₀)	Ni(PM ₁₀)	BaP(PM ₁₀)	PM _{2.5}
PL2601	miasto Kielce	A	A	A	A	A ¹	C	A	A	A	A	C	A ²
PL2602	strefa świętokrzyska	A	A	A	A	A ¹	C	A	A	A	A	C	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim – raport wojewódzki za rok 2019

- 1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2
- 2) Dla pyłu PM_{2,5} – poziom dopuszczalny II faza, strefa miasta Kielce uzyskała klasę C1

² źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, rok 2018, WIOŚ Kielce, 2019

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Wyników oceny ze względu na ochronę roślin

Podsumowując wyniki oceny rocznej i klasyfikacji stref dla kryterium ochrony roślin, strefę świętokrzyską **pod względem dotrzymania wartości dopuszczalnych dla NO_x i SO₂ zakwalifikowano do klasy A**. Natomiast **z uwagi na przekroczenie** poziomu docelowego i poziomu celu długoterminowego **ozonu**, strefę świętokrzyską **zaliczono do klasy C i D2**. Ogólne wyniki klasyfikacji stref w województwie świętokrzyskim ze względu na ochronę roślin przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 11 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin-klasyfikacja podstawowa (klasy: A,C)

L.p.	Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO _x	O ₃ ¹
1	miasto Kielce	PL2601	nie klasyfikowano		
2	strefa świętokrzyska	PL2602	A	A	C

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim – raport wojewódzki za rok 2019

Strefy, w których wystąpiły przekroczenia

Ocena jakości powietrza w 2019 roku podobnie jak ocena za rok poprzedni wykonana została w obowiązującym układzie stref, według którego w województwie świętokrzyskim oceniane są dwie strefy: miasto Kielce i strefa świętokrzyska. Przekroczenia norm wystąpiły w obu strefach, pod kątem ochrony zdrowia ludzi, w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ (24-godzinny poziom dopuszczalny) oraz benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ (poziom docelowy) – klasa C. Ponadto w strefie miasta Kielce, również pod kątem ochrony zdrowia ludzi, przekroczony został pył zawieszony PM_{2,5} (dla dodatkowego kryterium: poziom dopuszczalny faza II) – klasa C1. Dla kryterium ochrony roślin klasę C uzyskała strefa świętokrzyska pod względem przekroczeń poziomu docelowego ozonu. W obu strefach i dla obu rozpatrywanych kryteriów (ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin) przekroczone zostały również poziomy celów długoterminowych określonych dla ozonu, które powinny być osiągnięte do 2020 roku – klasa D2. Listę stref, w których wystąpiły przekroczenia wraz z charakterystyką sytuacji przekroczeń przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 12 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2019 w województwie świętokrzyskim, z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony zdrowia

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Kod strefy	Nazwa strefy	Typ normy	Czas uśredniania (parametr)	Powierzchnia obszaru przekroczenia [km ²]	Udział w powierzchni strefy [%]	Liczba mieszkańców obszaru przekroczenia	Udział w liczbie mieszkańców strefy [%]
Pył PM10 – ochrona zdrowia							
PL2601	miasto Kielce	Poziom dopuszczalny	Śr. 24-godz.	39,6	36	118 143	61
PL2602	strefa świętokrzyska	Poziom dopuszczalny	Śr. 24-godz.	126,3	11	30 123	3
PM2,5 – ochrona zdrowia							
PL2601	miasto Kielce	Poziom dopuszczalny (II faza)	Śr. roczna	59,2	54	134 034	69
B(a)P – ochrona zdrowia							
PL2601	miasto Kielce	Poziom docelowy	Śr. roczna	79,5	72	179 040	92
PL2602	strefa świętokrzyska	Poziom docelowy	Śr. roczna	2 064,6	18	556 880	53
Ozon – ochrona zdrowia							
PL2601	miasto Kielce	Poziom celu długoterminowego	Śr. 8-godz.	109	99	195 235	100
PL2602	strefa świętokrzyska	Poziom celu długoterminowego	Śr. 8-godz.	11 584,1	100	1 041 965	100

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim – raport wojewódzki za rok 2019

Tabela 13 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2019 w województwie świętokrzyskim, z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony roślin

Kod strefy	Nazwa strefy	Typ normy	Czas uśredniania (parametr)	Powierzchnia obszaru przekroczenia [km ²]	Udział w powierzchni strefy [%]
Ozon – ochrona roślin					
PL2602	strefa świętokrzyska	Poziom docelowy	AOT40	1 635,5	14
PL2602	strefa świętokrzyska	Poziom celu długoterminowego	AOT40	11 587,7	100

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim – raport wojewódzki za rok 2019

Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych wprowadza **Harmonogram realizacji działań naprawczych dla stref województwa świętokrzyskiego**, który został opracowany w oparciu o dokonaną diagnozę istniejącego stanu jakości powietrza oraz analizę podstawowych przyczyn niedotrzymania standardów. Działania naprawcze jakie według dokumentu gminy powinny wprowadzić to:

- ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych
- prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje) oraz informacyjnych i szkoleniowych,
- prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów.

Gmina Nowa Słupia przystąpiła do Programu "Czyste Powietrze", którego głównym celem jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. W ramach tego programu mieszkańcy mogą starać się o dofinansowanie do wymiany kotła, montażu instalacji fotowoltaicznych oraz termomodernizacji domów mieszkalnych. W marcu 2021 zostało

uruchomione biuro jako wsparcie dla mieszkańców, gdzie można uzyskać pomoc w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie.

Podsumowanie obszaru „ochrona środowiska, energetyka odnawialna, efektywność energetyczna, zielona energia”

Na obszarze Gminy Nowa Słupia występują liczne obszary chronione w tym obszary NATURA 2000.

Analiza stanu środowiska wskazuje na potrzebę przeprowadzenia działań mających na celu m.in.:

- 1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej m.in. świetlicy wiejskiej w Baszowicach i budynków OSP w Starej Słupi, Nowej Słupi i Mirocicach oraz Szkoły Podstawowej w Jeziorku i Zespołu Szkół w Nowej Słupi
- 2 Rozbudowa oświetlenia ulicznego w miejscach niedoświetlonych oraz na odcinkach, gdzie linia oświetleniowa nie istnieje, a powstają nowe zabudowania (ok. 10 km)
- 3 Modernizacja istniejącego oświetlenia ulicznego.
- 4 Termomodernizacja budynków wielorodzinnych wraz z modernizacją kotłowni oraz montażem OZE.
- 5 Budowa farmy fotowoltaicznej pokrywającej zużycie energii oświetlenia ulicznego oraz budynków użyteczności publicznej.
- 6 Montaż instalacji fotowoltaicznych na obiektach gminnych.
- 7 Magazyny energii elektrycznej instytucji publicznych na terenie gminy.
- 8 Wsparcie montażu instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkańców. Projekt zakładałby dofinansowanie do paneli fotowoltaicznych montowanych na prywatnych obiektach mieszkańców.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

1.5 Lokalne dziedzictwo kulturowe

Na terenie Gminy Nowa Słupia znajdują się obiekty wchodzące w skład dziedzictwa kultury i będące zabytkami. Sposób i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego regulują przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj.Dz. U. z 2021 poz. 710 ze zm.). Ustawa ta nakłada na gminy obowiązek sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, którego celem jest pomoc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe gminy. Obecnie obowiązuje „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Nowa Słupia na lata 2020 – 2023”. Na terenie gminy obowiązuje również Gminna Ewidencja Zabytków, której spis zabytków przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 14 Zabytki na terenie gminy Nowa Słupia

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	NR EWID. DZIAŁKI	OBIEKT	NR REJESTRU ZABYTEKÓW
1	Baszowice	dz. nr 314/2	Pozostałości parku dworskiego	
2	Dębno	dz. nr 241, 242, 243	Cmentarz parafialny, rzymskokatolicki	
3	Dębno	530/1	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego	
4	Dębno	530/1	Kościół parafialny pw. św. Mikołaja Biskupa w zespole	
5	Dębno	530/1	Zespół kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja Biskupa	
6	Jeleniów	726, 735, 736/1, 736/2, 738	Zespół dworski	
7	Jeleniów	726, 735, 736/1, 736/2, 73	Park dworski w zespole dworskim	A.436
8	Jeleniów	726	Ruina w zespole dworskim	
9	Jeleniów	726	Ruina kaplicy w zespole dworskim, ob. odbudowana	
10	Nowa Słupia		Układ urbanistyczny	
11	Nowa Słupia	1229	Zespół kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca	
12	Nowa Słupia	1229	Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca w zespole	A.437
13	Nowa Słupia	1229	Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego	
14	Nowa Słupia	1229	Ogrodzenie z bramą w zespole kościoła parafialnego	
15	Nowa Słupia	1229	Cmentarz przykościelny w zespole kościoła parafialnego	

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

16	Nowa Słupia	1230	Plebania w zespole kościoła parafialnego	
17	Nowa Słupia	1210	Zespół kościoła i szpitala pw. św. Michała	
18	Nowa Słupia	1210	Budynek dawnej szkoły benedyktyńskiej, tzw. Dom Opata, ob. Biblioteka Publiczna i Punkt Informacji Turystycznej w zespole	A.438
19	Nowa Słupia	1210	Fundamenty kościoła św. Michała w zespole kościoła i szpitala pw. św. Michała	
20	Nowa Słupia	1210	Cmentarz przykościelny w zespole kościoła i szpitala pw. św. Michała	
21	Nowa Słupia	1373	Cmentarz parafialny, rzymskokatolicki	
22	Nowa Słupia	1423/1	Cmentarz żydowski (zlikwidowany)	
23	Nowa Słupia	1118	Kapliczka	
24	Nowa Słupia	2023	Kapliczka I przy „Drodze Królewskiej”	
25	Nowa Słupia	2023	Kapliczka II przy „Drodze Królewskiej”	
26	Nowa Słupia	1309	Bożnica, ob. magazyn	
27	Nowa Słupia	1194/1	Budynek Szkolnego Schroniska PTTK „Pod Pielgrzymem”	
28	Pokrzywianka Dolna	174	Młyn wodny	
29	Nowa Słupia	513/4	Kapliczka	
30	Nowa Słupia	183/2	Zespół dworski	
31	Nowa Słupia	183/2	Dwór w zespole dworskim	A.439/1
32	Nowa Słupia	183/2	Park dworski w zespole dworskim	A.439/2
33	Nowa Słupia	183/2	Spichlerz w zespole dworskim	
34	Święty Krzyż	2000, 2003, 2028, 2029, 2039, 2040	Zespół klasztorny benedyktynów na Świętym Krzyżu	
35	Święty Krzyż	2003	Kościół pw. Trójcy Świętej w zespole klasztornym	A.440/1
36	Święty Krzyż	2040	Klasztor w zespole	A.440/2
37	Święty Krzyż	2003	Dzwonnica w zespole klasztornym	A.440/3
38	Święty Krzyż	2003	Brama wschodnia w zespole klasztornym	A.440/4
39	Święty Krzyż	2000, 2003, 2028, 2029, 2039, 2040	Teren wzgórza (teren w granicach muru klasztoru oraz promieniu 100 m od ogrodzenia, w tym las, skały, źródła i gołoborza) w zespole klasztornym	A.440/5
40	Święty Krzyż	2039	Dawny szpital w zespole klasztornym	
41	Święty Krzyż	2003, 2039, 2040	Ogrodzenie z bramką w zespole klasztornym	
42	Święty Krzyż	2003	Kapliczka tzw. „Dąbrówki”	
43	Święty Krzyż	2039	Cmentarz radzieckich jeńców wojennych	

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

Stanowiska archeologiczne stanowią specyficzną grupę zabytków archeologicznych związaną ze starożytnym hutnictwem żelaza. Na terenie gminy znajduje się 1301 zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków archeologicznych, w tym 3 stanowiska wpisane do rejestru zabytków.

Tabela 15 Stanowiska archeologiczne na terenie Gminy Nowa Słupia

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru zabytków
1	Dębno	Stanowisko archeologiczne - grodzisko, AZP 85-66, 1/153	A-785
2	Rudki-Sosnówka	Stanowisko archeologiczne - rezerwat archeologiczny RUDKI, AZP 85-67, 2/16	Aa-5
3	Święty Krzyż (Łysa Góra)	Stanowisko archeologiczne - rezerwat archeologiczny ŁYSA GÓRA, AZP 85-66, 85-67, 86-66, 86-67, 1/564	Aa-25/267

Źródło: dane Urząd Miasta i Gminy Nowa Słupia

Szczegółowy opis i zestawienie tabelaryczne zabytków archeologicznych znajduje się „Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Nowa Słupia na lata 2020 – 2023”. Największa liczba zabytków występuje na terenie miasta Nowa Słupia, w pozostałych sołectwach występują pojedyncze zabytki lub w ogóle nie występują. Jest to z jednej strony zaleta i potencjał miasta, które nastawione jest na świadczenie i rozwój w obszarze usług turystycznych. Jednocześnie należy podkreślić, że obiekty zabytkowe wymagają szczególnej troski, a także dostosowania przestrzeni wokół nich, aby wyeksponować ich charakter i udostępnić w miarę możliwości osobom zwiedzającym. Właściwe zagospodarowanie przestrzeni zabytkowej pozytywnie wpłynie także na estetykę miejsca, a także na odbiór społeczny. Rozwój turystyki przełoży się na wzrost gospodarczy w całej gminie i powstanie nowych miejsc pracy.

1.6 Atrakcyjność turystyczna – walory, oferta i infrastruktura turystyczna

Obszar gminy obejmuje wschodnią część Pasma Łysogór ze Świętym Krzyżem oraz fragment zachodniej części Pasma Jeleniowskiego. W północnej części gminy punktem dominującym jest Góra Chełmowa. Znaczna część obszaru gminy leży w strefie obszarów chronionych: Świętokrzyskiego Parku Narodowego, Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego.

Klasztor na Świętym Krzyżu stanowi jeden z najważniejszych punktów turystycznych nie tylko w Górach Świętokrzyskich, ale w całym regionie. Początki osadnictwa na tym obszarze sięgają II w p.n.e. i związane są z hutnictwem żelaza. Od czasów średniowiecza rozwój miasteczka związany jest z ruchem pielgrzymkowym w kierunku Klasztoru Świętego Krzyża na Łysej Górze.

Miasto Nowa Słupia słynie z odbywającej się corocznie imprezy zwanej "Dymarki Świętokrzyskie", w czasie których organizowany jest pokaz wytopu żelaza z rudy metodą stosowaną przeszło 2000 lat temu.

Turystyka w naszej gminie, z uwagi na jej położenie, różnorodność walorów przyrodniczych i kulturowych, pełni ważną rolę społeczną i gospodarczą. Gmina stanowi doskonałą bazę wypadową do głównych atrakcji Gór Świętokrzyskich.

Największymi atrakcjami turystycznymi na terenie gminy są:

- Klasztor Świętego Krzyża na Łysej Górze,
- Centrum Kulturowo – Archeologiczne w Nowej Słupi,
- Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego im. Mieczysława Radwana w Nowej Słupi,
- Muzeum Przyrodnicze ŚPN na Św. Krzyżu,

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

- Kościół pw. Św. Wawrzyńca w Nowej Słupi,
- Figura pielgrzyma „Emeryk” w Nowej Słupi,
- „Droga królewska” prowadząca z Nowej Słupi przez Puszcę Jodłową do Klasztoru Świętego Krzyża na Łysej Górze,
- Stacje drogi krzyżowej usytuowane poczynając od Kościoła w Nowej Słupi, poprzez ul. Świętokrzyską, las i „Drogę Królewską” na szczyt Łysej Góry,
- Gołoborze na Łysej Górze,
- Góra Chełmowa,
- Dom Opata tzw. „Opatówka”.

Na terenie Gminy Nowa Słupia zlokalizowane są znakowane szlaki i trasy turystyczne.

Szlaki turystyczne:

- SZLAK CZERWONY im. Edmunda Massalskiego.

Długość trasy na terenie gminy: 8 km

Przebieg szlaku przez naszą gminę: 10,5 km Góra Jeleniowska /531/ - 13,5 km Paprocice /320km/ - 15,5km Kobyła Góra /395/ - 16,5 km Trzcianka /320/ - 19,0 km Łysiec (Łysa Góra, Św. Krzyż) /595/

- SZLAK NIEBIESKI im. Stanisława Jeżewskiego

Długość trasy na terenie gminy: 14 km

Przebieg szlaku przez naszą gminę: 65,5 km Włochy - 69,0 km Grzegorzowice - 72,5 km Stara Słupia - Podchełmie - 76,5 km Nowa Słupia - 80,0 km Łysiec (Św. Krzyż)

- SZLAK ZIELONY Łągów - Nowa Słupia

Długość trasy na terenie gminy: 5,5 km

Przebieg szlaku przez naszą gminę: 0,0 km Nowa Słupia /305/- 2,0 km Wólka Milanowska- 4,0 km Kobyła Góra/396/ - 5,5 km Leśniczówka Paprocice /320/

- SZLAK CZARNY Nowa Słupia - Góra Szczytniak

Długość trasy na terenie gminy: 14 km

Przebieg szlaku przez naszą gminę: 0,0 km Nowa Słupia /290/ - 3,5 km Góra Chełmowa 7351/ - 5,0 km Pokrzywianka Górna /320/ - 7,0 km Grzegorzowice - Dwór /260/ - 8,5 km Grzegorzowice 10,0 km- Wałsnów/260 ml - 12,0 km - Stara Słupia - 14,0 km Nowa Słupia

Trasy turystyczne:

- **trasa 1.** Nowa Słupia - G. Chełmowa 3,5 km - Nowa Słupia 7 km;

szlak czarny, bez szlaku, szlak niebieski.

- **trasa 2.** Nowa Słupia - Stara Słupia szkoła 3 km - Stara Słupia zakład 3,5 km- Grzegorzewice 5,5 km - Grzegorzewice dwór 6,5 km - Zagaje Grzegorzewickie 7,5 km - Kamieniołom w Skalach 8,5 km - Włochy 10,5 km - Pokrzywianka Dolna 12 km - Częstków 13,5 km - Rudki 15,5 km- Nowa Słupia 19 km.

Szlak niebieski - bez szlaku - szlak czarny. Dogodne miejsca do odpoczynku nad Słupianką, Grzegorzewice dwór, przed kamieniołomem w Skalach, Włochy młyn, Pokrzywianka młyn, nad Pokrzywianką w Rudkach.

- **trasa 3.** Nowa Słupia - G. Chełmowa 3,5 km - Pokrzywianka Górna 4,5 km- Częstków 5,5 km - Rudki 6,5 km - Serwis 7,5 km - Baszowice 10 km - Hucisko 11 km - Nowa Słupia 14,5 km.

Szlak czarny, bez szlaku. Dogodne miejsca do wypoczynku: Nad Słupianką, Pokrzywianka Górna, wzgórze nad Częstkwem, Baszowice park.

- **trasa 4.** Nowa Słupia - Trzcianka 4 km - Bartoszowiny 6,5 km - Huta Szklana 9,5 km - Święty Krzyż 12 km - Nowa Słupia 16 km.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

Bez szlaku, szlak czerwony, szlak niebieski. Dogodne miejsca do wypoczynku - przysiółek Kapkaz, wzgórze za Bartoszowinami, Przełęcz Hucka, Święty Krzyż.

- **trasa 5.** Nowa Słupia - Stara Słupia 1,5 km - Jeleniów 3,5 km - Skoszyn 5,5 km - G. Szczytniak 9,5 km - G. Jeleniowska 14 km - Paprocice 17 km - Kobyła Góra 19 km - Wólka Milanowska 21 km - N. Słupia 23 km.

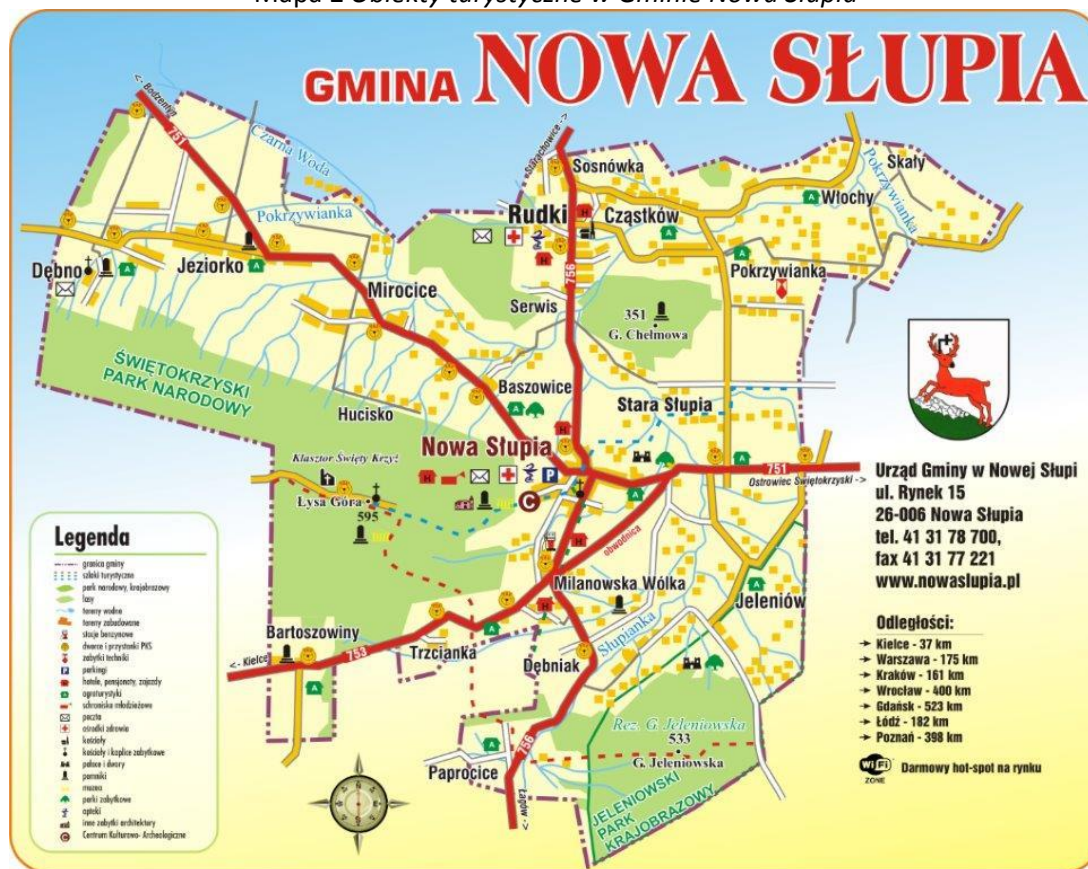
Bez szlaku, szlak czerwony, bez szlaku, szlak zielony. Dogodne miejsca do wypoczynku: Jeleniów dwór, Skoszyn - pod lasem, G. Szczytniak - gołoborze, Paprocice - nad wsią.

- **trasa 6.** Nowa Słupia - Św. Krzyż 4 km - Trzcianka 6,5 km - Kobyla Góra 7,5 km - Wólka Milanowska 9,5 km - Nowa Słupia 11,5 km.

Szlaki niebieski, czerwony, zielony. Dogodne miejsca do wypoczynku: Św. Krzyż, Wólka Milanowska.

W Nowej Słupi funkcjonuje Punkt Informacji Turystycznej, z którego mogą korzystać wszyscy turyści.

Mapa 2 *Obiekty turystyczne w Gminie Nowa Słupia*

Źródło: strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Słupi

Gmina podejmuje również liczne działania, które służyć mają integracji mieszkańców, podniesieniu poczucia przynależności do wspólnoty, poszanowaniu środowiska naturalnego oraz kultywowaniu tradycji w regionie. Imprezy odbywające się cyklicznie to:

- Dymarki Świątokrzyskie - sierpień
- Gminne dożynki - wrzesień
- Jarmark świątokrzyski - maj
- Wielkanocna „Droga Krzyżowa” - marzec/kwiecień
- Przegląd jasełek - grudzień
- Andrzejki - listopad
- Zabawa mikołajkowa – grudzień
- Festyn w Baszowicach – czerwiec
- Warsztaty archeologiczne – maj/czerwiec

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

- WOŚP – styczeń
- Dzień niepodległości – listopad
- Dzień edukacji narodowej - październik
- Dzień kobiet – marzec
- Dzień Dziecka - czerwiec
- Dni Rudek-sierpień
- Święto strażaka - maj
- Inne

Baza noclegowa i gastronomiczna w Gminie Nowa Słupia – najważniejsze obiekty:
Agroturystyka – 32 obiekty

Inne miejsca noclegowe:

- Pensjonat „Willa Czarownica” ul. Staszica 19, Nowa Słupia
- Dom Noclegowy Wiesława Miszczuk, Nowa Słupia, ul. Rynek 1
- Gościniec "BIAŁA RÓŻA", Rudki ul. Starachowicka 10

Hotele restauracje:

- „Karczma Mnicha” ul. Świętokrzyska, Nowa Słupia
- Hotel i restauracja „Świętokrzyski Dwór” Milanowska Wólka 64, Nowa Słupia
- Hotel Restauracja „U Jana” Rudki, Nowa Słupia
- „Centrum Edukacyjne” Milanowska Wólka 18a, Nowa Słupia
- Centrum Wypoczynku i Rehabilitacji „Gołoborze” w Rudkach, Nowa Słupia
- „Jadłodajnia Benedyktynów” – Św. Krzyż, Nowa Słupia
- Bar „U Marka” – Sosnówka 5, Nowa Słupia
- Kawiarnia „Nina” –ul. Rynek, Nowa Słupia
- Pizza „Fantazja” – ul. Staszica 3c, Nowa Słupia
- Bar „Kebab” w Rynku – ul. Rynek 19, Nowa Słupia

Hotele i restauracje na terenie Gminy Nowa Słupia

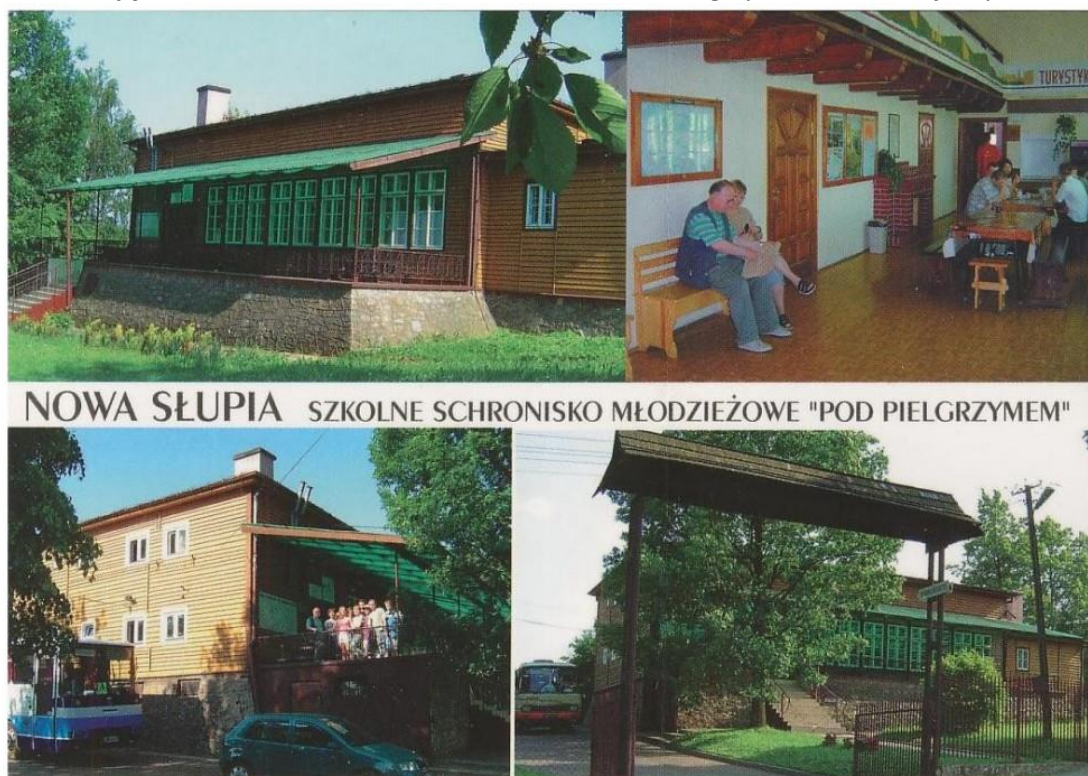

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Nowej Słupi

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Na obszarze miasta znajduje się również **Szkolne Schronisko Młodzieżowe - Pod Pielgrzymem** w Nowej Słupii. Znajduje się ono u stóp Łysej Góry, na wschodnim krańcu Obniżenia Wilkowskiego. Obiekt mieści się we wzniesionym w okresie międzywojennym drewnianym budynku. Zlokalizowany jest tuż przy Muzeum Starożytnego Hutnictwa i owianym legendami pielgrzymie, u stóp najczęściej odwiedzanego szczytu Gór Świętokrzyskich (Łysiec, Łysa Góra - 595 m n.p.m.). Schronisko oferuje 56 miejsc noclegowych, czynne cały rok, kuchnia samoobsługowa, WC, prysznice, TV, bezpłatny parking, świetlica, kąpielisko, pokoje 2, 4, 8, 10, 11, 12 osobowe.

Zdjęcie 4 Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Pod Pielgrzymem” w Nowej Słupii

Źródło: zasoby Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Słupii

Zdiagnozowane potrzeby Gminy Nowa Słupia w zakresie przedsięwzięć turystyczno- kulturalnych oraz z zakresu zachowania dziedzictwa kulturalnego:

- 1 Budowa ciągu pieszo-rowerowego w ciągu DW 756 na odc. Nowa Słupia – Dębniak
- 2 Budowa ciągu pieszo-rowerowego jednostronnego w ciągu DW 751 (Dąbrowa Górna- Mirocice)
- 3 Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika wodnego w Baszowicach
- 4 Promocja gminy w regionie
5. Remont i rozbudowa Centrum Kulturowo-Archeologicznego.
6. Utworzenie terenów rekreacyjnych przy Centrum Kulturowo-Archeologicznym i Parku Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich „Łysa Góra”.
7. Budowa południowej drogi dojazdowej do PDGŚ „Łysa Góra”, CK-A i Muzeum.
8. Utworzenie miejsc parkingowych obsługujących ruch turystyczny.
- 9 Remont obiektu zabytkowego „Opatówka”
10. Doposażenie świetlic wiejskich
- 11 Budowa i doposażenie świetlicy wiejskiej w Bartoszowinach i Dębnie
- 12 Poprawa stanu pomników i miejsc pamięci
- 13 Organizacja międzygminnych imprez kulturalnych, promocja kultury, organizacja różnego rodzaju imprez typu dożynki.

2. Diagnoza sytuacji przestrzennej

2.1 Ukształtowanie terenu

Obszar gminy jest zróżnicowany pod względem ukształtowania terenu. Pod względem fizycznogeograficznym (Kondracki J., 1998) wchodzi w skład podprovincji Wyżyna Małopolska, makroregionu Wyżyna Kielecka, mezoregionu Góry Świętokrzyskie i trzech mikroregionów: Pasma Pokrzywiańskie, Obniżenie Wilkowskie i Pasma Świętokrzyskie.

Gmina leży na terenie Wyżyny Kieleckiej w obrębie Gór Świętokrzyskich. Południową jej część zajmują pasma Łysogór i Pasma Jeleniowskie, rozdzielone doliną Słupianki. W północnej części gminy występuje lokalna kulminacja Góra Chełmowa. Kompleks Gór Świętokrzyskich tworzą niskie góry rusztowe, o deniwelacjach rzędu 200-350 m. Zasadniczym rysem ich rzeźby jest występowanie szeregu przebiegających równolegle, twarzielcowych pasm i grzbietów rozdzielonych podłużnymi szerokimi obniżeniami, wykształconych na skałach mniej odpornych. Najwyższy grzbiet Gór Świętokrzyskich - Łysogóry zbudowany jest z najbardziej odpornych skał - kwarcytów kambryjskich. Od północy i południa towarzyszą mu niższe pasma i grzbiety utworzone na mniej odpornych skałach kambryjskich i młodopaleozoicznych, a zewnętrzny najniższy stopień tworzą pasma i grzbiety zbudowane ze skał mezozoicznych. Rzeki wcinając się tu w utwory o różnej odporności tworzą w części swego biegu przełomowe doliny. O charakterze krajobrazu terenów gminy decyduje przede wszystkim kulminacja wschodniego skłonu Pasma Łysogórskiego z Łysą Górą (Łyscem – 593 m. n.p.m.), a także zachodnia część pasma Jeleniowskiego z najwyższymi wzniesieniami: Górą Jeleniowską (535 m. n.p.m.) i Szczytnikiem (554 m n.p.m.). Od północy do Pasma Łysogór przylega szeroka na 4-5 km, utworzona w mało odpornych łupkach i szarogłazach syluru, Dolina Wilkowska i jej przedłużenie w kierunku wschodnim - Dolina Dębniańska, (której część wchodzi w obręb gminy). Dno doliny położone na wysokości około 300 m. n.p.m. posiada system rynien pradolinnych z okresu deglacji lądolodu południowopolskiego.

2.2 Położenie

Gmina Nowa Słupia to gmina o charakterze miejsko-wiejskim. Położona jest w północnej części województwa świętokrzyskiego i we wschodniej części ziemskiego powiatu kieleckiego. Graniczy z gminami: Bieliny, Bodzentyn, Pawłów, Waśniów i Łagów. Gmina administracyjnie wchodzi w skład największego powiatu w Polsce – kieleckiego.

Jej obszar położony w Górach Świętokrzyskich obejmuje wschodnią część Pasma Łysogór z kulminacją Łysej Góry oraz fragment zachodniej części Pasma Jeleniowskiego. W północnej części gminy punktem dominującym jest Góra Chełmowa. Znaczna część obszaru Gminy leży w strefie obszarów chronionych Świętokrzyskiego Parku Narodowego i Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego. Wiodącą funkcją Gminy Nowa Słupia jest rolnictwo, zaś rozwijającą się funkcją jest turystyka. Przez jej teren przebiegają trzy ważne drogi wojewódzkie o znaczeniu regionalnym.

- 751 – Suchedniów – Bodzentyn – Nowa Słupia – Ostrowiec Św.
- 753 – Wola Jachowa – Nowa Słupia.
- 756 – Starachowice – Nowa Słupia – Łagów – Stopnica.

Rysunek 1 *Herb Gminy Nowa Słupia*

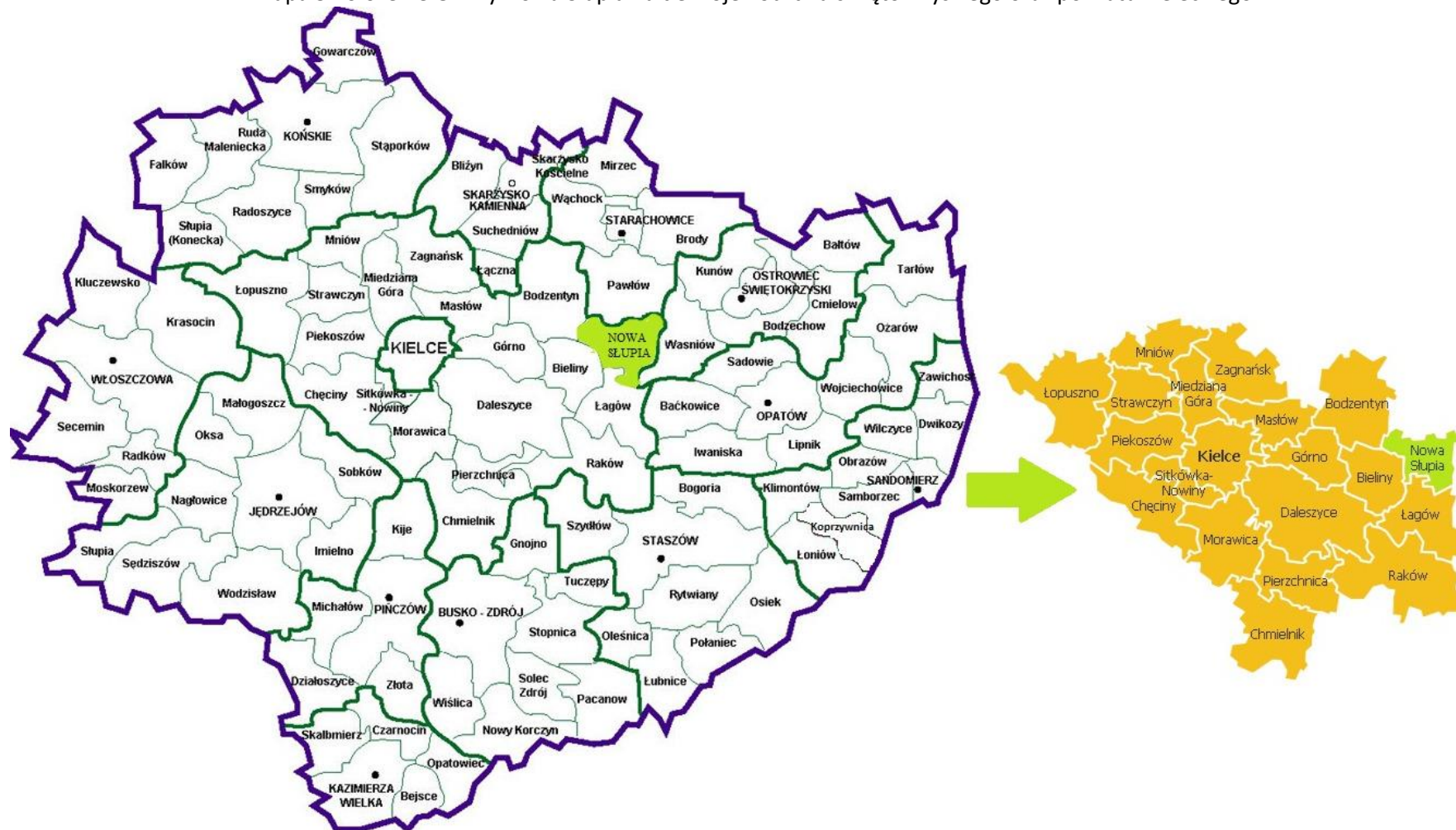
Źródło: strona internetowa Urzędu Gminy w Nowej Słupi

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

Położenie Gminy w województwie świętokrzyskim przedstawiają mapy poniżej.

Mapa 3 Położenie Gminy Nowa Słupia na tle województwa świętokrzyskiego oraz powiatu kieleckiego

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

Całkowita powierzchnia Gminy wynosi 85,94 km². Strukturę terytorialną gminy stanowi 20 sołectw, w tym sołectwo Nowa Słupia – pow. 13,97 km² będące od 2018 roku miastem oraz miejscowości tworzące 19 sołectw:

- 1 Bartoszowiny – 1,93 km²
- 2 Baszowice – 3,76 km²
- 3 Częstków – 2,79 km²
- 4 Dębniak – 2 km²
- 5 Dębno – 5,86 km²
- 6 Hucisko – 0,78 km²
- 7 Jeleninów – 11,1 km²
- 8 Jeziorko – 9,05 km²
- 9 Milanowska Wólka – 1,88 km²
- 10 Mirocice – 4,33 km²
- 11 Paprocie – 1,69 km²
- 12 Pokrzywianka – 2,85 km²
- 13 Rudki – 1,38 km²
- 14 Serwis – 4,74 km²
- 15 Skały – 2,38 km²
- 16 Sosnówka – 1,9 km²
- 17 Stara Słupia – 8,2 km²
- 18 Trzcianka – 2,45 km²
- 19 Włochy – 2,82 km²

Położenie Gminy względem większych ośrodków miejskich:

- Kielce 37,7 km,
- Ostrowiec Świętokrzyski 27 km.
- Starachowice 21,3 km
- Opatów 28 km

Mapa 4 Położenie gminy Nowa Słupia względem większych ośrodków miejskich

Źródło: <https://www.google.pl/search?q=mapa+nowa+s%C5%82upia&source>

2.3 Dostęp do internetu oraz usługi świadczone elektronicznie

W całej Gminie Nowa Słupia jest dostęp do internetu, który dostarczają prywatni dostawcy. Jakość internetu jest dobra. Na coraz większym terytorium gminy dostępna jest już sieć światłowodowa o wysokiej przepustowości (min. 100 Mb/s).

Urząd Miasta i Gminy Nowa Słupia systematycznie rozwija zakres usług świadczonych elektronicznie. Zidentyfikowane potrzeby w tym zakresie dotyczą:

- 1 wymiana wodomierzy na system zdalnego odczytu Libra
- 2 modernizacja serwerowni i sieci ETHERNET w Urzędzie Miasta i Gminy Nowa Słupia
- 3 rozwój e-administracji
- 4 rozwój e-zdrowia – przedsięwzięcia realizowane przez POZ

2.4 Infrastruktura drogowa

Układ komunikacyjny

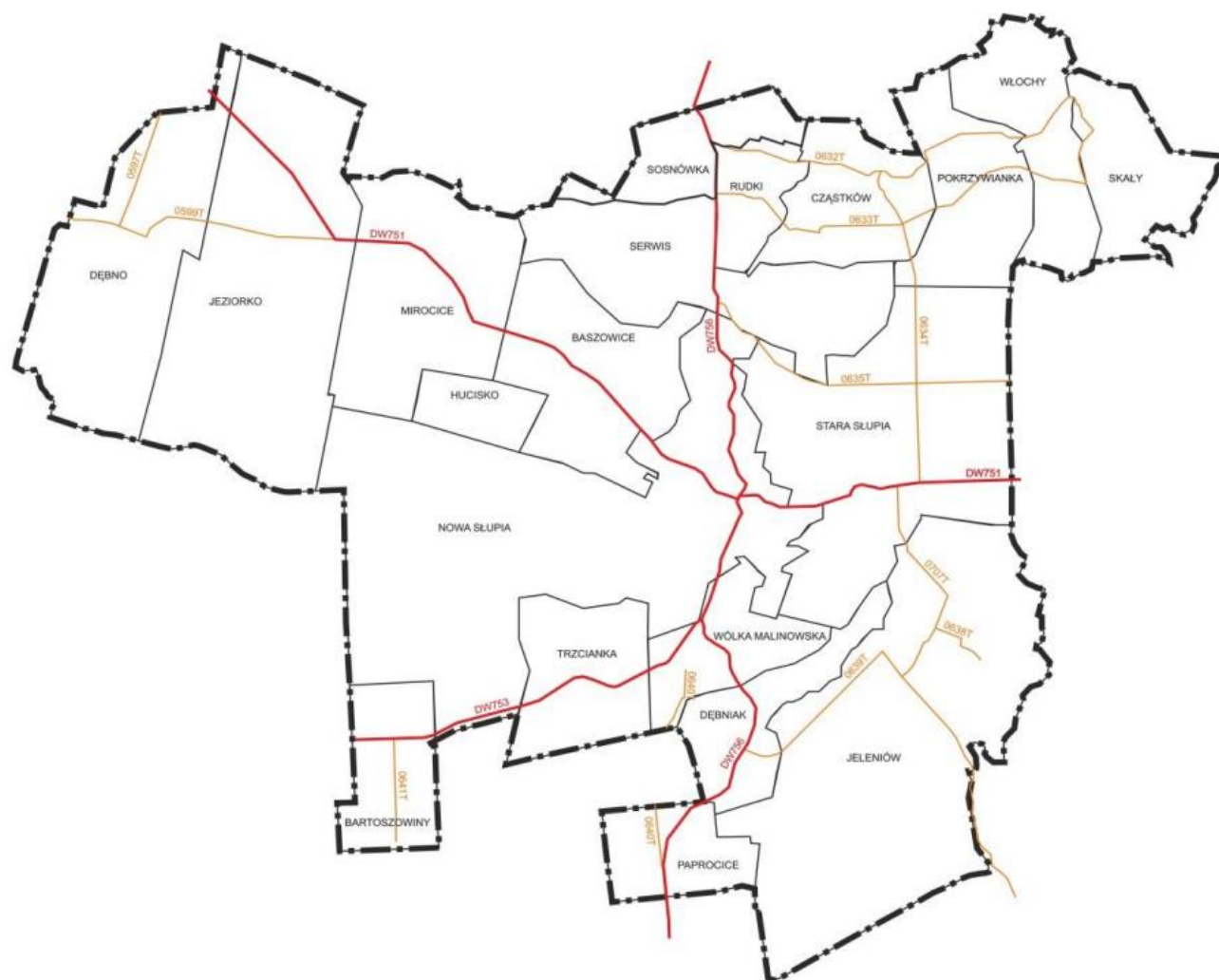
Miasto Nowa Słupia położone jest w północno - wschodniej części województwa świętokrzyskiego i we wschodniej części powiatu kieleckiego. Przez obszar gminy nie przebiegają drogi krajowe. Najbliższa stacja kolejowa znajduje się w mieście Kielce oraz w miastach sąsiednich powiatów: ostrowieckim, skarżyskim, starachowickim.

Na poziomie lokalnym obsługę komunikacyjną zapewniają drogi gminne i jest ich blisko 80 odcinków posiadających numerację (zob. tabelę poniżej). Ich długość na terenie gminy to blisko 84 km. Ponadto szereg dróg najniższej kategorii niesklasyfikowane, bez numerów będących najczęściej drogami klasy wewnętrznej stanowiące dojazdy wewnątrz osiedli, do posesji prywatnych czy też dojazd do pól. Sukcesywnie drogi gminne są poddawane remontom, co znacznie poprawia bezpieczeństwo na tych odcinkach, szczególnie w okresie zimowym.

Poza drogami gminnymi gmina zarządza również siecią dróg wewnętrznych osiedlowych oraz stanowiących dojazdy mieszkańców do domów jednorodzinnych, a także do gruntów rolnych i leśnych.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Mapa 5 Główne drogi publiczne w gminie Nowa Słupia

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Nowej Słupi 2020+

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Układ komunikacyjny gminy Nowa Słupia tworzą:

Drogi wojewódzkie

- droga Wojewódzka nr 751 Suchedniów - Nowa Słupia - Ostrowiec Św.,
- droga Wojewódzka nr 756 Starachowice - Nowa Słupia - Stopnica,
- droga Wojewódzka nr 753 Nowa Słupia (obwodnica) - Wola Jachowa, które wchodzi w skład tzw. Małej Pętli Świętokrzyskiej.

Drogi powiatowe

Tabela 16 Drogi powiatowe przebiegające przez gminę Nowa Słupia

L.p.	Przebieg drogi	Nr drogi	Długość drogi w mb
1	Sosnówka - Osiedle Górne - Włochy - Wieloborowice	0632 T	6170,00
2	Rudki - Częstków - Pokrzywianka Dolna - Skały	0633 T	5600,00
3	Częstków - Podchełmie - Góry - Stara Słupia	0634 T	3890,00
4	Serwis - Podchełmie - Grzegorzowice - Sarnia Zwola	0635 T	3950,00
5	Wałsnów - Jeleniów	0638 T	1815,00
6	Milanowska Wólka - Jeleniów	0639 T	2520,00
7	Milanowska Wólka - Paprocice	0640 T	2700,00
8	Bartoszewiny - Lechów	0641 T	4480,00
9	Stara Słupia - Jeleniów - Wieś - Majdan - Podłazy - Piórków - Załącze - Komorniki - Wszachów	0707 T	4900,00
10	Wojciechów - Dębno	0597 T	1690,00
11	Bodzentyn – Celiny – Wola Szczygiełkowa – Dębno - Jeziorko	0599 T	10247,00

Źródło: www.powiat.kielce.pl

Drogi gminne

Tabela 17 Drogi gminne

L.p.	Przebieg drogi	Nr drogi	Długość drogi w mb
1	Baszowice – Hucisko - Łysica	352001 T	1055 mb
2	Dębniak przez wieś (od drogi gminnej Nr 352046 T, na działce nr 20)	352002 T	2675 mb
3	Nowa Słupia - Łazy	352003 T	1330 mb
4	Milanowska Wólka - Szkoła	352004 T	1100 mb
5	Serwis - Trochowiny	352005 T	2950 mb
6	Hucisko – Mirocice Kępa	352006 T	2200 mb
7	Kunin – Jeleniów – Stara Słupia - Dymarki	352007 T	1250 mb
8	Trzcianka przez wieś (w lewo od drogi wojewódzkiej Nr 753, działka nr 59)	352008 T	875 mb
9	Stara Słupia – Hektary - Dębniak	352009 T	2200 mb
10	Hucisko przez wieś (od drogi gminnej Nr 352001 T do drogi gminnej Nr 352006 T)	352010 T	1320 mb
11	Stara Słupia przez wieś (od drogi gminnej Nr 352009 T, na działce nr 765, 766, 767, 768, 769, 646/3)	352011 T	750 mb
12	Włochy – Pokrzywianka - Hektary	352012 T	1930 mb
13	Skały przez wieś (od drogi gminnej 352014 T na skrzyżowaniu w prawo)	352013 T	2080 mb

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

14	Skały – Włochy - Parcele	352014 T	2525 mb
15	Włochy – Nieczulice	352015 T	1275 mb
16	Mirocice przez wieś (w lewo od drogi wojewódzkiej Nr 753 do zabudowań, na działce nr 739, 715)	352016 T	1350 mb
17	Dębno - Berdyszów	352017 T	1100 mb
18	Dębno – Zagacki - Jeziorko	352018 T	1100 mb
19	Siedliszki - Dębno	352019 T	950 mb
20	Jeziorko – Siedliszki - Wojciechów	352020 T	1325 mb
21	Jeleniów – Jeleniów Majdan	352021 T	1850 mb
22	Leśniczówka – Jeleniów Majdan - Skoszyn	352022 T	930 mb
23	Serwis - Marzeczek - Baszowice	352023 T	1875 mb
24	Jeleniów Dwór – Jeleniów Pniaki	352024 T	875 mb
25	Kępa - Trochowiny	352025 T	1200 mb
26	Stara Słupia – Milanowska Wólka	352026 T	2200 mb
27	Stara Słupia – Ślepa Kiszka	352027 T	925 mb
28	Stara Słupia – Winnica – Pola Grzegorzowskie	352028 T	2200 mb
29	Nowa Słupia – Hektary Starosłupskie – Stara Słupia	352029 T	1250 mb
30	Milanowska Wólka - Hektary	352030 T	1300 mb
31	Sosnówka – Serwis - Rudki	352031 T	950 mb
32	Sosnówka - Cegielnia	352032 T	1050 mb
33	Pokrzywianka (od drogi powiatowej Nr 0633 T (Rudki – Częstków – Pokrzywianka Dolna – Skały do rzeki Pokrzywianka do km 0+520)	352033 T	520 mb
34	Częstków (od drogi powiatowej Nr 0633T (Rudki-Częstków-Pokrzywianka Dolna-Skały) w stronę lasu – droga ślepa do km 0+140)	352034 T	140 mb
35	Nowa Słupia ul. Kielecka (od ul. Kieleckiej w Nowej Słupi (droga wojewódzka Nr 756) do posesji Nr 34a (droga ślepa) do km 0+145)	352035 T	145 mb
36	Nowa Słupia CPN – Łazy (od ul. Kieleckiej w Nowej Słupi (droga wojewódzka Nr 756) do drogi gminnej 352003 T – (Nowa Słupia – Łazy) do km 0+320	352036 T	320 mb
37	Jeleniów Dwór – Jeleniów Majdan (od drogi powiatowej Nr 0638T (Wąsnoś – Jeleniów) do drogi gminnej 352021 T (Jeleniów – Jeleniów Majdan) do km 1+450	352037 T	1450 mb
38	Stara Słupia – Hektary (od drogi woj. Nr 751 w km 31+465 droga ślepa bez przejazdu do km 0+370)	352038 T	370 mb
39	Częstków – Nieczulice (od drogi powiatowej Nr 0632 T w km 2+124 do miejscowości Nieczulice gm. Pawłów do km 1+000)	352039 T	1000 mb
40	Pokrzywianka Hektary – Pokrzywianka Dolna (od drogi powiatowej Nr 0362 T w km 3+878 do drogi powiatowej Nr 0633 T w km 3+819 przez rzekę Pokrzywianka do km 0+490)	352040 T	490 mb
41	Serwis – Kolejka (od drogi woj. Nr 756 – masarnia, droga ślepa bez przejazdu do km 0+560)	352041 T	560 mb

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

42	Milanowska Wólka (od drogi woj. Nr 756, droga dojazdowa do zabudowań i pól do km 0+850)	352042 T	850 mb
43	Stara Słupia – Dwór (od drogi woj. Nr 751 w km 31+400 do ul. Hełmowej w Nowej Słupi do km 1+230)	352043 T	1230 mb
44	Milanowska Wólka I (od drogi woj. Nr 756 droga dojazdowa do zabudowań i pól do km 0+800)	352044 T	800 mb
45	Dębniak (od drogi woj. nr 756 do drogi gminnej Nr 352002 T w msc. Dębniak do km 1+050)	352045 T	1050 mb
46	Dębniak I (od drogi woj. Nr 756 do drogi gminnej Nr 352002 T w msc. Dębniak do km 0+550)	352046 T	550 mb
47	Stara Słupia ul. Chełmowa – Podchełmie (Stara Słupia od ul. Chełmowej droga gminna Nr 352029 T do drogi powiatowej Nr 0635T w km 1+014 w km 0+730)	352047 T	730 mb
48	Nowa Słupia do cmentarza (od drogi woj. Nr 756 do cmentarza do km 0+570)	352048 T	570 mb
49	Baszowice przez wieś (od drogi woj. Nr 751 w msc. Baszowice do drogi gminnej Serwis – Marzeczek – Baszowice Nr 352023 T do km 1+725)	352049 T	1725 mb
50	Baszowice – Mirocice (od drogi woj. Nr 751 droga ślepa bez przejazdu przy granicy z miejscowością Mirocice do km 0+350)	352050 T	350 mb
51	Jeziorko – Mirocice Bielów (od drogi woj. Nr 751 w msc. Mirocice do drogi gminnej Mirocice przez Wieś Nr 352016 T)	352051 T	740 mb
52	Jeleniów- Pniaki (od drogi powiatowej Nr 0639 T w stronę lasu przy granicy z msc. Dębniak od km 0+620)	352052 T	620 mb
53	Jeziorko – Krzyż (od drogi woj. Nr 751 w msc. Jeziorko do drogi powiatowej Nr 0599 T i do lasu do km 2+600)	352053 T	2600 mb
54	Jeziorko – Łomno (od drogi woj. Nr 751 w msc. Jeziorko do msc. Łomno Zarzecze gm. Pawłów do km 0+910)	352054 T	910 mb
55	Skąły – Zagaje (od drogi gminnej Nr 352014 T do rzeki Dobruchnianka i msc. Zagaje gm. Waśniów do km 0+950)	352055 T	950 mb
56	Rudki ul. Górnicza (od drogi powiatowej Nr 0632T do drogi powiatowej Nr 0633 T w msc. Rudki do km 0+620)	352056 T	620 mb
57	Rudki ul. Staszica (od drogi woj. Nr 756 do drogi gminnej ul. Skowroniec do km 0+415)	352057 T	415 mb
58	Nowa Słupia – Brzeziny (od drogi woj. Nr 751 ul. Bodzentyńska w Nowej Słupi, Nowa Słupia – Brzeziny do drogi wojewódzkiej Nr 756 do km 1+680)	352058 T	1680 mb
59	Baszowice (od drogi woj. Nr 751 w stronę mleczarni, droga ślepa do zabudowań do km 0+375)	352059 T	375 mb

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

60	Nowa Słupia ul. Ogrodowa (od drogi woj. nr 751, droga ślepa bez przejazdu do km 1+100)	352060 T	1100 mb
61	Sosnówka – Łąki (od drogi woj. Nr 756 dojazd do zabudowań do km 1+100)	352061 T	1100 mb
62	Rudki Os. Górne (od drogi powiatowej Nr 0632 T, dojazd do zabudowań i pól do km 0+325)	352062 T	325 mb
63	Dębno – Parcele (od drogi gminnej w km =150 w msc. Dębno Berdyszów Nr 352017 T do drogi gminnej w msc. Dębno – Berdyszów w km 1+100 i w stronę lasu do km 1+1750)	352063 T	1750 mb
64	Jeziorko – Grabków (od drogi woj. Nr 751 do msc. Grabków gm. Pawłów do km 1+100)	352064 T	1100 mb
65	Rudki – Serwis (od drogi woj. Nr 756 do msc. Serwis, droga ślepa bez przejazdu do km 0+120)	352065 T	120 mb
66	Rudki Os. Górne – Łąki (od drogi powiatowej Nr 0632 T, dojazd do zabudowań do km 0+350)	352066 T	350 mb
67	Rudki – Osiedle Górne ul. Krótka (przebieg drogi gminnej Rudki Osiedle Górne – Łąki do zabudowań w km 0+280)	352067 T	280 mb
68	Sosnówka w stronę m. Bostów gm. Pawłów (od skrzyżowania z drogą gminną Sosnówka – Serwis – Rudki do granicy Gminy Nowa Słupia i Pawłów do km 0+600)	352068 T	600 mb
69	Baszowice przez wieś (od drogi woj. nr 751 do zabudowań w km 0+650)	352069 T	650 mb
70	Pokrzywianka przysiółek Pokrzywianka Górna (od drogi powiatowej Nr 0634T -Stara Słupia, Pokrzywianka, Cząstków, Włochy – w km 1+640 w stronę Grzegorzowic do km 1+150)	352070 T	1150 mb
71	Nowa Słupia Dz. Nr 1843 (od drogi woj. Nr 756 w km 20+500 do km 0+415)	352071 T	415 mb
72	Nowa Słupia ul. Łązy (od drogi gminnej Nr 352003 T (ul. Łązy) do drogi woj. Nr 756 od km 0+430)	352072 T	430 mb
73	Nowa Słupia ul. Łązy Dz. Nr 1845 (od drogi gminnej Nr 352003 T (ul. Łązy) w lewo w stronę lasu do km 0+420)	352073 T	420 mb
74	Nowa Słupia ul. Łązy Dz. Nr 1835 (od drogi gminnej Nr 352003 T (ul. Łązy) w prawo w stronę lasu do km 0+420)	352074 T	420 mb
75	Rudki ul. Spółdzielcza (od drogi gminnej ul. Staszica w km 0+225 w lewo do km 0+530 do ul. Kolejowej)	352075 T	530 mb
76	Dębniak (od drogi gminnej Dębniak I w km 0+450 w stronę Paprocic do drogi woj. Nr 756 od km 1+100)	352076 T	1100 mb

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

77	Jeleniów (od drogi powiatowej Nr 0638T w km 0+900 – od żelaznego krzyża Wałsnów, Jeleniów – do drogi gminnej w miejscowości Stara Słupia do km 1+130)	352077 T	1130 mb
78	Sosnówka (od drogi woj. Nr 756 w km 14+900 do km 0+250)	352078 T	205 mb
79	Nowa Słupia – ul. Świętokrzyska od ul. Kieleckiej w Nowej Słupi (Droga Wojewódzka 756 Starachowice – Stopnica) do parkingu przed wejściem na teren ŚPN do km 0+930 (droga ślepa)		930 mb

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Słupi

Poza drogami gminnymi gmina zarządza również siecią dróg wewnętrznych osiedlowych oraz stanowiących dojazdy mieszkańców do domów jednorodzinnych, a także do gruntów rolnych i leśnych.

W zakresie infrastruktury drogowej zdiagnozowano następujące potrzeby:

Rozbudowa i/lub modernizacja dróg gminnych:

Lp.	DROGI GMINNE	Długość odcinka ok.
1.	Przebudowa drogi gminnej nr 352055T, zlokalizowanej na dz. nr ewid. 263 w miejscowości Skały .	831 mb
2.	Budowa drogi gminnej od ul. Kieleckiej na wysokości Agronomówki , przez drogę oznaczoną w ewid. gruntów jako działka 1841/1 do drogi oznaczonej w ewid. gruntów jako działka 1217/6 położonej w obrębie Nowa Słupia.	ok.700m
3.	Przebudowa ulicy Słonecznej w miejscowości Rudki zlokalizowanej na działkach nr ewid. 212/7, 212/10, 212/18, 212/19, 580/2, 212/15, 213/7, 234, 229/2, 239.	383 mb
4.	Przebudowa drogi gminnej nr 352064T w miejscowości Jezioro, zlokalizowanej na działkach nr ewid. 342, 321 w miejscowości Jezioro .	689 mb
5.	Przebudowa dróg gminnych nr 352010T (Hucisko) oraz nr 352006 T (Mirocice)	2400 mb
6.	Przebudowa drogi wewnętrznej w msc. Jeleniów (dz. nr ewid. 856)	420 mb
7.	Rozbudowa drogi wewnętrznej w msc. Dębno (dz. nr ewid. 215, 163) .	1068 mb
8.	Budowa drogi wewnętrznej w msc. Wólka Milanowska (dz. nr ewid. 167/2)	720 mb
9.	Przebudowa drogi gminnej nr 352008T w msc. Trzcianka (dz. nr ewid. 59) .	890 mb
10.	Budowa drogi wewnętrznej od drogi powiatowej nr 0599T w kierunku lasu w msc. Dębno .	500 mb
11.	Budowa drogi wewnętrznej od drogi gminnej 352044T do pól uprawnych w msc. Wólka Milanowska .	164 mb
12.	Rozbudowa drogi wewnętrznej od drogi gminnej 352075T Rudki ul. Spółdzielcza w kierunku drogi wewnętrznej ul. Kościelnej dł.ok.330mb; dz.nr.589/1,591,592,645/4,647/1	296 mb

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

13.	Rozbudowa drogi gminnej, zlokalizowanej na dz. nr ewid. 99 obręb Stara Słupia w kierunku oczyszczalni.	690 mb
14.	Budowa łącznika drogi gminnej nr 352061T (dz. nr ewid. 429 obręb Sosnówka) z drogą gminną nr 352062T (dz. nr ewid. 476 obręb Sosnówka).	190 mb
15.	Rozbudowa drogi gminnej przy cmentarzu w msc. Nowa Słupia – odcinek od drogi wojewódzkiej DW756 do drogi wojewódzkiej DW751.	450 mb
16.	Budowa drogi gminnej – ul. Kwiatowa w msc. Nowa Słupia.	750 mb
17.	Rozbudowa drogi łącznika drogi gminnej nr 352005 T (dz. nr ewid. 152 obręb Serwis) z drogą gminną nr 352041T (dz. nr ewid. 79 obręb Serwis)	820 mb
18.	Przebudowa drogi wewnętrznej ul. Łazy od ronda -I Etap	ok 261 mb
19.	Przebudowa drogi wewnętrznej ulicy Ogrodowej w msc. Nowa Słupia.	252 mb
20.	Przebudowa drogi gminnej nr 352064T w miejscowości Jezioroki, zlokalizowanej na działkach nr. ewid. 342, 321 w miejscowości Jezioroko	680 mb
21.	Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej niezbędnej do remontu drogi dojazdowej do pól, zlokalizowanej na działce nr ewid. 61, 120/2 obręb Bartoszowiny.	ok.1300 mb
DROGI POWIATOWE		
1.	Rozbudowa drogi powiatowej DP0634T – od skrzyżowania z DW751 do DP0635T w miejscowości Stara Słupia”.	1 km 215 mb
2.	Rozbudowa drogi powiatowej DP 0633 T – od skrzyżowania z DP0634T w miejscowości Częstków do skrzyżowania z DG352014T w miejscowości Skały”.	3 km 143 mb

Modernizacja dróg wewnętrznych/dróg dojazdowych do pól:

1 podsypywanie dróg kruszywem, poprawa jakości nawierzchni dróg we wszystkich miejscowościach gminy, gdzie jest to niezbędne m.in. Stara Słupia, Częstków, Rudki ul. Kolejowa, Jeleniów, Pokrzywianka

2 Utwardzenie dróg dojazdowych do pól we wszystkich miejscowościach gminy, gdzie jest to niezbędne m.in. w Bartoszowinach, Pokrzywiance, Częstkwie, Nowej Słupi

Inne w obszarze infrastruktury drogowej:

1 Przebudowa przejść dla pieszych w ciągu drogi wojewódzkiej 756 w miejscowości Serwis

Transport zbiorowy

Transport zbiorowy osób realizowany jest przez komunikację PKS, MPK oraz transport prywatny. Na terenie miasta Nowa Słupia krzyżują się najważniejsze szlaki drogowe czyli drogi wojewódzkie funkcjonuje bardzo dobre połączenie z największymi sąsiednimi miastami: Kielce, Starachowice, Ostrowiec Św., Staszów. Do tych miast jeździ najwięcej mieszkańców gminy – do pracy, szkół, lekarzy itp.

2.5 Infrastruktura wod-kan

Stan zwodociągowania gminy wynosi ok. 99%. Pozostały jeden procent to miejsca, gdzie powstają nowe domy. Długość sieci wodociągowej wynosi 130,13 km. Sieć i urządzenia wodociągowe znajdują się w dobrym stanie technicznym i pod względem funkcjonalnym są na dzień dzisiejszy wystarczające dla zaspokajania wszystkich potrzeb mieszkańców oraz przedsiębiorstw.

Zaopatrzenie ludności w wodę odbywa się poprzez wodociągi bazujące na trzech ujęciach wody:

- ujęcie w Rudkach o wydajności 220m³/d,
- ujęcie Baszowice-Brzeziny o wydajności 358m³/d,
- ujęcie Zamkowa Wola (gm. Łagów) o wydajności 700m³/d.

Łączna długość rozdzielczej sieci wodociągowej wynosi 131,6km (stan na koniec 2019 roku, dane GUS), z przyłączami prowadzącymi do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w ilości 2400 szt. Przeciętne zużycie wody w gospodarstwach domowych przyjmuje wartość około 19,6m³/mieszkańca/rok.

Stan skanalizowania gminy wynosi ok. 55%. Dla miejscowości, w których nie ma jeszcze sieci kanalizacyjnych opracowywane są projekty budowlane. Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 48,33 km i obejmuje 825 odbiorców domowych (przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania). Istniejące sieci są w dobrym stanie technicznym i pod względem funkcjonalnym. W 2019r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 2.731 osób, w tym na terenie miasta 842 osoby.

W gminie znajdują się 2 oczyszczalnie ścieków.

Tabela 18 Oczyszczalnie ścieków na terenie gminy Nowa Słupia

lp.	Lokalizacja	Wydajność	Uwagi
1.	Oczyszczalnia ścieków w Rudkach (mechaniczno-biologiczna)	Q _{sr} dobowe-664 m3/d Q _{max} dob-764m3/d Q _{max} dob-81. 1m3/d	w bardzo dobrym stanie technicznym
2.	Oczyszczalnia „Nowa Słupia”	Q _{sr} dobowe-325m3/d Q _{max} dobowe-450m3/d	aktualnie w trakcie przebudowy

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Nowa Słupia

Gmina Nowa Słupia z powodzeniem realizuje projekty z dofinansowania środków unijnych na zadania związane z gospodarką wodno-kanalizacyjną. W ramach „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020”:

1 Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Rudki i aglomeracji Nowa Słupia oraz uzupełnienie sieci wodociągowej w Gminie Nowa Słupia – długość przebudowanej sieci wodociągowej – 4,98 km; długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej – 40,14 km; całkowita wartość inwestycji wynosi 21.810.502,68 zł, z czego dofinansowanie 85 % kosztów kwalifikowanych wynosi 10.559.652,40 zł.

2 Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Rudki i aglomeracji Nowa Słupia oraz uzupełnienie sieci wodociągowej w Gminie Nowa Słupia; całkowita wartość inwestycji wynosi 17.968.344,27 zł, z czego dofinansowanie 80 % kosztów kwalifikowanych wynosi 9.039.360,91 zł.

3 Przebudowa istniejącej oczyszczalni ścieków w miejscowości Stara Słupia oraz rozbudowa sieci wod.-kan. na terenie Gminy Nowa Słupia, całkowita wartość inwestycji wynosi 18.844.362,15 zł, z czego dofinansowanie 80% kosztów kwalifikowanych wynosi 12.256.495,71 zł.

W związku z możliwością pozyskania kolejnych środków zewnętrznych Gmina będzie się ubiegać o otrzymanie dotacji na pozostałą część sieci kanalizacyjnej. Jednocześnie planowane są inwestycje związane z budową przydomowych oczyszczalni ścieków oraz budową kanalizacji poza aglomeracjami.

Najważniejsze potrzeby w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej:

- 1 Budowa ujęcia wody z drogą dojazdową w miejscowości Nowa Słupia
- 2 Budowa ok. 2000 mb wodociągu
- 3 Modernizacja sieci wodociągowej w miejscowościach: Rudki, Nowa Słupia oraz odcinek żeliwnego wodociągu od Zamkowej Woli w Gminie Łagów do Milanowskiej Wólki
- 4 Remont ujęcia wody w miejscowości Częstków
- 5 Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Jeziorko, Dębno, Trzcianka, Dębniak, Milanowska Wólka, Jeleniów, Mirocice, Baszowice, Paprocice, część Starej Słupi, Nowa Słupia ul. Chełmowa i ul. Staszica
- 6 Modernizacja kanalizacji sanitarnej w miejscowości Baszowice, Mirocice, Hucisko
- 7 Budowa oczyszczalni ścieków w msc. Mirocice, Bartoszowiny, Paprocice
- 8 Modernizacja oczyszczalni ścieków
- 9 Budowa indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Skąły, Włochy
- 10 Rozbudowa monitoringu sieci zarówno wodociągowej jak i kanalizacyjnej
- 11 Budowa hydroforni sieciowej i zbiorników wyrównawczych w msc. Mirocice
- 12 Budowa ujęcia i SUW w Bartoszowinach

2.6 Gospodarka odpadami

Głównymi źródłami powstawania odpadów komunalnych na terenie Gminy Nowa Słupia są:

- gospodarstwa domowe,
- obiekty infrastruktury takie jak: handel, usługi, szkolnictwo, obiekty turystyczne oraz obiekty infrastruktury użytkowej, np.: kosze uliczne.

według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) wskaźnik wytarzania odpadów na jednego mieszkańca województwa świętokrzyskiego systematycznie rośnie i wynosił w 2013 r. - 0,164 Mg/rok/M; a w 2018r. już 0,201 Mg/rok/M.

Poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzywa sztucznego i szkła przedstawiały się w latach 2013 r. – 2019 r. następująco:

Osiągnięty poziom recyklingu dla wyżej wymienionych frakcji odpadów komunalnych w 2013 r. wyniósł: 8,14%, wymagany poziom w 2013 r. - 12% -poziom nieosiągnięty.

- Osiągnięty poziom recyklingu dla wyżej wymienionych frakcji odpadów komunalnych w 2014 r. wyniósł: 28,46%, wymagany poziom w 2014 r. - 14%.

- Osiągnięty poziom recyklingu dla wyżej wymienionych frakcji odpadów komunalnych w 2015 r. wyniósł: 46,54%, wymagany poziom w 2015 r. - 16%.

- Osiągnięty poziom recyklingu dla wyżej wymienionych frakcji odpadów komunalnych w 2016 r. wyniósł: 34,28%, wymagany poziom w 2016 r. - 18%.

- Osiągnięty poziom recyklingu dla wyżej wymienionych frakcji odpadów komunalnych w 2017 r. wyniósł: 61,75%, wymagany poziom w 2017 r. - 20%;

- Osiągnięty poziom recyklingu dla wyżej wymienionych frakcji odpadów komunalnych w 2018 r. wyniósł: 62,08%, wymagany poziom w 2018 r. - 30%;

- Osiągnięty poziom recyklingu dla wyżej wymienionych frakcji odpadów komunalnych w 2019 r. wyniósł: 71,01%, wymagany poziom w 2018 r. - 40%.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

Podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Nowa Słupia jest firma Przedsiębiorstwo Wielobranżowe ORDER Tomasz Michta – Jęgrzna 24, 26-140 Łączna. Miejszem zagospodarowania przez podmiot odbierający odpadów zmieszanych, biodegradowalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania jest Zakład Unieszkodliwiania Odpadów „PROMNIK” gm. Strawczyn.

Od 2015r. działa na terenie gminy - Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowany na terenie oczyszczalni ścieków w Rudkach.

W ramach działalności GPSZOK przyjmowane są odpady komunalne powstające w gospodarstwach domowych zamieszkałych na terenie gminy Nowa Słupia:

- przeterminowane leki i chemikalia,
- meble i odpady wielkogabarytowe,
- odpady zielone,
- odpady komunalne ulegające biodegradacji w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji,
- popiół z palenisk domowych,
- odpady budowlano – remontowe, pochodzące z remontów i innych robót budowlanych wykonywanych we własnym zakresie, na wykonanie których nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia na budowę, lub na wykonanie których nie jest wymagane zgłoszenie do administracji budowlano – architektonicznej,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- zużyte opony,
- odpady zbierane „u źródła”: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło opakowaniowe, opakowania wielomateriałowe.

Wszystkie wyżej wymienione odpady są przyjmowane w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi uiszczanej przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Nowa Słupia. Przyjmowanie wymienionych rodzajów odpadów dostarczanych przez mieszkańców odbywa się po okazaniu dokumentu potwierdzającego jego zamieszkanie na terenie Gminy Nowa Słupia.

Podmiotem odbierającym zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami MB Recycling w Kielcach - Zakład Przetwarzania Odpadów Piekoszów.

Gmina Nowa Słupia prowadzi działania edukacyjno-informacyjne w zakresie funkcjonowania prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi.

W obszarze „gospodarki odpadami” zdiagnozowano następujące potrzeby:

1 Modernizacja lub rozbudowa istniejącego budynku PSZOK w Rudkach

- budowa w ramach PSZOK centrum napraw i ponownego użycia,
- budowa wiaty magazynowej nad kontenerami i pojemnikami,
- budowa części informacyjno-edukacyjnej - stworzenie ścieżki edukacyjnej,
- przebudowa lub utwardzenie drogi dojazdowej do PSZOK,

2 Dopuszaenie obecnego PSZOK w Rudkach m.in.

- zakup wagi najazdowej o dużym tonażu,
- zakup komputera i oprogramowania do obsługi PSZOK, w tym wprowadzenie tzw. „paszportów odpadowych” – kart magnetycznych dla właścicieli nieruchomości chcących korzystać z PSZOK,
- zakup pojemników i kontenerów na odpady,
- zakup myjki do mycia i dezynfekcji pojemników,
- wymiana monitoringu.

- 3 Zakup pojemników na odpady komunalne dla mieszkańców (pojemniki 120l, 240l i 1100l, w tym zakup specjalnych pojemników na bioodpady), zakup przydomowych kompostowników,
4 Działalność edukacyjna z zakresu gospodarowania odpadami – kampanie edukacyjne

2.7 Gazownictwo

Gaz do gminy Nowa Słupia płynie z sąsiedniej Gminy Pawłów, gdyż w 2011 r. gmina Nowa Słupia partycypowała w kosztach zwiększenia średnicy gazociągu na terenie Pawłowa tak, aby zapewnić przepływ gazu również dla mieszkańców Gminy Nowa Słupia. W wyniku przeprowadzonej przez Polską Spółkę Gazowniczą analizy wykonalności pierwszego etapu gazyfikacji Gminy Nowa Słupia zaprojektowano i wykonano pierwszy etap gazyfikacji Gminy Nowa Słupia obejmujący miejscowości Sosnówka, Rudki i część miejscowości Serwis.

Rozpoczęto kolejny etap projektowania sieci gazowej obejmujący Nową Słupię, Baszowice i część miejscowości Mirocice. Obecnie mieszkańcy, którzy są zainteresowani przyłączeniem swoich nieruchomości do sieci gazowniczej składają wnioski o określenie warunków przyłączenia do sieci gazowej. Z informacji uzyskanych od przedstawicieli PSG ten etap gazyfikacji gminy powinien zakończyć się w 2024 r. Kolejne miejscowości gminy Nowa Słupia będzie można podłączyć do sieci gazowej po realizacji II-go etapu gazyfikacji.

2.8 Energetyka i telekomunikacja

Na terenie gminy funkcjonuje Główny Punkt Zasilania 110/15 kV (w miejscowości Stara Słupia). Sieć rozdzielcza 15kV na terenie gminy konfigurowana jest w oparciu o w/w GPZ, z którego wyprowadzony jest 8 linii magistralnych. Na terenie gminy istnieje 124,13 km sieci napowietrznych 15 kV oraz 73 stacje trafo SN/nn.

2.9 Infrastruktura sportowo-rekreacyjna

Ważnym elementem infrastruktury technicznej są obiekty szkolne i o przeznaczeniu integracyjnym w aspekcie sportu, rekreacji i kultury, które pełnią ważne role społeczne.

Zdjęcie 5 Stadion sportowy w Rudkach

Źródło: zbiory Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Słupi

W ostatnim czasie Gmina Nowa Słupia zrealizowała w ramach RPO WŚ 2014-2020 – dwa projekty z obszaru edukacji:

- 1 „Przebudowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół w Nowej Słupi oraz modernizacja boiska do piłki nożnej przy Zespole Szkół w Rudkach”;** całkowita wartość inwestycji wynosi 991.694,74 zł,
z czego dofinansowanie 75% kosztów kwalifikowanych wynosi 743.771,06 zł

2 „Modernizacja hali sportowej przy Szkole Podstawowej w Nowej Słupi oraz doposażenie pracowni matematyczno-przyrodniczej w Zespole Szkół w Rudkach”

Modernizacja hali sportowej przy Szkole Podstawowej im. Bohaterów Powstania Styczniowego w Nowej Słupi, zakres prac obejmował m.in.:

- demontaż okien,
- demontaż drzwi,
- izolacja ścian fundamentowych,
- ocieplenie ścian zewnętrznych,
- montaż drzwi aluminiowych dwuskrzydłowe zewnętrzne
- montaż okien aluminiowych o powierzchni ponad 2.0 m²
- izolację podłóg - folia polietylenowa
- zbrojenie posadzki siatką stalową
- warstwy wyrównawcze pod posadzki z zaprawy cementowej grubości 40 mm zatarte na ostro
- guma amortyzacyjna pod podłogę sportową
- podłoga drewniana sportowa na legarach
- posadzki - listwy przyściennie drewniane

W miejscowości Rudki w hotelu „Gołoborze” mieści się **basen, kort tenisowy, boisko sportowe oraz plac zabaw**, z których za opłatą mogą korzystać mieszkańcy gminy oraz turyści.

Na terenie Gminy Nowa Słupia znajdują się także **place zabaw**, które zlokalizowane są przy szkołach (Jezioro, Jeleniów, Mirocice, Nowa Słupia przy Paprocice) oraz przy przedszkolu i na osiedlu w msc. Rudki. Część placów zabaw wymaga całkowitej modernizacji. Plac przy przedszkolu i w szkołach są w bardzo dobrym stanie technicznym i wizualnym. Poniższa tabela prezentuje rozmieszczenie tych obiektów wg sołectw.

Tabela 19 Wykaz infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, szkolnej i kultury w gminie Nowa Słupia

sołectwo	Infrastruktura sportu i rekreacji: boisko, orlik plac zabaw, siłownia, (stan zły, zadowalający, dobry)	Infrastruktura szkolnictwa: szkoła podstawowa	Infrastruktura kultury (biblioteka, świetlica, muzeum, izba regionalna) Stan: zły, zadowalający, dobry	
Bartoszewiny	-	-	-	
Baszowice	siłownia zewnętrzna- stan b dobry	-	Świetlica wiejska stan dobry	
Cząstków	-	-	-	
Dębniak	-	-	-	
Dębno	- plac zabaw - stan b dobry siłownia zewnętrzna- stan b dobry	-	Biblioteka	
Hucisko	-	-		
Jeleniów	boisko trawiaste - stan zły, • plac zabaw - stan b dobry • siłownia zewnętrzna- stan b dobry	Szkoła Podstawowa		

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Jeziorko	Boisko wielofunkcyjne – stan bardzo dobry, • plac zabaw - stan dobry, • siłownia zewnętrzna – stan bardzo dobry	Szkoła Podstawowa		
Mirocice	boisko trawiaste i asfaltowe - stan dobry, • plac zabaw – stan bardzo dobry, • siłownia zewnętrzna- stan b dobry	Szkoła Podstawowa	Świetlica wiejska- stan dobry	
Nowa Słupia	plac zabaw – stan dobry, • siłownia- stan dobry, • hala sportowa – po remoncie w 2021r. Plac zabaw obok OSP w Nowej Słupi w trakcie realizacji	Szkoła Podstawowa	Świetlica wiejska – dobry; • Muzeum – w trakcie remontu • Biblioteka – stan zły	
Paprocice	boisko trawiaste – stan zadawalający, • plac zabaw – stan Zły • siłownia zewnętrzna- stan b dobry	Szkoła Podstawowa		
Pokrzywianka	boisko asfaltowe - stan zadawalający, • boisko trawiaste - stan zadawalający, • plac zabaw - stan dobry, • siłownia zewnętrzna – stan bardzo dobry	Szkoła Podstawowa		
Serwis	-	-	-	
Skały	-	-	-	
Sosnówka	-	-	-	
Stara Słupia	boisko asfaltowe - stan zadawalający, • boisko trawiaste- stan zadawalający, • plac zabaw - stan dobry, • siłownia zewnętrzna – stan bardzo dobry	Szkoła Podstawowa		
Trzcianka	-	-	-	
Włochy	• plac zabaw - stan dobry przy Świetlicy Wiejskiej Włochy	-	Świetlica wiejska stan bardzo dobry	
Milanowska Wólka	-	-	-	
Rudki	boisko „Orlik” – poliuretan – stan bardzo dobry, • boisko trawiaste – stan zadawalający; plac zabaw – stan b.	Szkoła Podstawowa	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki – inwestycja w trakcie • Biblioteka – zadawalający	

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

	dobry, • siłownia- stan b. dobry,			
Rudki	plac zabaw – stan b. dobry,	Przedszkole w Rudkach	-	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nowa Słupia

Z powyższego zestawienia wynika, że spośród 20 sołectw, 9 nie posiada rozwiniętej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, kulturowej i szkolnej. Wynika to z charakteru tych obszarów, które mają bardziej charakter rolniczy niż usługowy, a także z liczby mieszkańców oraz historii i tradycji. Jak widzimy ciążenie infrastruktury społecznej jest w kierunku głównego ośrodka gminy – Nowej Słupi, a także miejscowości Rudki, które posiadają zwarta zabudowę z rozwiniętą infrastrukturą społeczną, która jest pozostałością po czasach prosperity gospodarczej Rudek, kiedy funkcjonowała na tym terenie kopalnia i zakłady przemysłowe. Dbałość o jak najlepszy stan infrastruktury służącej mieszkańcom powinno być jednym z priorytetów, zwłaszcza, że dobrze rozwinięta infrastruktura pozytywnie wpływa na odbiór Gminy przez osoby przybywające i może stanowić ważny argument w kontekście wyboru miejsca zamieszkania. W pierwszej kolejności należy zadbać o infrastrukturę, która nie znajduje się w stanie zadowalającym, czyli poprawić infrastrukturę boiska w Jeleniowie. Infrastruktura szkolna jest najlepiej rozwinięta w sołectwie Nowa Słupia, która pełni funkcję Centrum dla społeczności gminnej. Ponad to dzięki dobremu skomunikowaniu z innymi miejscowościami i położeniu w centrum gminy rozwinięta baza szkolna i kulturalna może służyć szerokim odbiorcom społecznym. W 12 sołectwach nie ma placówek oświatowych. Wydaje się, że na ten moment zaplecze oświatowe jest wystarczające względem potrzeb mieszkańców gminy.

Z uwagi na to, że na terenie gminy brak jest żłobka – planuje się jego budowę w najbliższych latach, jako element uzupełniający dla opieki przedszkolnej.

2.10 Atrakcyjność osadnicza

Atrakcyjność położenia gminy u podnóża Gór Świętokrzyskich stwarza duże możliwości osadnicze. Obiekty budowlane znajdujące się na terenie gminy różnią się wiekiem, technologią wykonania, przeznaczeniem. Spośród wszystkich budynków wyodrębniono podstawowe grupy obiektów:

- budynki mieszkalne,
- obiekty użyteczności publicznej,
- obiekty handlowe, usługowe i działalności produkcyjnej
- obiekty podmiotów gospodarczych.

Podstawowym elementem struktury osadniczej Gminy Nowa Słupia jest zabudowa zagrodowa i jednorodzinna ukształtowana w oparciu o dostępność komunikacyjną oraz wartości naturalne środowiska przyrodniczego. Zabudowa mieszkaniowa zrealizowana jest w postaci zwartych siedlisk przydrożnych (tworząc wsie – ulice), jak również zabudowach rozproszonych. Dominuje tu budownictwo niskie, charakterystyczne dla osadnictwa wiejskiego zarówno pod względem formy, jak i funkcji, tj. budynek mieszkalny wraz z zabudową towarzyszącą. Zwarta zabudowa wielorodzinna w formie osiedla mieszkaniowego występuje na terenie miejscowości Rudki.

Według danych statystycznych GUS, na koniec 2019 roku wskaźniki określające standard zamieszkania w Gminie Nowa Słupia przedstawiają się następująco:

- średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania – 79,9 m²;
- średnia liczba osób na 1 mieszkanie – 3,3;
- średnia powierzchnia mieszkania na 1 osobę – 24,4 m².

Ruch budowlany na terenie Gminy Nowa Słupia, biorąc pod uwagę lata 2003-2019, kształtuje się na poziomie około 10 mieszkań/rocznie. Mieszkania z tego okresu charakteryzują się wysokim komfortem po stronie powierzchni użytkowej - średni metraż nowego mieszkania to około 152m².

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

W zakresie wzrostu atrakcyjności osadniczej planuje się kontynuowanie rewitalizacji miasta Nowa Słupia oraz miejscowości Rudki – jako dwóch największych pod względem liczby mieszkańców obszarów gminy.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1 Ludność i procesy demograficzne

Jednym z warunków rozwoju gminy jest stały wzrost potencjału ludzkiego. Gminy rywalizują o niego poprzez pozyskiwanie nowych mieszkańców, głównie młodych i z wysokimi kwalifikacjami, co z jednej strony pozwoli na budowanie lokalnego kapitału społecznego i intelektualnego oraz przyczyni się do „spowolnienia” starzenia się lokalnego społeczeństwa i „odsunięcie” w czasie działań skierowanych w stronę problemów ludzi starszych, z drugiej – stanowi źródło potencjalnych przyszłych dochodów gminy. Dla gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich oddalonych od dużych ośrodków miejskich kolejnym ważnym wyzwaniem jest stworzenie warunków dla życia i rozwoju mieszkańców, aby Ci, zwłaszcza w młodym wieku, zdecydowali się pozostać w gminie a nie migrowali do ośrodków miejskich.

Gmina Nowa Słupia na dzień 31.12.2020r. miała **9 361 mieszkańców**, z czego 50,3% stanowiły kobiety, a 49,7% mężczyźni. Ludność gminy stanowi **4,5% ludności powiatu**.

W latach **2002-2020** liczba mieszkańców **zmałała o 4,7%**. **Średni wiek mieszkańców** wynosi **42,4 lata** i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. **Gęstość zaludnienia wynosi 111 osób/km²**.

Na podstawie danych z lat 2016-2020 zauważa się regularny spadek liczby mieszkańców gminy (poza 2018r., gdy odnotowano wzrost):

- spadek o 43 osoby w roku 2017 względem roku 2016,
- wzrost o 23 osoby w roku 2018 względem roku 2017.
- spadek o 68 osób w roku 2019 względem roku 2018.
- spadek o 110 osób w roku 2020 względem roku 2019.

Tabela 20 Liczba mieszkańców Gminy Nowa Słupia w podziale na płeć

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	9,559	9,516	9,539	9,471	9,361
Mężczyźni	4,763	4,744	4,751	4,729	4,656
Kobiety	4,796	4,772	4,788	4,742	4,705

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

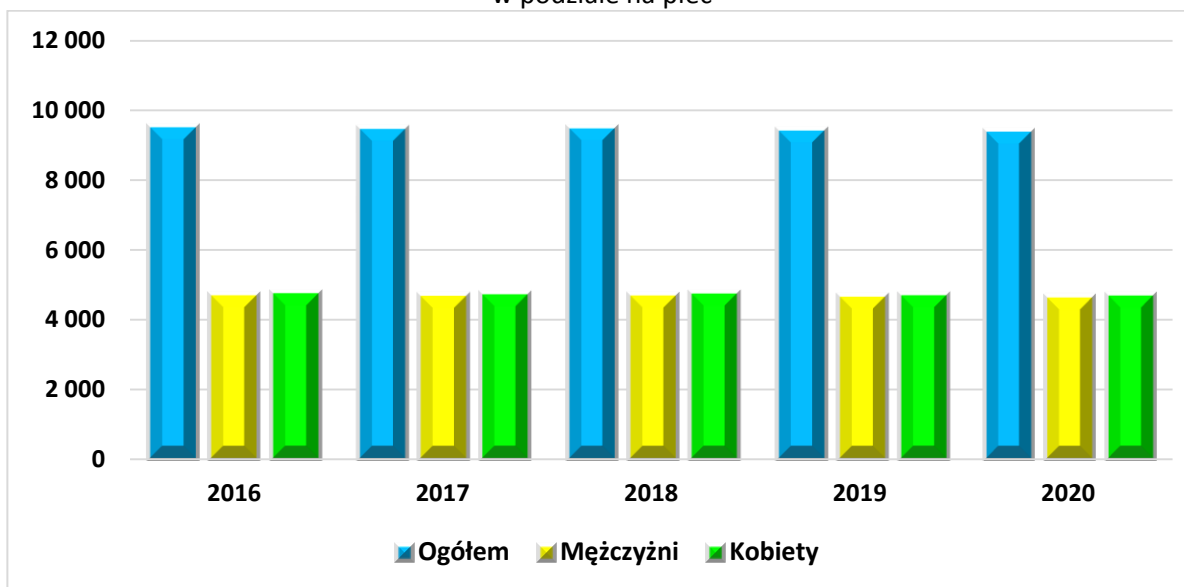
Mieszkańcy gminy Nowa Słupia zawarli w 2019 roku 53 małżeństwa, co odpowiada 5,6 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 29,9% mieszkańców gminy Nowa Słupia jest stanu wolnego, 58,3% żyje w małżeństwie, 2,3% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,2% to wdowy/wdowcy³.

Poniższy wykres przedstawia strukturę demograficzną mieszkańców Gminy Nowa Słupia pod względem płci.

³ Dane za portalem: Polska w liczbach

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Wykres 1 Struktura demograficzna mieszkańców Gminy Nowa Słupia w latach 2016-2020
w podziale na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Z powyższego wykresu wynika, iż stosunek kobiet do mężczyzn jest porównywalny.

Gmina Nowa Słupia ma **ujemny przyrost naturalny** wynoszący w 2020r -56. W ub. roku **urodziło się 87 dzieci**, w tym 54% dziewczynek i 46% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 396 gramów. Tabela poniżej przedstawia dynamikę urodzeń i zgonów w latach 2016-2020. W analizowanym okresie można zaobserwować wahania liczby urodzeń i zgonów. Utrzymuje się tendencja przewagi zgonów nad urodzeniami.

Tabela 21 Dynamika urodzeń i zgonów w gminie Nowa Słupia

Kategoria	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia	82	107	86	86	87
Mężczyźni	45	65	45	41	40
Kobiety	37	42	41	45	47
Zgony	106	123	104	102	143
Mężczyźni	58	60	55	57	77
Kobiety	48	63	49	45	66
Przyrost naturalny	-24	-16	-18	-16	-56
Mężczyźni	-13	5	-10	-16	-37
Kobiety	-11	-21	-8	0	-19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Z powyższych danych w analizowanym obszarze wynika, że różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów znacznie wzrosła w roku 2020 co może być spowodowane pandemią COVID-19. W roku 2019 różnica ta wyniosła -16 (02 zgony w stosunku do 86 urodzeń).

W ciągu ostatnich lat zauważa się wahania spadkowo- wzrostowe w liczbie urodzeń. W roku 2016 zanotowano 82 urodzenia, w 2017 aż 107 a w roku 2018 znów liczba urodzeń spadła do 86 urodzeń. W 2019 pozostała na takim samym poziomie co w roku 2018.

W 2019 roku 45,6% zgonów w gminie Nowa Słupia spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 21,6% zgonów były nowotwory, a 4,9% zgonów spowodowanych było chorobami

układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Nowa Słupia przypada 10.75 zgonów. Jest to mniej od wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz wartość porównywalna do wartości średniej dla kraju⁴.

Struktura ludności (ekonomiczne grupy wieku)

W związku ze spadkiem ogólnej liczby ludności w gminie odnotowano także spadek liczebności mieszkańców w grupie produkcyjnej (z przewagą mężczyzn) i wzrost grupy poprodukcyjnej (z przewagą kobiet).

Natomiast w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym odnotowano spadek ogólnej liczby ludności, co jest związane z malejącą liczbą urodzeń.

Tabela 22 Struktura ludności Gminy Nowa Słupia w latach 2016-2020 wg ekonomicznych grup wiekowych

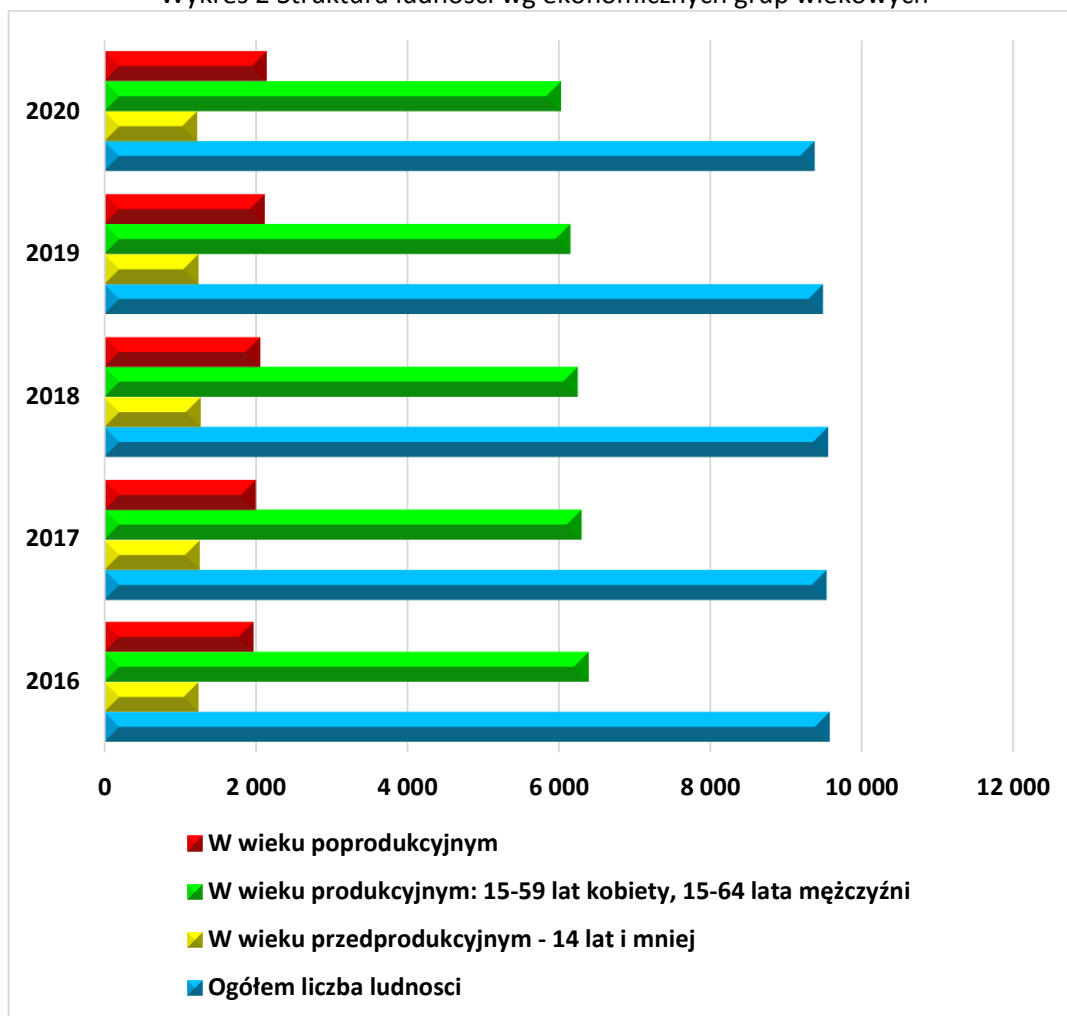
Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	9,559	9,516	9,539	9,471	9,361
Mężczyźni	4,763	4,744	4,751	4,729	4,656
Kobiety	4,796	4,772	4,788	4,742	4,705
Ogółem w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej	1,227	1,245	1,259	1,229	1,213
Mężczyźni	627	648	660	639	618
Kobiety	600	597	599	590	595
Ogółem w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni	6,374	6,280	6,231	6,134	6,013
Mężczyźni	3,493	3,433	3,398	3,370	3,304
Kobiety	2,881	2,847	2,833	2,764	2,709
ogółem w wieku poprodukcyjnym	1,958	1,991	2,049	2,108	2,135
Mężczyźni	643	663	693	720	734
Kobiety	1,315	1,328	1,356	1,388	1,401

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

13 % ludności gminy jest w wieku przedprodukcyjnym, 64 % w wieku produkcyjnym, natomiast 22% w wieku poprodukcyjnym.

⁴ www.polskawliczbach

Wykres 2 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wiekowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Procesy starzenia się społeczeństwa

Starzenie się społeczeństwa to proces biologiczny związany z konkretnymi zmianami demograficznymi i oznacza, że w danej populacji jest więcej osób starszych niż młodszych. Starzenie się społeczeństwa polskiego, jak i europejskiego zaobserwowano już dość dawno i mimo różnych inicjatyw tego procesu nie udało się na razie zatrzymać. Starzejące się społeczeństwo to poważne zagrożenie dla stabilności państwa.

Przyczyny starzenia się społeczeństwa to m.in.:

- wydłużenie się życia osób starszych związane z rozwojem opieki medycznej, zdolnością hamowania wielu chorób, wcześniejszego ich diagnozowania i leczenia,
- spadek przyrostu naturalnego związany z różnymi czynnikami: coraz późniejszym urodzeniem pierwszego dziecka, innym modelem rodziny (najczęściej 2+1, a nie jak jeszcze kilkanaście lat temu 2+2 czy 2+3).

Na terenie Gminy Nowa Słupia również można zaobserwować proces starzenia się społeczeństwa. Coraz więcej mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. W latach 2016-2020 populacja osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 177 i w roku 2020 wynosiła 2135 osób, tj. 22,8% ogółu mieszkańców gminy. Wg prognoz do roku 2030 wzroście o kolejne 272 osoby i osiągnięciu 2407 osób co będzie stanowiło aż 27,12% ogółu ludności.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Na etapie Diagnozy identyfikowano następujące obszary pomocy dla seniorów, które należy rozwijać:

- usługi opiekuńcze w terenie świadczone osobom starszym,
- organizacja Klubu/ów Seniora, Senior+, Dzienny Dom Senior+,
- posiłki z dowozem do domu,
- pomoc sąsiedzka,
- lepszy dostęp do rehabilitacji i terapii,
- rozwijanie usług opiekuńczych i zdrowotnych prowadzonych w przyjaznych warunkach, w domach lub niewielkich placówkach,
- wprowadzenia „Karty Seniora” pozwalającej na korzystanie z obiektów i imprez organizowanych przez Gminę Nowa Słupia ze zniżką

Prognoza demograficzna 2030

Według „Prognozy ludności na lata 2014-2050” opracowanej przez GUS ogólna liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego, a co za tym idzie również powiatu kieleckiego będzie sukcesywnie spadać do roku 2050.

Tabela 23 Prognoza demograficzna dla powiatu kieleckiego i województwa Świętokrzyskiego do roku 2050r.

Wyszczególnienie	2030	2040	2050
Ogółem powiat kielecki	215,960	215,503	212,190
Mężczyźni	107,629	106,963	105,273
Kobiety	108,331	108,540	106,917
Ogółem województwo świętokrzyskie	1,157,417	1,071,560	976,938
Mężczyźni	564,561	522,939	479,846
Kobiety	592,856	548,621	497,092

Źródło: Opracowanie własne wg danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Prognozy demograficzne dla Gminy Nowa Słupia również wskazują na spadek liczby ludności.

Tabela 24 Prognoza ludności Gminy Nowa Słupia na lata 2025-2030

Nazwa	Płeć	Wiek	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Gmina Nowa Słupia	Ogółem	Ogółem	9,138	9,089	9,040	8,989	8,932	8,875
	Ogółem	przedprodukcyjny	1,491	1,494	1,543	1,535	1,508	1,497
	Ogółem	produkcyjny	5,293	5,207	5,108	5,047	5,018	4,971
	Ogółem	mobilny	3,219	3,145	2,991	2,891	2,816	2,728
	Ogółem	niemobilny	2,074	2,062	2,117	2,156	2,202	2,243
	Ogółem	poprodukcyjny	2,354	2,388	2,389	2,407	2,406	2,407
	Ogółem	0-14	1,314	1,297	1,297	1,275	1,267	1,230
	Ogółem	15-59	5,211	5,163	5,115	5,070	5,017	4,995
	Ogółem	60+	2,613	2,629	2,628	2,644	2,648	2,650
	Ogółem	15-64	5,791	5,731	5,650	5,605	5,545	5,511
	Ogółem	65+	2,033	2,061	2,093	2,109	2,120	2,134
	Ogółem	80+	463	460	467	480	496	510
	Mężczyźni	Ogółem	4,577	4,550	4,520	4,494	4,463	4,432

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Mężczyźni	przedprodukcyjny	768	770	792	792	779	772
Mężczyźni	produkcyjny	2,900	2,859	2,804	2,767	2,756	2,734
Mężczyźni	mobilny	1,751	1,710	1,630	1,574	1,531	1,483
Mężczyźni	niemobilny	1,149	1,149	1,174	1,193	1,225	1,251
Mężczyźni	poprodukcyjny	909	921	924	935	928	926
Mężczyźni	0-14	678	670	667	665	655	639
Mężczyźni	15-59	2,731	2,718	2,690	2,657	2,638	2,624
Mężczyźni	60+	1,168	1,162	1,163	1,172	1,170	1,169
Mężczyźni	15-64	2,990	2,959	2,929	2,894	2,880	2,867
Mężczyźni	65+	909	921	924	935	928	926
Mężczyźni	80+	141	141	141	152	162	175
Kobiety	Ogółem	4,561	4,539	4,520	4,495	4,469	4,443
Kobiety	przedprodukcyjny	723	724	751	743	729	725
Kobiety	produkcyjny	2,393	2,348	2,304	2,280	2,262	2,237
Kobiety	mobilny	1,468	1,435	1,361	1,317	1,285	1,245
Kobiety	niemobilny	925	913	943	963	977	992
Kobiety	poprodukcyjny	1,445	1,467	1,465	1,472	1,478	1,481
Kobiety	0-14	636	627	630	610	612	591
Kobiety	15-59	2,480	2,445	2,425	2,413	2,379	2,371
Kobiety	60+	1,445	1,467	1,465	1,472	1,478	1,481
Kobiety	15-64	2,801	2,772	2,721	2,711	2,665	2,644
Kobiety	65+	1,124	1,140	1,169	1,174	1,192	1,208
Kobiety	80+	322	319	326	328	334	335
Kobiety	15-49	1,914	1,880	1,838	1,815	1,766	1,717

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Prognoza dla gminy, pomimo istotnie skróconego horyzontu czasowego w porównaniu do prognoz dla powiatów i województw, również pokazuje szybki proces starzenia się ludności, który będzie miał miejsce w niedalekiej przyszłości. Prognozuje się, że w roku 2030 Gminę Nowa Słupia będzie zamieszkiwać 8875 osób, czyli o 684 osoby mniej niż gmina liczyła w 2016 (9559 mieszkańców). Nie tylko spadek liczby mieszkańców będzie istotny dla różnego rodzaju inwestycji planowanych na terenie Gminy Nowa Słupia, ale także struktura poszczególnych grup społecznych się zmieni:

- nastąpi spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (2016r.-1497 os., 2030r. 1227 os. – spadek o 270 osób),
- aż o 1403 osoby spadnie liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (z 6374 os. w 2016r. do 4971 os. w 2030r.)
- wzrost o 499 osób w wieku poprodukcyjnym (z 1958 os. w 2016r. do 2407 os. w 2030r.)

Reasumując diagnozę sytuacji demograficznej w Gminie Nowa Słupia wydaje się stabilna. Jednak perspektywy sugerują, że mieszkańców będzie ubywać, zwłaszcza w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a przybywać będzie seniorów w wieku poprodukcyjnym, co jest zjawiskiem negatywnym. Szczególnie mocno mogą odczuć to zjawisko sołectwa o największej liczbie mieszkańców Rudki i Nowa Słupia oraz najmniejsze, gdzie będzie narastał problem osób starszych i samotnych. Dlatego na obszarze całej Gminy należy zadbać o to, aby zapewnić właściwe rozwiązania wspierające dla osób w wieku poprodukcyjnym, które z jednej strony umożliwią wykorzystanie potencjału i wiedzy tych osób, a drugiej pozwolą na godne starzenie się.

3.2 Instytucje kultury i ich działalność

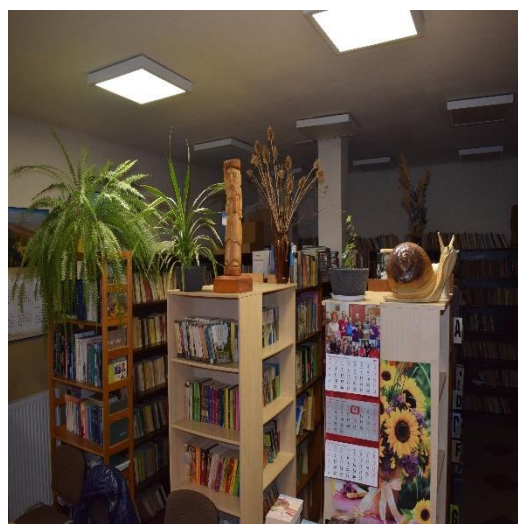
Zgodnie z uchwałą Nr III/30/18 Rady Gminy Nowa Słupia z dnia 17.12.2018r. w sprawie zmiany nazwy oraz statutu instytucji kultury – Centrum Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich w Nowej Słupi zmieniono na **Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Rudkach (dalej także GOKSiT)**.

Początki działalności instytucji kultury sięgają roku 2001. Do prowadzenia swojej działalności Ośrodek wykorzystuje budynek Zakładowego Domu Kultury wybudowanego w latach 60 - tych w Rudkach. Głównymi zadaniami GOKSiT jest:

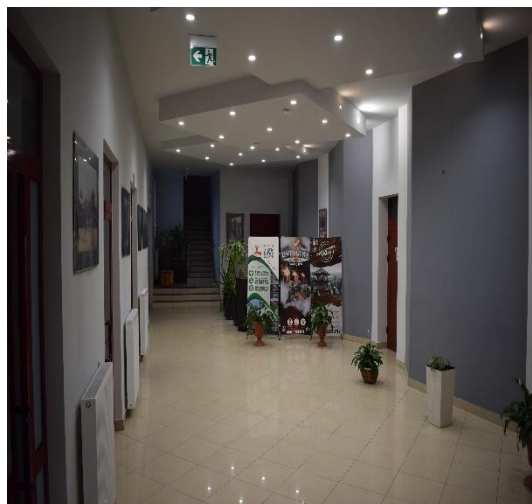
- animacja środowiska lokalnego,
- edukacja kulturalna (zwłaszcza wychowanie przez sztukę),
- rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, krzewienie folkloru i rękodzieła ludowego.

Prowadzi on wielokierunkową działalność z zakresu upowszechniania kultury, edukacji artystycznej dzieci i młodzieży, ochrony dziedzictwa narodowego oraz realizuje zadania z zakresu kultury fizycznej i sportu. Organizuje działania plenerowe: imprezy kulturalno-rozrywkowe oraz sportowo-rekreacyjne. Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Rudkach prowadzi wszystkie najważniejsze imprezy kulturalne, edukacyjne, sportowe oraz turystyczne, np. akademie oraz uroczyste imprezy z okazji świąt narodowych, andrzejki, mikołajki, dzień dziecka, dzień kobiet, dzień seniora, dzień zakochanych, dyktando gminne, przegląd teatrzyków oraz jasełek. Współpracuje z innymi instytucjami kultury, twórcami ludowymi, stowarzyszeniami, kołami gospodyń wiejskich („Chełmowianie”, „Modrzewianki”, „Wesołe Kumoszki”) oraz indywidualnymi animatorami życia kulturalnego. Wspiera organizację autorskich projektów i pomaga je publicznie prezentować podczas imprez.

Zdjęcie 6 Siedziba Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Turystyki w Rudkach

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Nowej Słupi

Ośrodek na przestrzeni lat prowadził:

- naukę gry na instrumentach (gitara i keyboard),
- warsztaty wokalne,
- warsztaty teatralne,
- naukę języka angielskiego,
- lekcje hip-hop i tańca nowoczesnego,
- warsztaty tańca ludowego,
- koła plastyczne,
- lekcje walki kobudo,
- zajęcia z zumby,
- zajęcia aerobiku.

W systematycznych zajęciach bierze udział około 200 uczestników, natomiast we wszelkiego rodzaju wydarzeniach kilkuset uczestników, w tym społeczność gminna, lokalni liderzy oraz zaproszeni goście z regionu.

W ramach działalności Ośrodka funkcjonują także:

- kapela ludowa „Chełmowanie”,
- koło teatralne „Święty Spokój”,
- amatorska liga piłkarska.

Centrum Kulturowo – Archeologicznym w Nowej Słupi (CKA), które stanowi nowe zaplecze terenów dymarkowych zostało ono wybudowane z dofinansowania środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013. W skład centrum wchodzi: amfiteatr ze sceną i garderobami wraz z zagospodarowaniem terenu, Dom Kowala, Szalas Hutników, chaty rzemieślnicze, Wał Hadriana, Sztolnia, budynek rzemieślniczy – obróbka złota i brązu, zadaszenie dymarek, ogrodzenie centrum, sanitariaty z częścią gospodarczą oraz kładka piesza nad strumieniem w formie drewnianego mostku wraz z odtworzeniem drogi dojazdowej w wąwozie, plac manewrowy wraz z dojazdem, Wieżę Burgia oraz budynek biurowo – socjalny „Długi dom”. Charakterystyczną cechą CKA jest wzajemne przenikanie się dwóch kultur – barbarzyńskiej i rzymskiej. Odbývają się na nim imprezy o charakterze naukowo – dydaktyczno – rozrywkowym podczas najważniejszego dla Gminy Nowa Słupia i całego regionu wydarzenia jakim są „Dymarki Świętokrzyskie”. Podczas których, prezentowane są realia życia z okresu rzymskiego oraz wytop żelaza metodą sprzed 2000 lat, która od kilku lat skutecznie przyciąga kilkadziesiąt tysięcy turystów. Na Centrum odbywają się również cykliczne warsztaty antycznych rzemioł, plenery fotograficzne, malarskie, rzeźbiarskie, wystawy, koncerty, spektakle teatralne, sesje popularno – naukowe, odczyty, wykłady, prelekcje, eksperymenty naukowe i wiele innych.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Zdjęcie 7 Koło Gospodyń Wiejskich „Chełmowianie” Zdjęcie 8 Koło Gospodyń Wiejskich „Modrzewianki”

Źródło: zbiory Gminnego Ośrodka Kultury w Rudkach

Zdjęcie 9 Koło Gospodyń Wiejskich „Niezapominajki”

Zdjęcie 11 KGW w Trzciance

Zdjęcie 10 Koło Gospodyń Wiejskich „Jezioraneczki”

Zdjęcie 12 KGW Baszowice

Źródło: zbiory Gminnego Ośrodka Kultury w Rudkach

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Zdjęcie 13 KGW Paprotki

Zdjęcie 14 KGW Wesole Kumaszy

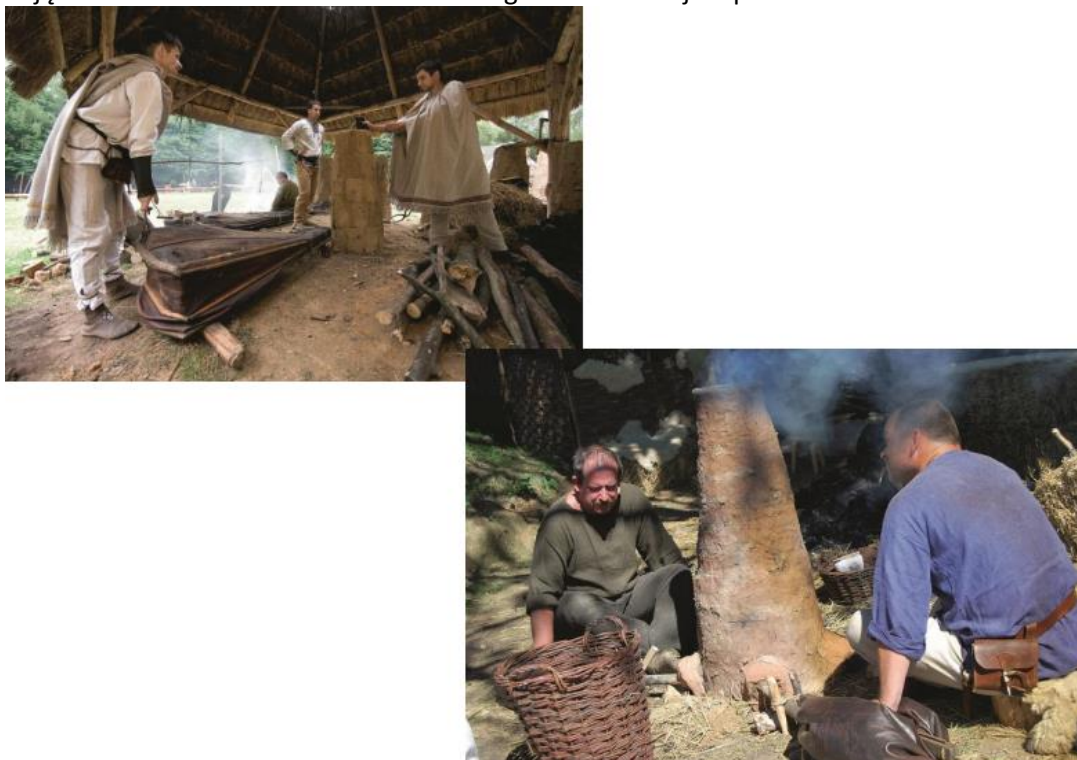
<https://echodnia.eu/p/kandydat/kgw-paprotki-w-paprocicach%2C2110567/>

Zdjęcie 15 Koło Gospodyń Wiejskich „Wesołe Kumaszy” Zdjęcie 16 Koło Gospodyń Wiejskich w Mirocicach

<https://echodnia.eu/swietokrzyskie/pierogi-na-sto-sposobow-pyszny-konkurs-w-rakowie-video-zdjecia/ga/13341513/zd/30144695>

Zdjęcie 17 Centrum Kulturowo – Archeologiczne w Nowej Słupi

Źródło: zbiory Gminnego Ośrodka Kultury w Rudkach

Na terenie Gminy funkcjonuje także **Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego im. Mieczysława Radwana w Nowej Słupi** wpisane do rejestru instytucji kultury na terenie gminy 28.04.2021r. na podstawie uchwały Nr XLII/29/21 Rady Miejskiej w Nowej Słupi z dnia 28.04.2021r. w sprawie utworzenia samorządowej instytucji kultury pod nazwą: Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego im. Mieczysława Radwana w Nowej Słupi (w organizacji) i nadania jej statutu.

Rewelacyjne wyniki badań nad starożytnym hutnictwem świętokrzyskim spowodowały, że już w 1956 roku Muzeum Techniki podjęło inicjatywę zorganizowania specjalnej placówki muzealnej, która prezentowałaby tę tematykę. Na lokalizację placówki wpłynęło odkrycie fragmentów starożytnych pieców hutniczych na skraju Nowej Słupi bezpośrednio przy drodze wiodącej na szczyt Łysej Góry w Górach Świętokrzyskich, a więc w miejscu położonym na trasie szlaku turystycznego. Przyjęto bowiem założenie, aby budynek placówki był równocześnie pawilonem ochronnym nad odkopanymi relikami starożytnego hutnictwa. Nowa placówka, która otrzymała nazwę Muzeum Starożytnego Hutnictwa, została otwarta 29 maja 1960r. Spotkała się ona z ogromnym zainteresowaniem. Stopniowo wzbogacony zasób wiedzy o starożytnym hutnictwie spowodował w 1965 roku konieczność rozszerzenia ekspozycji, a w następnych latach potrzebę rozbudowy całej placówki, tak aby mogła ona również spełniać funkcję bazy dla dalszych prac badawczych. W 1967r. oraz w pierwszej połowie 1968 roku nastąpiła rozbudowa obiektu. 9 czerwca 1968 roku odbyło się jego otwarcie, połączone z uroczystością nadania placówce imienia prof. Mieczysława Radwana, tak bardzo zasłużonego dla rozwoju wiedzy o starożytnym hutnictwie świętokrzyskim. W rozbudowanym Muzeum uwagę skupiają przede wszystkim fragmenty dawnych pieców hutniczych, odsłonięte i pozostawione w tym samym miejscu, gdzie funkcjonowały przed 20 stuleciami. Ekspozycja uzupełniająca obrazuje terytorialny zasięg hutnictwa świętokrzyskiego, wyjaśnia technologię i organizację wytopów oraz prezentuje wyroby żelazne, wykonane z uzyskanego tą drogą metalu. Przedstawione są również metody jakimi posługują się naukowcy w czasie prowadzenia badań. Muzeum posiada także specjalną pracownię, która stanowi bazę dla ekip badawczych.

Obecnie trwa realizacji projektu w ramach Regionalnego Programu Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 pn. „**Rozbudowa i przebudowa Muzeum Starożytnego**

Hutnictwa w Nowej Słupi wraz z zagospodarowaniem terenu przestrzeni z dostosowaniem do prowadzenia działalności kulturalnej”, którego całkowita wartość wynosi 10.244.916,00 zł, z czego dofinansowanie stanowi 85% kosztów kwalifikowanych tj. 7.079.820,00 zł.

W wyniku realizacji prac budowlanych obiekt zyska większą powierzchnię zabudowy – ok. 1 200 m² i kubaturę – ok. 5 000 m³, która przełoży się na poprawę przestronności budynku. Ponadto w wyniku zaplanowanych prac przewidziano zadania dotyczące przystosowania budynku dla osób z niepełnosprawnościami. W budynku dwukondygnacyjnym planuje się montaż dźwigu (windy) dla osób niepełnosprawnych ruchowo, również toalety, a także drzwi i przejścia będą uwzględniać ich potrzeby. Przygotowanie ścieżki edukacyjnej w formie audiobooka umożliwi zwiedzanie ekspozycji osobom z niepełnosprawnością wzrokową. Stanowiska multimedialne z narracją uzupełnione zostaną w materiał naukowo-dydaktyczny i popularyzatorski w wersji opisowej, który umożliwi zwiedzanie ekspozycji przez osoby niedosłyszące.

Projektowany budynek podzielony będzie na strefy funkcjonalne:

- strefa ogólnodostępna – hol wejścia głównego,
- strefa ekspozycji muzealnych – ścieżka edukacyjna,
- strefa edukacyjno-konferencyjna, z osobnym wejściem do kina,
- strefa administracyjno-biurowo-magazynowa.

W wyniku realizacji projektu powstaną nowe produkty turystyczne, które poszerzą ofertę turystyczną i wpłyną na rozwój turystyki kulturowej, należą do nich:

- ścieżka edukacyjna, która prezentować będzie zagadnienia i treści związane ze starożytną historią Gór Świętokrzyskich przy zastosowaniu nowoczesnych technik np. mappingu 3D, edgeblindingu, prezentacji holograficznych, animacji 3D, okularów VR z filmem 360°;
- kino 3D (w miejscu Sali wykładowej), gdzie wyświetlane będą prezentacje filmowe 2D i 3D nawiązujące do historii Gór Świętokrzyskich, historii Nowej Słupi, historii Dymarek Świętokrzyskich oraz inne filmy promujące region;
- całoroczne warsztaty archeologiczne prowadzone w zrekonstruowanej starożytnej chacie – aranżacja wnętrza ziemianki jako uzupełnienie zajęć interaktywnych dla dzieci i młodzieży szkolnej z udziałem prezenterów, specjalistów, rekonstruktorów w zakresie starożytnych rzemiosł;

Park Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich „Łysa Góra”

Trzecią jednostką kultury funkcjonującą na terenie gminy jest Park Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich „Łysa Góra” wpisany do rejestru instytucji kultury w dniu 05.05.2017r. na podstawie uchwały Nr XXXVI/35/17 Rady Gminy z dnia 05.05.2017 r. w sprawie utworzenia i prowadzenia wspólnie z Regionalną Organizacją Turystyczną Województwa Świętokrzyskiego samorządowej instytucji kultury pn.: Park Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich „Łysa Góra” oraz nadania jej statutu.

Park realizuje projekt „Ochrona i promocja wielowiekowej spuścizny kulturowej Gór Świętokrzyskich poprzez rozbudowę Parku Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich na terenie Gminy Nowa Słupia” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Całkowita jego wartość wyniesie ponad 21 mln zł.

Projekt przewiduje między innymi rozbudowę Centrum Kulturowo-Archeologicznego w formie budynku na kształt litery L. W głównej sali znajdzie się kino 5D, wokół którego poprowadzona zostanie ścieżka edukacyjna.

Turysta spacerując przez kolejne sale będzie poznawał bohaterów kolejnych legend. Przekona się wówczas, jaki był powód ich tworzenia. Przemierzając kolejne sale, widz pozna historię Gór Świętokrzyskich, ich tajemnice, których niewiele zachowało się sferze materialnej (jak choćby

klasztor na Świętym Krzyżu), ale bardzo wiele zachowało się w sferze niematerialnej wielokrotnie badanej przez etnografów i regionalistów.

Otwarcie Parku Dziedzictwa przewiduje się latem 2022 roku. Obiekt powstaje w miejscu, gdzie znajduje się amfiteatr w Nowej Słupi. Nowoczesna bryła budynku nawiązywać będzie do świętokrzyskich pasiaków. Park ukazywał będzie szeroki kontekst kulturowy, w aspekcie prezentacji wielu lokalnych legend, baśni i mitów oraz ich nawiązania do bogatej i ciekawej historii Gór Świętokrzyskich. Prezentowane będzie w nim szerokie kompendium Legend Świętokrzyskich w formie skierowanej do odbiorcy w różnym wieku. Legendy zostaną przekazane za pomocą nowoczesnej technologii, m.in.: pepper ghost – przekaz holograficzny, który pozwala na wykorzystanie wielkiego formatu powierzchni prezentacyjnej, a tym samym wrażenia odbiorcy pozostają długo w jego pamięci. Oferta atrakcji będzie skierowana do dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym, młodzieży, studentów, nauczycieli i miłośników historii. Projekt zakłada promocję całego regionu, najważniejszych jego miejsc i atrakcji turystycznych.

Pozostała działalność kulturalna na terenie gminy

Zajęcia kulturalne, edukacyjne i rozrywkowe odbywają się również w świetlicach środowiskowych w Nowej Słupi, Mirocicach oraz Baszowicach, powstałych dzięki funduszom europejskim w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Świetlice prowadzą działalność zorganizowaną opiekuńczą i wychowawczą oraz pozwalają na racjonalne zagospodarowanie czasu wolnego od zajęć szkolnych dzieci i młodzieży. Dla uczestników zajęć jest to drugi dom, gdzie w atmosferze ciepła, szacunku, zrozumienia, pomocy i wsparcia realizuje się rozwój intelektualno – moralno – społeczny. W świetlicach organizowane są zajęcia: reedukacyjne, muzyczne, taneczne, plastyczne i informatyczne. Zajęcia rekreacyjno sportowe: fitness, Kobudo, zumba. Dodatkowo w świetlicy w Nowej Słupi funkcjonuje siłownia. Można zagrać w bilard i tenisa stołowego, piłkarzyki stołowe, lotki, cymbergaj. Prowadzone są gry i zabawy świetlicowe.

Winnica Milanowska

Powstała w 2015r. Powierzchnia jej upraw zajmuje około 1h. Uprawiane odmiany to: Rondo, Marechal Foch, Leon Millot, Muscaris, Svenson Red, Marquette, Sabrevois, Aurora, Regent, Solaris, Seyval Blanc. Winnica oferuje zwiedzanie wraz z degustacją win oraz imprezy integracyjne.

Działalność Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowej Słupi

Na terenie gminy funkcjonuje również, **Gminna Biblioteka Publiczna** w Nowej Słupi, która swoją działalność prowadzi od 1945r. Nietatwa była jej sytuacja lokalowa. Po kilkakrotnych przenosinach, wreszcie w 1990r. biblioteka doczekała się swojej siedziby w pięknym zabytkowym budynku zwanym „Opatówką” lub „Domem Opata”⁵. Obecnie z uwagi na remont obiektu Gminna Biblioteka Publiczna w Nowej Słupi mieści się w lokalu prywatnym przy ul. Świętokrzyskiej. W skład placówki wchodzi dwie filie biblioteczne w Rudkach i w Dębnie. Ogółem księgozbiór bibliotek liczy ponad 32 tys. woluminów. Z księgozbioru biblioteki i filii korzysta stale ponad tysiąc czytelników w ciągu roku. Wypożyczenia książek ogółem ponad 40 tys. w skali roku.

Biblioteka Publiczna wchodzi w skład Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Turystyki i sprawuje funkcje lokalne mające na celu zaspakajanie i rozwijanie potrzeb czytelniczych, a przede wszystkim gromadzi i udostępnia materiały biblioteczne dobrane stosownie do potrzeb ogółu mieszkańców oraz niezbędne do samokształcenia i rozwoju kulturalnego. Udziela wszystkim zainteresowanym wszechstronnej informacji i fachowego poradnictwa w doborze lektury. Głównym kierunkiem popularyzacji książki i biblioteki jest upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży poszanowania tradycji ziemi, regionu i własnej miejscowości. Współpracuje ze szkołami z samorządami wiejskimi, Biblioteką Wojewódzką. Atutem biblioteki jest także dobre wyposażenie w sprzęt komputerowy podłączony do internetu, z którego każdy może bezpłatnie korzystać.

⁵ Obecnie z uwagi na remont obiektu Biblioteka czasowo przeniesiona w inne miejsce

Biblioteka ożywia środowisko czytelnicze, poprawia wizerunek w społeczności lokalnej. Pracownicy planują, aby biblioteka stała się nowoczesną instytucją kultury, aktywną, przyjazną dla wszystkich, promującą bogaty program działań kulturalnych i oświatowych. Biblioteka w Nowej Słupi oraz jej filie współpracują ze szkołami poprzez: wycieczki do biblioteki, lekcje biblioteczne m.in. dotyczące zasad pracy i funkcjonowania bibliotek, udzielanie informacji bibliograficznej, korzystania z nowoczesnych źródeł informacji np. komputer, internet, ksero, fax.

Prowadzą także zajęcia z dziećmi najmłodszymi: wieczory baśni - głośne czytanie baśni, bajek, inscenizacja wierszy np. Juliana Tuwima, Jana Brzechwy. Bawią się w Zgaduj-zgadule, czytanie i opowiadanie książek np. M. Kownackiej „Kajtkowe przygody”, a dla dzieci klas IV- VI cykl legend np. „Legendy świętokrzyskie”.

Od maja do czerwca w bibliotece prowadzone są wystawy z okazji Światowego Dnia Książki, wystawy książek na temat np. „Czas wojny”, „Czy znasz swój region”. W bibliotekach organizowane są także, głośne czytania nocą dla dorosłych. Z okazji Dnia Kobiet kontynuowana jest ekspozycja książek mało czytanych, których autorami są kobiety.

Dom Opata – „Opatówka”

Ważnym dla Gminy zasobem kulturowym jest „**Opatówka**”⁶ w Nowej Słupi. Dom Opata, mieści się w okazałym budynku dawnego probostwa szpitalnego, tzw. „Opatówki”. Już w XVI w. znajdował się tu drewniany szpital i kościół św. Michała. Do budowy nowych obiektów przystąpiono w XVIII w. – wzniesiono wówczas plebanie i mury świątyni, które następnie rozebrano (pozostały ślady w postaci zabezpieczonych przed zniszczeniem fundamentów). Od ok. poł. XVIII wieku mieściła się przy zespole obiektów szkoła, która z przerwami egzystowała do lat 50-tych XX wieku. Po remoncie obiekt przeznaczono na potrzeby biblioteki gminnej, ma tu swą siedzibę także Koło Przyjaciół Nowej Słupi, które działa od 1979 roku.

Koło Gospodyń Wiejskich, organizacje społeczne

Ponadto na terenie Gminy działają liczne koła, organizacje i stowarzyszenia, których celem jest działalność społeczna. Są to 42 różnego rodzaju podmioty społeczne.

Tabela 25 Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Nowa Słupia

Lp.	Nazwa organizacji	Adres
1.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Oświaty w Starej Słupi „Szklany Dom”	Stara Słupia 78
2.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Jeleniów „Razem dla Przyszłości”	Jeleniów 85
3.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Mirocice, Hucisko, Baszowice	Mirocice 45 A
4.	Stowarzyszenie Zdrowy Człowiek "Emeryk"	Nowa Słupia ul. Rynek 15
5.	Stowarzyszenie Aktywni i Zdrowi „NOVUM”	Nowa Słupia ul. Rynek 15
6.	Świętokrzyskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „NADZIEJA”	Jeziorko 123 A
7.	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Pokrzywiance	Pokrzywianka 33
8.	Stowarzyszenie PRO SPORT Rudki	Rudki ul. Spółdzielcza 10/9
9.	Stowarzyszenie Towarzystwo Przyjaciół Rudek	Rudki , ul. Stanisława Staszica 8
10.	Gminny Klub Sportowy	Rudki , ul. Stanisława Staszica 1
11.	Stowarzyszenie Sportowe "Pantera"	Nowa Słupia, ul. Partyzantów 3a
12.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Dębna i Jeziorka	Jeziorko 123 A

⁶ Remontowana w ramach projektu Związku Gmin Gór Świętokrzyskich w ramach działania 4.4 RPO WŚ 2014-2020

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

13.	Stowarzyszenie Na Rzecz Ekorozwoju Wsi w Paprociach	Paprocice 1
14.	Towarzystwo Przyjaciół Nowej Słupi	Nowa Słupia ul. Świętokrzyska 53A
15.	ŚWIĘTOKRZYSKIE TOWARZYSTWO AGROTURYSTYKI "ŁYSOGÓRY"	Nowa Słupia, ul. Stanisława Staszica 22B
16.	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów „Słoneczna Jesień”	Rudki, ul. Staszica 8
Ochotnicze Straże Pożarne		
1.	Ochotnicza Straż Pożarna Włochy	Włochy 49 A
2.	Ochotnicza Straż Pożarna w Nowej Słupi	Nowa Słupia, ul. Kielecka 25
3.	Ochotnicza Straż Pożarna w Starej Słupi	Stara Słupia 25A
4.	Ochotnicza Straż Pożarna w Paprocice	Paprocice 10
5.	Ochotnicza Straż Pożarna w Mirocicach	Mirocice 54
6.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sosnowce	Rudki, Górnicza 3
Koła Gospodyń Wiejskich		
1.	Koło Gospodyń Wiejskich „Chełmowianie”	Serwis 28
2.	Koło Gospodyń Wiejskich „Modrzewianki”	Cząstków 71
3.	Koło Gospodyń Wiejskich „Wesołe Kumoszki”	Nowa Słupia, ul. Stanisława Staszica 16
4.	Koło Gospodyń Wiejskich Mirocice	Mirocice 27
5.	Koło Gospodyń Wiejskich Baszowice	Baszowice 47
6.	Koło Gospodyń Wiejskich Stara Słupia „Niezapominajki”	Stara Słupia 12
7.	Koło Gospodyń Wiejskich „Bartoszewianki”	Bartoszewiny 43
8.	Koło Gospodyń Wiejskich „Trzciankowanie ”	Trzcianka 11
9.	Koło Gospodyń Wiejskich „Paprotki”	Paprocice 12
10.	Koło Gospodyń Wiejskich „Jezioraneczki”	Jezioro 90
Pozostałe instytucje		
1.	Koło Łowieckie „Łągów” z siedzibą w Nowej Słupi	Sarnia Zwola 9B
2.	Koło Łowieckie „Góra Chełmowa”	Cząstków 46
3.	Gminne Koło Pszczelarskie	Dębno 51
4.	Gminne Koło Wędkarskie w Rudkach	Rudki, ul. Górnicza 8/3
5.	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych	Milanowska Wólka 18
6.	Świętokrzyska Akademia Sportu	Kielce, ul. Piotrkowska 12/1008, 25-510
7.	Stowarzyszenie „Per Crucem”	Święty Krzyż 1, 26-004 Bieliny
8.	Lokalna Organizacja Turystyczna „Partnerstwo Ziemi Świętego Krzyża”	Rudki, ul. Górnicza 3
9.	Klub Seniora Rudki	Rudki, Spółdzielcza 10/32
10.	Klub Seniora „Aktywni” Stara Słupia	Stara Słupia 12

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Nowa Słupia

Muzeum Przyrodniczo-Leśne na Św. Krzyżu oraz Muzeum Misyjne

Elementami atrakcyjności kulturowo-turystycznej gminy są również **Świętokrzyski Park Narodowy z Muzeum Przyrodniczo - Leśnym na Świętym Krzyżu wraz z zespołem klasztornym i Muzeum Misyjnym**. Sanktuarium Drzewa Krzyża świętego to kompleks o najwyższej wartości środowiska kulturalnego w skali ponadregionalnej, zaś urokliwość i mistyka miejsca przyciąga corocznie około 400 tys. osób. W skład zespołu klasztorowego wchodzi opactwo Benedyktów, położone obok pogańskiego waju kultowego oraz droga Królewska i Opacka, łączące klasztor z miastem Nowa

Słupia. Klasztor na Łysej Górze został ufundowany na początku XII wieku przez księcia Bolesława Krzywoustego i komesa Wojysława z rodu Toporzyków. Pierwszy konwent zakonników przybył tu z Tyńca. Podczas najazdu tatarów z 1259r. opactwo zostało zniszczone. Po rychłej odbudowie nastąpił okres spokoju i systematycznego rozwoju. Doniosłą rolę odegrały w dziejach klasztoru przechowywane tu relikwie Krzyża Świętego, które od początku XIV, przyciągały coraz liczniejsze rzesze wiernych. Aż do XVII było to jedno z najważniejszych sanktuariów na terenie Polski, nawiedzane często przez Władysława Jagiełłę oraz innych królów, zwłaszcza z dynastii Jagiełłów i Wazów. W XVI przeprowadzono gruntową przebudowę całego kompleksu budynku. Dokonana w 1819 r. kasata klasztorów benedyktyńskiej w Królestwie Polskim, przekreśliła różnorodne formy działalności opactwa. Pod koniec XIX w. klasztor zmieniony został na więzienie, po II wojnie światowej powrócili tu zakonnicy. Kompleks Klasztorny tworzy zespół trzech, ściśle powiązanych ze sobą obiektów: głównego budynku, otaczającego wewnętrzny wirydarz, jednonawowej bryły kościoła i zachodniego skrzydła klasztoru. Z jego pierwotnego założenia z XII w. zachowały się tylko szczątkowe relikwie. Centralnymi obiektami są: kaplica grobowa Oleśnickich oraz tzw. sala Opackich, wzniesiona w latach 1611-1620 i pokryta wielobarwną polichromią. Zespół klasztorny otoczony jest murem, w którym od wschodu znajduje się zbudowana w XVII w. brama rozpoczynająca Drogę Królewską oraz pochodzącą z tego samego okresu dzwonnica, położona na wschód od kościoła. Świętokrzyski klasztor zbudowany został na miejscu dawnego pogańskiego ośrodka kulturowego, którego powstanie i funkcjonowanie określa się od późnego okresu lateńskiego od czasów chrześcijańskich, tj. VIII- IX w. Ośrodek ten pierwotnie zajmował obszerny plac usytuowany wzdłuż grzbietu Łysicy, ograniczony kręgiem wałów kamiennych, zbudowanych z bloków kwarcytu w kształcie wydłużonej elipsy na osi wschód- zachód. Część wschodnia wałów o długości ok. 800 m. wzniesiona z dużych głazów, obsypanych mniejszymi kamieniami i tłuczniem, jest przerwana w 4 miejscach. Pierwotne przejście- zapewne jedyne, znajdowało się między dzisiejszą Drogą Królewską a Opacką. Część zachodnia wałów o długości odcinka północnego ok. 350 m i odcinka południowego ok. 150 m nie została ukończona. Do Klasztoru na św. Krzyżu do połowy XIX można było się dostać jedynie dawnymi drogami pątniczymi: „Królewską” i „Opacką”. „Droga Królewska” zaczyna się w rejonie Kościoła w Nowej Słupi, następnie wkracza przez bramę na teren Parku w sąsiedztwie figury św. Emeryka, gdzie las ostro wspina się do góry mijając po drodze dwie kapliczki murowane, aby po ominięciu pozostałości kopca Adama Czartoryskiego i dwóch drewnianych kapliczek osiągnąć polanę podszczytową i poprzez bramę dotrzeć do klasztoru. „Droga Opacka” (Zielona) pierwotnie łącząca klasztor świętokrzyski z Dworem Opatów Nowej Słupi zaczyna się w Nowej Słupi przy dawnej szkole benedyktyńskiej, aby po dojściu do wsi Łazy poprowadzić do klasztoru przez otaczające go lasy. Droga z Nowej Słupi na Łysą Górę w dawnych czasach przypominała wąską dróżkę. Idąc od Nowej Słupi, dochodząc do małej polanki w połowie Drogi Królewskiej na lewo była droga zbudowana przez benedyktynów dla celów gospodarczych zwana „benedyktyńską”, „przeorską”, obecnie „zieloną”. Za rządów austriackich, w górnej jej części pod samym szczytem drogę wybrukowano, by można było wjechać z towarami ciągniętymi przez woły, lub wjechać bryczką konną. Drogę wówczas zwano „cesarsko- królewską”. Nieco wyżej od wspomnianej polanki w prawo jeszcze jedna droga zwana „droga żydowską” która wchodziła na polankę „bielnik” w okresie II wojny światowej. Codziennie żydowskie oddziały robocze z Nowej Słupi wycinali drzewa pod nową drogę na szczyt góry. Pod nadzorem Schutzpolizei kopalni z w kwarcytowej skale, by ułożyć drogę umożliwiając wjazd ciężkim samochodów na Święty Krzyż. Droga ta została połączona z drogą do Kielc od strony Świętego Krzyża. Warto wspomnieć, że na szczyt Łysej Góry prowadziły też małe dróżki z Milanowskiej Wólki, pokryta gęstym lasem i głębokimi rowami. Benedyktyni przy tej dróżce na południowym stoku uprawiali zioła dla potrzeb apteki Łysogórskiej. Była jeszcze dróżka od strony północnej z Huciska bardzo stroma o czym mogli się przekonać Ojcowie Oblaci, którzy wiele razy musieli pokonywać ten odcinek drogi wracając z podróży kolejką wąskotorową z Zagnańska. W okresie zimy niezmiernie trudna. Z inicjatywy opata Michała Maliszewskiego wzdłuż „Drogi Królewskiej” na przełomie XVI i XVII wieku powstała Droga Krzyżowa. Już na początku tej drogi napotykamy pierwszego pielgrzyma. To skamieniała postać Emeryka, klęczącego ze złożonymi do modlitwy rękami. Na tej drodze 11

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

lutego 1863 roku powstańcy styczniowi pod dowództwem Mariana Langiewicza stoczyli zwycięską walkę z Moskalami. W walce obronnej zginęło 17 powstańców, których nazwiska zostały upamiętnione na zbudowanym przez ks. W. Ślusarczyka obelisku przy kościele parafialnym w Nowej Słupi. Jesienią – 1941 roku Niemcy Drogą Królewską na Święty Krzyż w którym urządzili ciężkie więzienie pędzili uwięzionych, z których bardzo wielu nie przeżył trudów podróży.

Warto wspomnieć jeszcze o jednej ponurej pamiątce znajdującej się tuż przy Drodze Królewskiej. Na skraju Puszczy Jodłowej znajduje się zbiorowa mogiła pomordowanych przez Niemców w 1943 roku polskich patriotów. Na tablicy widnieje napis :„Przechodniu schył czoło przed prochami bohaterów” .

Wracając jeszcze do wcześniejszego okresu z chwilą, kiedy w roku 1881 administrowanie przejęły władze rosyjskie, zaczęto masowo wycinać drzewa. Po utworzeniu w budynku klasztorным „Więzienia ciężkiego” na mocy ukazu cara o „Prześwietlenie dróg” – ponownie wycięto wzdłuż całej „drogi Królewskiej” drzewa. Usunięto pas drzew o długości 2 km i szerokości ok. 400m. Nieco później wycięto wszystkie drzewa wokół klasztoru aż do łąk „Na Bielniku” – aby utrudnić ucieczkę więźniom. Ale to nie koniec na tym. Kolejny raz ucierpiały drzewa, kiedy to Niemcy w czasie II wojny światowej wycinali drzewa pod nową drogę z Nowej Słupi na Święty Krzyż.

A jeszcze wcześniej za czasów panowania Jagiellonów, Władysław Jagiełło otaczał klasztor szczególną opieką. Pierwszy raz przybył on na Święty Krzyż w 1386 roku, kiedy zmierzał do Krakowa, by tam przyjąć chrzest i koronę. W roku 1410, tuż przed bitwą z Krzyżakami. Król Władysław Jagiełło dwa dni przebywał w Nowej Słupi . Codziennie rano pieszo podążał do klasztoru, gdzie dużo czasu spędzał na modlitwie. Ponieważ droga była usiana licznymi dużymi głazami, wówczas to odpowiednio przygotowano trasę, wyrównano górny jej odcinek pod samym szczytem Łysej Góry. Droga Królewska od tej pory była trakiem paradnym, a w górnym jej odcinku do dnia dzisiejszego nawet niebezpiecznym. Kończąc wędrówkę po królewskim szlaku, warto stanąć na szczycie tej Świętej Góry, która była świadkiem przez wiele wieków ważnych wydarzeń religijnych, patriotycznych, a także chwil jakże tragicznych. To właśnie przez Golgotę Świętokrzyską przewijała się ludzka pokora, świętość i grzech.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Mapa 6 Współczesny przebieg „Drogi Królewskiej” ze stacjami drogi krzyżowej

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Nowej Słupi

W 2004 roku po kilkuletniej przerwie, z udziałem biskupa diecezji sandomierskiej Andrzeja Dzięgi spod kościoła w Nowej Słupi wyruszyła prapoczątkowym szlakiem królewskim na Święty Krzyż „Drogą Krzyżową”. W tym niezwykłym misterium, bez względu na pogodę bierze udział kilka tysięcy wiernych

z okolicznych parafii, a także z odległych województw.

W roku 2007 w ramach środków Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego odtworzono stacje drogi krzyżowej, które są zlokalizowane poczynając od placu przy Kościele p.w. Św. Wawrzyńca poprzez „Drogę królewską”, aż po Klasztor Świętego Krzyża na Łysej Górze.

Zdjęcie 18 Stacje „Drogi Krzyżowej”

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Nowej Słupi

Kościół p.w. Św. Wawrzyńca w Nowej Słupi

Kolejnym obiektem, który zaliczany jest do zasobów kultury jest **Kościół pod wezwaniem Św. Wawrzyńca w Nowej Słupi**. Miejscowość ta od dawien dawna była ulubionym miejscem pątników. Zatrzymywali się tu uczestnicząc w nabożeństwach w miejscowym kościółku. Swą modlitewną postawą, budowali i umacniali wiarę katolików. W nastroju pokutnym (często na klęczkach) drogą

usianą kwarcytowymi głazami podążali do jednego z najstarszych Sanktuariów Religijnych Drzewa Krzyża Świętego – na Święty Krzyż. W tym bowiem klasztorze od niepamiętnych czasów przechowuje się część Drzewa Krzyża Świętego, na którym cierpiał i umarł Pan Jezus.

W Nowej Słupi w drodze na Święty Krzyż przez wiele wieków zatrzymywali się królowie polscy, magnaci oraz prości ludzie, którzy chcieli odwiedzić to miejsce. Zaczęło się w średniowieczu. Pierwsze zapiski o nowosłupskiej parafii pochodzą z 1326r. Początkowo w Nowej Słupi był to drewniany kościółek, który jako filia podlegał kościołowi parafialnemu w Starej Słupi. Ok.1656r. ks. Maciej Sekulski, benedyktyn, proboszcz parafii, własnym staraniem i funduszem rozpoczął dzieło budowy świątyni nowosłupskiej. Wybudował kościół jednonawowy z kamienia. 23 maja 1678r. Andrzej Trzebnicki, biskup krakowski powołał aktem erekcyjnym kościół pod wezwaniem Św. Wawrzyńca i ustanowił go kościołem parafialnym. Niestety data poświęcenia nie jest dokładnie znana. Obraz nowosłupskiej parafii w ciągu wielu wieków kształtowali także świętokrzyscy Benedyktyni. Z gminnymi obiektami sakralnymi ściśle powiązane są zabytkowe cmentarze, i groby wojenne zwane „obiettami grobownictwa wojennego”. W celu utrzymania odpowiedniego wyglądu kwater samorząd gminy Nowa Słupia ściśle współpracuje z miejscowymi szkołami, opiekunami społecznymi oraz osobami i instytucjami z kraju i zagranicy, którzy pragną kultywować pamięć narodową.

Posąg „Emeryka”

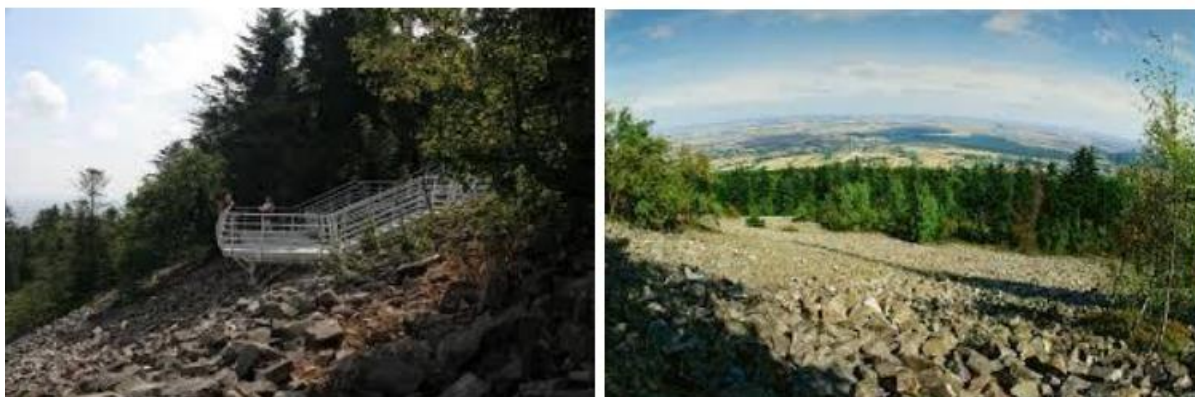
Figura ta, stoi pod lasem przy „Drodze królewskiej” wiodącej na Św. Krzyż. Wykuta z kamienia kwarcowego, przedstawia osobę klęczącą w postawie pokornej, duchem pobożności przejętej, ze złożonymi do modlitwy rękami, z wytężonym wzrokiem ku świętokrzyskiemu klasztorowi. Ubiór tej osoby składa się z sukni, jak koszula sięgająca do kostek i z opończy bez rękawów, z kapturem okrywającym głowę i całe ciało, z wyjątkiem piersi i prawej ręki. Owa ręka owinięta opończą na chuście zawieszona. Ponieważ ani benedyktyni ani inni pisarze dawniejsi o tej figurze najmniejszej nie podali wiadomości przeto dzisiejsi zbierają o niej lub sami tworzą rozliczne legendy. Niepiśmienni, mienia tę postać kobietą która dla zmazania ciężkich grzechów, ślubowała iść ze Słupi na klęczkach na Św. Krzyż. Gdy siły ją opuściły i stąd dalej ruszyć żadną miarą nie mogła, tak osobę swą dała wykuć z kamienia. To jej figura wciąż posuwa się nieznacznie ku szczytowi góry, na którym gdy stanie, skończy się świat i pokuta owej grzeszniczki. Inni z ludu nazywają posąg "statuą pielgrzyma" i prawią: że pielgrzym jeden po zwiedzeniu w rozmaitych krajach, wśród umartwień i trudów wiele miejsc świętych, zbliżył się na koniec ku Łysej Górze. Tu zbiegli się do niego ciekawi i pobożni i z największym uszanowaniem dalej prowadzili. Nagle usłyszano odgłos dzwonów z góry, a nie była to pora dzwonienia. Zdumienie ogarnęło wszystkich i mówili między sobą "Jakże świętym musi być ten pielgrzym, kiedy aż dzwony brzmią ku jego chwale". A on "Jeszcze by też" rzekł - myśląc zapewne, że większego niż takie godzien uczczenia. Ale pycha jego ukarana została, w tej chwili skamieniał. Za pokutę idzie na klęczkach do Św. Krzyża. Podróż jego wraz z pokutą trwać będzie do dnia sądnego, kiedy wreszcie stanie na szczycie Łysej Góry. Dawniej gdy rzadka była puszcza, w której nie osiedliłby się pustelnik i gdzieby nie mówiono o złoczyńcach, drogę podróżnym zastępujący, wówczas zwłaszcza kiedy daleko sięgające i gęste lasy tutejsze słynęły ze zbrojów świętokrzyskich, figurę kamienną musiano nazywać pustelnikiem, lub może zbrojcą, bo i teraz usłyszeć można, między kompaniami schodzącymi się na odpusty, prawiących jak zbrojca przyszedł do majątku, jak potem był pustelnikiem i jak pokutę swoją uwiecznił w tym kamieniu. Świadomi pisanych tych powieści o założeniu klasztoru świętokrzyskiego nazywają tę figurę statuą św. Emeryka, a drudzy z dziejów późniejszych wyprowadzają domysł, że może przedstawia Tatarzyna czy też Litwiną, który uniósł z tutejszego kościoła relikwie z drzewem krzyża świętego. Za to uschła mu ręka i doznawał różnych dolegliwości. Za poradą wreszcie chrześcijan relikwie odniósł na górę, ochrzcił się, odzyskał zdrowie i na pamiątkę postarał się aby osobę jego zrobiono tak jak się dziś przedstawia. Są i tacy co podają, że król Jagiełło dał wykuć z kamienia, swój wizerunek na pamiątkę, że w takiej postawie w tutejszym kościele, prosił Boga o zwycięstwo pod Grunwaldem, a może na pamiątkę kary za nieogłędne sięgnięcie ręki do relikwiarza. Biorą ten posąg jeszcze za wotum jakiegoś pobożnego pielgrzyma

uzdrowionego celem uwiecznienia doznanego cudu. Jakoż podanie pomiędzy mieszkańcami Słup, mówi że szlachcic z okolic Radomia, w czasach króla Jana Kazimierza sparaliżowany na rękę, nogę i mowę, ofiarował się do drzewa krzyża świętego a przywieziony w to miejsce dał znak, aby zdjęto go z pojazdu, bo na widok kościoła chce oddać cześć Drzewu Żywota. Gdy to uczyniono poczuł się zdrowym i na tą pamiątkę, kazał zrobić tą figurę, której ręka na temblaku ma przypominać poprzednie kalectwo. Podaniu temu choć je powtarzają światlejsi Słupianie wierzyć trudno, bo właśnie Kwiatkiewicz od 1645 do 1690 roku, czyli od swego wstąpienia do nowicjatu, spisywał cuda jakie się tu zdarzyły, a o tak ważnym wypadku nie wspominał. Zdaje się przecież, że czyżby to był król Jagiełło czy poganin, czy pojazdem, albo jak drudzy utrzymują na klęczkach pod górę sunący szlachcic z radomskiego byłiby współcześni benedyktyni coś o nim w notatkach zamieścili, kiedy o posągu biskupa Tomickiego z wosku i o drobniejszych wotach nie przemilczeli. Suknia i opończa pomnika a nawet jego podstawa, przypominają wizerunek budowniczego, umieszczony na tablicy erekcyjnej z 1337 r. kościoła w Radłowie i ponieważ posąg łysogórski jest wyrobem surowszym przeto być może, iż jest od radłowskiego o sto lat starszy. Niemcewicz w "Podróżach Historycznych" dowolnie poczytał osobę klęczącą za św. Benedykta w błagającej postawie wstawiającego się do niebios za domem bożym i zakonnikami. W pamiątnikach zaś swych czasów powiada: że szczęśliwy był w sprowadzeniu nieforemnego posągu z pod Góry Klasztoru Św. Krzyża, zbudowanego przez Bolesława Chrobrego. Przeniesiony był tam ciekawy posąg do Domu Towarzystwa Nauk Warszawy i umieszczony na wejściu przy schodach. Prosta to zmyłka, bo do Domu Towarzystwa sprowadzona była "Baba Chęcińska" o czym wiadomość z wizerunkiem podał "Pamiętnik Sandomierski" a takie baby czyli niekształtne bałwany wyobrażające kobiety często na mogiłach w stepach guberni chersońskiej i na Donie spotkać się dają. Biskup płocki Prażmowski dowolnie także wziął osobę kamienną spod Łysej Góry za wizerunek Bolesława Chrobrego, któremu powszechnie przypisują założenie świętokrzyskiego klasztoru. Na przedstawienie Prażmowskiego Komisja Rządowa Wyznań poleciła Komisji Województwa Sandomierskiego, aby się zajęła spławianiem pomnika do Warszawy. Dzierżawca majątku w Baszowicach, w którego gminie znajdował się posąg zażądał 1100 złotych za dostarczenie go do Wisły. Komisja Wojewódzka donosząc o tym nadmieniła, że figura jest znacznie uszkodzona. Komisja Rządowa przeto kazała ją powiatowemu budowniczemu opisać i na skutek jego raportu wyrzekła: gdy statua niezgrabnie wykuta, przez czas zniszczona, wyobrażająca klęczącego mężczyznę domniemaną statuą Bolesława nazwana nie zasługuje na przeniesienie do stolicy, przeto na dawnym miejscu pozostaje (25 maja 1824 rok). Inni, jak Chądzyński dowodzą, że posąg wyobraża Wacława Jezłowieckiego herbu Habdank, starostę ruskiego, wojewodę podolskiego rycerza walecznego sławnego, który miał zabić biskupa ormiańskiego za to, że go strofował za nieludzkie obchodzenie się z poddanymi: tenże los spotkał żonę Jezłowieckiego, który nareszcie tknięty łaską bożą porzucił zamek i majątność a sam wystawiwszy kaplicę na Witosławskiej górze w pokucie życia dokonał. (Niesiecki I, II str. 421). Ks, J. Gacki w swym cennym dziele "Benedyktyński klasztor Na Łysej Górze, 1873" przypuszcza, że posąg ten pochodzi z XIII wieku. Ma zatem 700 lat, nic stanowczego jednak o pochodzeniu nie pisze.

Gołoborze świętokrzyskie

Na terenie gminy znajdują się także - **Gołoborza świętokrzyskie**, które powstało w wyniku wietrzenia późnokambryjskich piaskowców kwarcytowych w okresie czwartorzędu. Głównym czynnikiem powstania gołoborzy był klimat, czyli zmiany temperatury - zamarzanie i rozmarzanie podłoża; zamarzanie wody w szczelinach i spękaniach powodujące rozpad skał. Nazwa Gołoborze funkcjonuje tylko w regionie Świętokrzyskim. **Gołoborze stało się symbolem Gór Świętokrzyskich.** W związku z bardzo dużym ruchem turystycznym na „Gołoborzu”, w 2006r. władze Świętokrzyskiego Parku Narodowego wykonały platformę widokową, na której corocznie pojawia się kilkadziesiąt tysięcy turystów.

Zdjęcie 19 „Gołoborze”

Źródło: strona internetowa „Wrota świętokrzyskie”

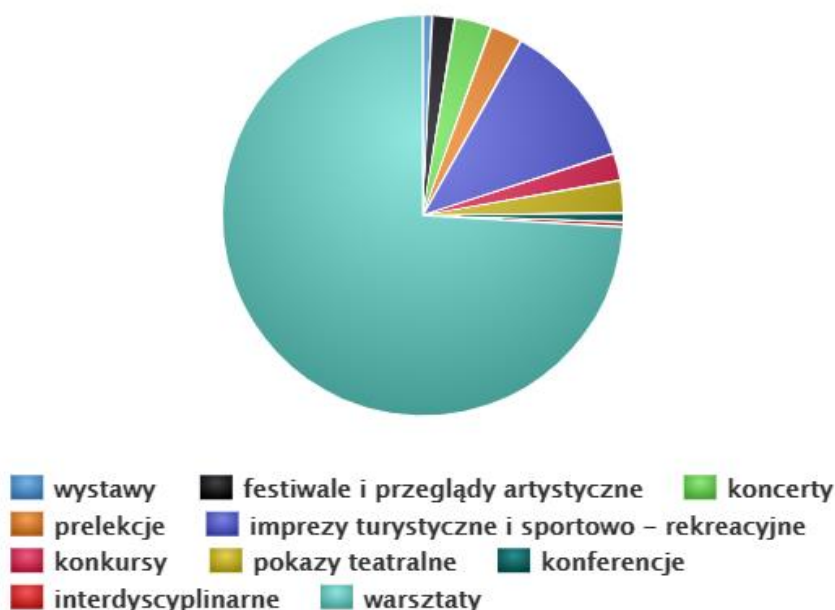
Podsumowanie, czyli poziom uczestnictwa w kulturze

Gmina Nowa Słupia ciągle podejmuje liczne działania w zakresie poprawy stanu obiektów kulturowych. Nie bez znaczenia w tym działaniu pozostaje fakt członkostwa Polski w strukturach Unii Europejskiej i możliwości współfinansowania inwestycji kulturowych.

Wg danych GUS na terenie Gminy Nowa Słupia w 2019 zorganizowano:

- imprezy ogółem: 270 (uczestnicy: 61 850)
- wystawy: 2 (uczestnicy: 9 000)
- festiwale i przeglądy artystyczne: 5 (uczestnicy: 20 000)
- koncerty: 8 (uczestnicy: 18 000)
- prelekcje, spotkania, wykłady: 7 (uczestnicy: 200)
- imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne: 32 (uczestnicy: 2 500)
- konkursy: 6 (uczestnicy: 200)
- pokazy teatralne: 7 (uczestnicy: 700)
- konferencje: 2 (uczestnicy: 200)
- interdyscyplinarne: 1 (uczestnicy: 50)
- warsztaty: 200 (uczestnicy: 11 000)

Wykres 3 Imprezy organizowane przez dom kultury w 2019r.

Działalność Koła / kluby / sekcje i organizacje 2019 roku:

- ogółem: 18 (członkowie: 300)
- plastyczne/techniczne: 1 (członkowie: 30)
- taneczne: 1 (członkowie: 50)
- muzyczne: 1 (członkowie: 20)
- seniora/Uniwersytet Trzeciego Wieku: 4 (członkowie: 60)
- koło gospodyń wiejskich: 11 (członkowie: 140)

Gminny Klub Sportowy GKS Rudki

Na terenie Gminy Nowa Słupia funkcjonuje **Gminny Klub Sportowy – GKS Rudki**, który swoją działalność rozpoczął w 1958r. Klub prowadzi drużynę piłkarską oraz liczne sekcje młodzieżowe i juniorskie. Głównym celem działalności klubu sportowego jest:

- dbanie o rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej,
- rozwój różnych dyscyplin sportu oraz stałe podnoszenie jego poziomu,
- czynny udział w życiu kulturalnym, gospodarczym i społecznym,
- podnoszenie poziomu kulturalnego i sportowego jego członków,
- organizacja masowych imprez rekreacyjnych oraz turystycznych np. pikniki środowiskowe, festyny rodzinne, zawody i turnieje sportowe dla młodzieży oraz dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, zawody strażackie itp.

3.3 Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka i grup społecznych. Odznacza się akceptowalnym poziomem ryzyka utraty czegoś szczególnie cennego – życia, zdrowia, pracy, szacunku, uczuć, dóbr materialnych i dóbr niematerialnych. Jednym z zadań gminy jest zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom oraz osobom przebywającym na terenie gminy.

Za bezpieczeństwo mieszkańców na terenie gminy odpowiada Komisariat Policji w Bodzentynie, który jest jednostką podległą Komendy Powiatowej Policji w Starachowicach.

Tabela 26 Liczba przestępstw i wykroczeń popełnionych na terenie Gminy Nowa Słupia

L.p.	Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
1	nietrzeźwi kierujący	18	10	18	8	8
2	zniecanie się nad rodziną	3	7	7	9	6
3	kradzież z włamaniem	8	7	4	9	6
4	wypadek drogowy	23	7	9	6	6
5	kradzież mienia	12	9	8	11	11
6	oszustwo	2	5	16	4	5
7	uszkodzenie mienia	13	7	8	13	3
8	niealimentacja	2	10	33	26	20
9	Uszczerbek na zdrowiu	1	3	2	2	0
10	Bójki i pobicia	1	1	0	3	0
11	posiadanie środków odużających	5	4	3	3	3
	Razem	88	70	108	94	68

Źródło: Komisariat Policji w Bodzentynie

W 2020 roku w Gminie Nowa Słupia stwierdzono szacunkowo 88 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 9,41 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem wynosi 75,80% i jest mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa świętokrzyskiego oraz nieznacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Nowa Słupia najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 5,93 (wykrywalność 75%) oraz przeciwko mieniu - 3,62 (wykrywalność 51%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 1,50 (99%), o charakterze gospodarczym - 1,55 (51%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,22 (95%).

Możliwe obszary wsparcia w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa publicznego:

1 To co leży w obszarze wpływu samorządów to poprawa infrastruktury drogowej oraz budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury zwiększającej bezpieczeństwo pieszych m.in. chodniki, ścieżki rowerowe.

2 Współpraca Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Słupi z Policją.

3.4 Pomoc społeczna

Zadania gminy z zakresu pomocy społecznej realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Słupi, którego działalność nakierowana jest na pomoc najuboższym, bezdomnym i chorym z terenu całej gminy.

Z analizy danych dotyczących powodu przyznania pomocy przez MGOPS wynika, że głównymi powodami przyznawania pomocy społecznej są ubóstwo oraz bezrobocie, na dalszych miejscach znajduje się długotrwały alkoholizm lub ciężka choroba i niepełnosprawność.

Nieemożność podjęcia pracy, niepełnosprawność, uzależnienie od alkoholu, niedostatek środków do życia, przemoc w rodzinie, osamotnienie to zaledwie kilka przykładów problemów osób zgłaszających się o pomoc do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Niestety z kolejnym rokiem odnotowuje się coraz większą liczbę osób potrzebujących. Z pomocy MGOPS-u w Nowej Słupi korzystają również osoby z trudnościami w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Pomoc jest także udzielana w sytuacjach kryzysowych. MGOPS realizuje szereg działań i projektów mających na celu poprawę sytuacji socjalno – bytowej mieszkańców gminy. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków budżetu gminy, budżetu państwa oraz ze środków pozabudżetowych.

MGOPS dla osób zamieszkałych na terenie gminy zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych jest jedynym organem realizującym świadczenia rodzinne, którymi są:

- 1) zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych,
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny, zasiłek opiekuńczy,
- 3) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Tabela 27 Powody przyznawania pomocy społecznej przez MGOPS w Nowej Słupi w latach 2017-2020

Wyszczególnienie	2017		2018		2019		2020	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Bezrobocie	226	573	188	489	176	456	150	380
Ubóstwo	280	670	236	549	210	470	179	351
Niepełnosprawność	171	369	176	353	159	322	116	217
Długotrwała lub ciężka choroba	244	543	250	546	239	508	183	382
Przemoc	10	36	10	46	18	84	17	71

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w tym: rodziny niepełne, rodziny wielodzietne	51	208	53	204	45	164	31	116
Trudności po opuszczeniu zakładów karnych	5	5	2	5	10	10	8	8
Alkoholizm	19	39	18	39	23	65	27	65
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	7	20	5	10	3	3	5	16

Źródło: dane MGOPS w Nowej Słupi

Największa liczba udzielonej pomocy w 2020r była z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, następnie bezrobocia oraz ubóstwa. Z roku na rok maleje liczba beneficjentów pomocy społecznej.

Kogo zamierza wspierać MGOPS w najbliższych latach?

Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem, m. in. z powodu:

- długotrwałego bezrobocia,
- braku motywacji do podjęcia pracy,
- niepełnosprawności,
- niskich kompetencji społecznych i zawodowych.

Osoby bierne zawodowo

Na jakie działania?

Kompleksowa aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem:

- wsparcie psychologiczne,
- wsparcie zdrowotne,
- kursy i doradztwo zawodowe,
- staże zawodowe,
- wsparcie w podjęciu zatrudnienia.

3.5 Ochrona zdrowia

Opiekę zdrowotną zapewniają mieszkańcom gminy Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej z dwoma przychodniami :

- w Nowej Słupi, która zatrudnia jednego pediatrę i dwóch internistów, jedną położną, trzy pielęgniarki oraz jednego pielęgniarza, w tym dwie środowiskowe i jedną higienistkę.
- w Rudkach, która zatrudnia jednego internistę, jednego pediatrę oraz trzy pielęgniarki, w tym jedną środowiskową i jedną higienistkę.

W obu placówkach świadczone są usługi podstawowej opieki zdrowotnej oraz opieka stomatologiczna. Dodatkowo w zakładzie w Nowej Słupi funkcjonuje gabinet ginekologiczny.

Ponadto w placówkach przeprowadzane są doraźne badania: słuchu, wzroku, DOPPLER (USG kończyn dolnych i tętnic szyjnych), itp. W ośrodkach działa również diagnostyka medyczna tj. punkt pobrań krwi. Cyklicznie organizowane są bezpłatne badania mammograficzne dla kobiet w wieku 50—69 lat.

Oprócz tego w SPGZOZ w Nowej Słupi działa Ośrodek Rehabilitacji Kompleksowej i Promocji Zdrowia. W Gminie Nowa Słupia funkcjonują również prywatne gabinety praktyki lekarskiej i stomatologicznej oraz trzy apteki (dwie w Nowej Słupi i jedna w Rudkach) i jeden punkt apteczny w Rudkach.

Można zatem stwierdzić, że zakres opieki zdrowotnej w gminie jest na dosyć wysokim poziomie. Jedynie brakuje lekarzy specjalistów, ale jest to problem ogólnopolski dotyczący małych środowisk wiejskich, gdyż lekarze wolą pracować na terenie dużych miast.

Zdiagnozowane potrzeby w obszarze „Ochrona zdrowia”:

- 1 Remont budynku, remont pomieszczeń mieszkalnych znajdujących się w budynku POZ w Nowej Słupi
- 2 Wyposażenie budynków POZ w Nowej Słupi i Rudkach w nowszy sprzęt medyczny
- 3 Rozbudowa budynku POZ w Nowej Słupi
- 4 Lepszy dostęp do rehabilitacji i terapii zwłaszcza dla Seniorów.

3.6 Gospodarka mieszkaniowa

W 2020 roku w Gminie Nowa Słupia oddano do użytku 15 mieszkań osób prywatnych. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 1,60 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie wynoszą 2 894 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 306 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach wynosiła 5,67 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2020 roku w gminie Nowa Słupia to 101,30 m² i jest porównywalna do przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 87,60% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 83,07% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 79,37% mieszkań posiada łazienkę, 71,04% korzysta z centralnego ogrzewania, a 0,48% z gazu sieciowego.

3.7 Edukacja i wychowanie

Edukacja jest bardzo ważną dziedziną życia społecznego, dlatego dla zapewnienia wysokiej jakości kształcenia należy stworzyć spójny i efektywny program działań służących optymalnemu rozwojowi najważniejszych podmiotów edukacji – dziecka na etapie wczesnoszkolnym, ucznia i dorosłego uczestnika kształcenia ustawicznego, a także nauczyciela, zaangażowanego w proces edukacji.

Gmina Nowa Słupia jest organem prowadzącym dla 2 placówek oświatowych.

- Zespół Szkół w Rudkach
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Nowej Słupi

Pozostałe szkoły prowadzone są przez inne podmioty niż JST.

Szkoła	Organ prowadzący
Publiczna Szkoła Podstawowa w Jeleniowie	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Jeleniów „Razem dla przyszłości”
Publiczna Szkoła Podstawowa w Jeziorku	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Jeziorka i Dębna
Publiczna Szkoła Podstawowa w Mirocicach	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Mirocice, Hucisko, Baszowice
Publiczna Szkoła Podstawowa w Pokrzywiance	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Pokrzywiance
Publiczna Szkoła Podstawowa w Starej Słupi	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Oświaty w Starej Słupi
Publiczna Szkoła Podstawowa w Paprocicach	Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju Wsi Paprocice

Ponadto na terenie gminy Nowa Słupia funkcjonuje Zespół Szkół nr 8 w Nowej Słupi, który prowadzi nabór do następujących szkół:

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE O PROFILU:

- Kosmetycznym
- Fryzjerskim
- Wojskowym

TECHNIKUM:

- technik kelner
- technik logistyk
- technik informatyk
- technik handlowiec
- technik ekonomista
- technik budownictwa
- technik obsługi turystycznej
- technik pojazdów samochodowych
- technik żywienia i usług gastronomicznych

BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA (3 LETNIA)

- piekarz
- kucharz
- cukiernik
- sprzedawca
- murarz - tynkarz
- mechanik pojazdów samochodowych
- monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie

SZKOŁA POLICEALNA DLA DOROSŁYCH W SYSTEMIE ZAOCZNYM:

- technik informatyk
- technik administracji
- opiekunka środowiskowa
- technik bezpieczeństwa i higieny pracy

Szkoła oferuje również kursy kwalifikacyjne

Większość budynków szkolnych jest w miarę zmodernizowana i odnowiona. Gmina Nowa Słupia inwestuje i ponosi nakłady finansowe na poprawę bazy oświatowej. Jednakże zbyt skromne środki nie dają możliwości 100% go zabezpieczenia na faktyczne potrzeby stanu technicznego budynków. Utrzymanie oddziałów przedszkolnych, świetlic, obsługi administracyjno – ekonomicznej czy finansowanie dowozu dzieci do szkół spoczywa na samorządzie gminnym, zaś szkoły podstawowe finansowane są z subwencji oświatowej.

Niestety nie wszystkie placówki szkolne na terenie gminy są przystosowane do nauki dzieci niepełnosprawnych. Przede wszystkim występują tzw. bariery architektoniczne uniemożliwiające dzieciom niepełnosprawnym swobodne poruszanie się na terenie szkoły. W znacznej części budynki są w pełni wyposażone, posiadające sale komputerowe z dostępem do internetu. Działają świetlice i biblioteki szkolne. Wszystkie szkoły posiadają sale gimnastyczne i boiska (jedynie szkoła w Pokrzywiance nie dysponuje salą gimnastyczną). Dodatkowo przy Zespole Szkół w Rudkach funkcjonuje kompleks boisk „Orlik”, a przy Szkole Podstawowej w Nowej Słupi hala sportowa.

W zasadzie przed każdą szkołą znajduje się parking. Gmina jest właścicielem dwóch autobusów szkolnych. Dodatkowo gminne busy dowożą dzieci z niepełnosprawnościami na zajęcia szkolne.

Jednostki oświatowe są dobrze wyposażone w sprzęt komputerowy, multimedialny, sportowy, pomoce dydaktyczne oraz książki i czasopisma. Jednak z uwagi na ich zużywalność szkoły stale

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

powinny odnawiać bazę pomocy i wyposażenia. Ponadto celem zwiększenia bezpieczeństwa uczniów uczęszczających do szkół w Rudkach, Jeziorku i w Starej Słupi zainstalowany jest monitoring.

We wszystkich szkołach uczniowie mają możliwość nauki języka obcego. Prowadzone są liczne zajęcia pozalekcyjne, tematyczne koła zainteresowań, realizowane są projekty edukacyjne z różnych przedmiotów, sks-y.

Mając na uwadze uwarunkowania demograficzne, ekonomiczne, społeczne a przede wszystkim dobro uczniów oraz wzrastające koszty utrzymania szkół i konieczność poniesienia dodatkowo nakładów inwestycyjnych należy stwierdzić, że istniejąca sieć szkół podstawowych jest optymalna. Pozwala ona realizować obowiązki nałożone przez gminę.

Tabela 28 Liczba uczniów w poszczególnych placówkach edukacyjnych na terenie Gminy Nowa Słupia w latach szkolnych 2016/2017-2020/2021

<i>I.p</i>	<i>Szkoła</i>		<i>Liczba dzieci w roku szkolnym 2016/2017</i>	<i>Liczba dzieci w roku szkolnym 2017/2018</i>	<i>Liczba dzieci w roku szkolnym 2018/2019</i>	<i>Liczba dzieci w roku szkolnym 2019/2020</i>	<i>Liczba dzieci w roku szkolnym 2020/2021</i>
1	Zespół Szkół w Rudkach	Szkoła Podstawowa w Rudkach	153	169	196	214	206
		Gimnazjum nr 2 w Rudkach ⁷	127	86	46		
2	Zespół Szkół w Nowej Słupi (istniał do 31.08.2017)	Szkoła Podstawowa w Nowej Słupi	160	174	190	181	182
		Gimnazjum Nr 1 w Nowej Słupi/ oddziały gimnazjum w SP w Nowej Słupi ⁸	122	83 ²	45		
3	Szkoła Podstawowa w Jeleniowie		32	36	45	39	45
4	Szkoła Podstawowa w Jeziorku		74	81	100	105	105
5	Szkoła Podstawowa w Mirocicach		30	34	38	38	40
6	Szkoła Podstawowa w Pokrzywiance		37	42	49	44	40
7	Szkoła Podstawowa w Starej Słupi		53	56	58	57	55
8	Szkoła Podstawowa w Paprociach		28	32	32	32	24
	Gimnazjum w Paprociach/ oddziały gimnazjum w SP w Paprociach		21	13	5		

Źródło: dane z Gminnego Zespołu Obsługi Oświaty

⁷ Gimnazjum nr 2 w Rudkach w trakcie reformy w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 (wygaszanie)

⁸ Oddziały gimnazjum w szkołach podstawowych w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 – SP Nowa Słupia i SP Paprocice

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Poniższa tabela prezentuje liczbę dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczającą na terenie gminy do przedszkoli.

Tabela 29 Liczba dzieci w przedszkolach na terenie Gminy Nowa Słupia w latach szkolnych
2016/2017-2020/2021

<i>Lp</i>	<i>Szkoła</i>	<i>Liczba dzieci w roku szkolnym 2016/2017</i>	<i>Liczba dzieci w roku szkolnym 2017/2018</i>	<i>Liczba dzieci w roku szkolnym 2018/2019</i>	<i>Liczba dzieci w roku szkolnym 2019/2020</i>	<i>Liczba dzieci w roku szkolnym 2020/2021</i>
1	<i>Zespół Szkół w Rudkach - Przedszkole w Rudkach + oddział przedszkolny w SP w Rudkach</i>	85	92	99	88	81
2	<i>Oddziały przedszkolne w SP w Nowej Słupi</i>	69	75	75	72	59
3	<i>Oddziały przedszkolne w SP Jeleniowie</i>	30	27	20	24	17
4	<i>Oddziały przedszkole w SP Jeziorku</i>	40	55	54	60	72
5	<i>Oddziały przedszkolne w SP Mirocicach</i>	23	25	25	26	30
6	<i>Oddziały przedszkolne w SP Pokrzywiance</i>	14	12	12	10	12
7	<i>Oddziały przedszkolne w SP Starej Słupi</i>	30	32	28	27	28
8	<i>Oddziały przedszkolne w SP Paprocicach</i>	10	12	14	14	15
	<i>razem</i>	301	330	327	321	314

Źródło: dane z Gminnego Zespołu Obsługi Oświaty

Ogólna liczba dzieci w przedszkolach waha się (od 301 w roku szkolnym 2016/2017 do 330 w kolejnym roku).

Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Szczegółnej uwagi wymaga problem dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Najliczniejszą grupę stanowią uczniowie o obniżonych funkcjach percepcyjno – motorycznych. Dzieci z tego rodzaju dysfunkcją uczestniczą w zajęciach korekcyjno – kompensacyjnych. Natomiast uczniowie z zaburzeniami mowy korzystają z terapii logopedycznej. Drugą liczną grupę stanowią dzieci niepełnosprawne. Dyrektorzy szkół mają obowiązek na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu i trybu organizowania indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

Decyzja o liczbie godzin podejmowana jest przez dyrektora szkoły i organ prowadzący po uzyskaniu orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania lub indywidualnego nauczania systemem szkoły specjalnej z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

W obecnym roku szkolnym 2020/2021 objętych jest tą formą nauczania 2 uczniów. Środki na realizację tej formy nauczania zabezpieczone zostały w planach finansowych niżej wymienionych placówek oświatowych.

Tabela 30 Nauczanie indywidualne na terenie Gminy Nowa Słupia w latach szkolnych 2016/2017-2020/2021

Wyszczególnienie	Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym				
	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Nauczanie indywidualne	6	7	6	2	2
Nauczanie indywidualne systemem szkoły specjalnej	0	0	0	0	0
Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze	7	6	5	5	4
Zajęcia rewalidacyjne	21	23	23	28	33
Wczesnoszkolne wspieranie rozwoju	0	5	5	3	4
RAZEM	34	41	39	38	43

Źródło: dane z Zespołu Obsługi Szkół Gminy Nowa Słupia

Działalność dydaktyczna (przedmiotowa), wychowawczo-opiekuńcza szkół podstawowych wspierana jest dodatkowymi godzinami, które można podzielić na następujące kategorie zajęć z uczniami:

1. opieka świetlicowa
2. praca biblioteki szkolnej
3. praca pedagoga szkolnego
4. dodatkowe zajęcia i czynności wspomagające naukę i rozwój uczniów np. zajęcia logopedyczne, rewalidacyjne, rozwijające kompetencje kluczowe.

Wyniki uzyskane w ogólnopolskich egzaminach

Osiągnięcia edukacyjne uczniów są badane co roku poprzez egzaminy zewnętrzne.

Reforma systemu oświaty przeprowadzona w 2017 roku zlikwidowała gimnazja oraz zmodyfikowała system klas podstawowych – 1-6 na klasy 1-8. Reforma po ukończeniu szkoły podstawowej wprowadziła (do wyboru):

- 4-letnie liceum ogólnokształcące,
- 5-letnie technikum,
- 3-letnią szkołę branżową I stopnia,
- 2-letnią szkołę branżową II stopnia.

Od roku szkolnego 2017/18 nie prowadziło się już rekrutacji do klas I dotychczasowego gimnazjum oraz zasadniczej szkoły zawodowej (przekształcanej w szkołę branżową I stopnia). 31 sierpnia 2019 roku był ostatnim dniem funkcjonowania tych szkół w ustroju szkolnym.

Ze względu na krótki okres prowadzenia egzaminu 8-klasisty⁹ w Diagnozie zostaną poddane analizie również 3 ostatnie lata funkcjonowania gimnazjum.

⁹ Po raz pierwszy egzamin został przeprowadzony w roku szkolnym 2018/2019r

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

Tabela 31 Wyniki szkół z terenu Gminy Nowa Słupia z egzaminu gimnazjalnego w latach 2017-2019

			2017						2018						2019					
l.p	Szkoła	Egzamin	W szkole		Gminie	Powiecie	Województwie	Kraju	W szkole		Gminie	Powiecie	Województwie	Kraju	W szkole		Gminie	Powiecie	Województwie	Kraju
			Liczba zdających	Wyniki egzaminów w % punktów					Liczba zdających	Wyniki egzaminów w % punktów					Liczba zdających	Wyniki egzaminów w % punktów				
1	Zespół Szkół w Rudkach	Język angielski PP	37	61	53	61	66	67	37	58	55	63	66	68	45	58	56	62	66	68
		Język angielski PR	37	43	33	39	46	49	37	41	37	44	49	52	45	43	40	46	50	53
		Historia i WOS	37	58	57	58	58	59	37	59	54	58	58	59	45	55	56	57	58	59
		Język polski	37	69	67	69	69	69	37	68	62	67	68	68	45	58	61	62	63	63
		Matematyka	37	41	38	47	45	47	37	50	46	53	51	52	45	37	39	42	42	43
		Przedmioty przyrodnicze	37	57	51	52	52	52	37	53	49	55	55	56	45	50	49	48	49	49
2	Szkoła Podstawowa w Nowej Słupi im. Bohaterów Powstania Styczniowego	Język angielski PP	39	49	53	61	66	67	38	56	55	63	66	68	43	55	56	62	66	68
		Język angielski PR	39	25	33	39	46	49	38	38	37	44	49	52	43	39	40	46	50	53
		Historia i WOS	39	56	57	58	58	59	38	52	54	58	58	59	43	57	56	57	58	59
		Język polski	39	66	67	69	69	69	38	61	62	67	68	68	43	64	61	62	63	63
		Matematyka	39	38	38	47	45	47	38	46	46	53	51	52	43	40	39	42	42	43
		Przedmioty przyrodnicze	39	47	51	52	52	52	38	49	49	55	55	56	43	49	49	48	49	49
3	Publiczna Szkoła Podstawowa w Paprocicach	Język angielski PP	7	39	53	61	66	67	7	31	55	63	66	68	5	51	56	62	66	68
		Język angielski PR	7	25	33	39	46	49	7	13	37	44	49	52	5	29	40	46	50	53
		Historia i WOS	7	56	57	58	58	59	7	34	54	58	58	59	5	56	56	57	58	59
		Język polski	7	59	67	69	69	69	7	35	62	67	68	68	5	58	61	62	63	63
		Matematyka	7	22	38	47	45	47	7	30	46	53	51	52	5	39	39	42	42	43
		Przedmioty przyrodnicze	7	43	51	52	52	52	7	34	49	55	55	56	5	44	49	48	49	49

Źródło: Dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Interpretacja wyników 2017 rok

J. angielski poziom podstawowy – wyniki wszystkich szkół gimnazjalnych w gminie jest poniżej średniej dla kraju (67%) i dla województwa (66%).

Gimnazjum w Rudkach ma taką samą średnią co powiat (61%) i wyższą niż gmina (53%) . pozostałe szkoły osiągnęły niższe wyniki

J. angielski poziom rozszerzony – wyniki wszystkich szkół gimnazjalnych w gminie jest poniżej średniej dla kraju (49%) i dla województwa (46%).

Gimnazjum w Rudkach (43%) uzyskało wyższą średnią od powiatu (39%) i wyższą niż średnia gminna (33%) . pozostałe szkoły osiągnęły niższe wyniki

Historia i WOS – wyniki wszystkich szkół gimnazjalnych w gminie są poniżej średniej dla kraju (59%).

Gimnazjum w Rudkach ma taką samą średnią co województwo i powiat (58%) i wyższą od wskaźnika gminy (57%) . pozostałe szkoły osiągnęły niższe wyniki

J. polski – wyniki Gimnazjum w Rudkach są tożsame z wynikami dla kraju (69%) i dla województwa (69%) i powiatu (69%) i jest lepszy od średniej procentowej dla gminy (67%). Pozostałe szkoły osiągnęły niższe wyniki

Matematyka – wyniki wszystkich szkół gimnazjalnych w gminie były poniżej średniej dla kraju (47%) i dla województwa (45%) oraz dla powiatu (47%).

Gimnazjum w Rudkach (41%) uzyskało wyższą średnią niż gmina (38%), pozostałe szkoły osiągnęły niższe wyniki

Przedmioty przyrodnicze – Gimnazjum w Rudkach (57%) uzyskało wyższą średnią od wyników dla kraju (52%) i dla województwa (52%), powiatu (52%) oraz gminy (51%) Pozostałe szkoły osiągnęły niższe wyniki

Interpretacja wyników 2018 rok

J. angielski poziom podstawowy – wyniki wszystkich szkół gimnazjalnych w gminie są poniżej średniej dla kraju (68%), dla województwa (66%) i dla powiatu 63%. Gimnazjum w Rudkach (58%) uzyskało wynik lepszy od średniej dla gminy (55%)

J. angielski poziom rozszerzony – wyniki wszystkich szkół gimnazjalnych w gminie były poniżej średniej dla kraju (52%), dla województwa (49%) i dla powiatu (44%). Gimnazjum w Rudkach (41%) i w Nowej Słupi (38%) uzyskało wynik lepszy od średniej dla gminy (37%)

Historia i WOS – Gimnazjum w Rudkach (59%) uzyskało tożsamy wynik dla średniej dla kraju (59%) i wyższy od województwa (58%), powiatu (58%) i gminy (54%). Pozostałe szkoły wyniki poniżej tych średnich

J. polski – Gimnazjum w Rudkach (68%) uzyskało tożsamy wynik jak średnia dla kraju (68%) i województwa (68%) i wyższy od powiatu (67%) i gminy (62%) . pozostałe szkoły miały wyniki poniżej średnich

Matematyka – wyniki wszystkich szkół gimnazjalnych były poniżej średniej dla kraju (52%), dla województwa (51%) i dla powiatu (53%). Gimnazjum w Rudkach (50%) uzyskało wynik lepszy od średniej dla gminy (46%)

Przedmioty przyrodnicze – wyniki wszystkich szkół gimnazjalnych w gminie były poniżej średniej dla kraju (56%), dla województwa (53%) i dla powiatu (55%). Gimnazjum w Rudkach (53%) uzyskało taki sam wynik jak województwo i wynik lepszy od średniej dla gminy (49%)

Interpretacja wyników 2019 rok

J. angielski poziom podstawowy – wyniki wszystkich szkół gimnazjalnych w gminie były poniżej średniej dla kraju (68%), dla województwa (66%) i dla powiatu 62%. Gimnazjum w Rudkach uzyskało wynik (58%) lepszy od średniej dla gminy (56%).

J. angielski poziom rozszerzony – wyniki wszystkich szkół gimnazjalnych w gminie był poniżej średniej dla kraju (53%), dla województwa (50%) i dla powiatu (46%). Gimnazjum w Rudkach (43%) uzyskało wynik lepszy od średniej dla gminy (40%).

Historia i WOS – wyniki wszystkich szkół gimnazjalnych w gminie były poniżej średniej dla kraju (59%) i województwa (58%). Gimnazjum w Nowej Słupi (57%) osiągnęło wyniki na tym samym poziomie co średnia dla powiatu (57%) oraz wyższy od gminy (56%).

J. polski – wyniki wszystkich szkół gimnazjalnych w gminie są poniżej średniej dla kraju (63%) i dla województwa (63%). Gimnazjum w Nowej Słupi (64%) uzyskało wynik lepszy od średniej powiatu (62%) i gminy (61%).

Matematyka – wyniki wszystkich szkół gimnazjalnych były poniżej średniej dla kraju (43%), dla województwa (42%) i dla powiatu (42%). Gimnazjum w Nowej Słupi (40%) uzyskało wynik lepszy od średniej dla gminy (39%).

Przedmioty przyrodnicze – Gimnazjum w Rudkach (50%) uzyskało wyniki wyższe niż średnie: krajowa/wojewódzka/gminna (49%) oraz powiatowa (48%).

Podsumowanie

Na przestrzeni analizowanych 3 lat na terenie gminy pozycje lidera w kształceniu miało Gimnazjum w Rudkach. Szkoła ta osiągała najlepsze wyniki z egzaminu gimnazjalnego. Często wyniki były powyżej średniej gminy, powiatu a nawet województwa. Pozostałe szkoły w większości utrzymują się poniżej średnich (krajowej, wojewódzkiej, powiatowej).

Uczniowie najgorsze wyniki osiągają z egzaminów z matematyki oraz z języka angielskiego (zwłaszcza poziom rozszerzony). Analiza wyników egzaminu z języka angielskiego pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

- na podstawie wyborów dokonanych przez uczniów w zadaniach zamkniętych można stwierdzić, że zdający bardzo często udzielają odpowiedzi, sugerując się pojedynczymi słowami występującymi w tekstach, a za mało uwagi zwracają na kontekst, w jakim te słowa są użyte,
- uczniowie często mają bardzo ograniczone słownictwo.

Wyniki egzaminu pokazują, że zdający dość dobrze radzą sobie z zadaniami sprawdzającymi ogólne rozumienie tekstu.

Wyniki te powodują, że szkoły powinny:

- 1 realizować jak najwięcej godzin zajęć pozalekcyjnych, w tym przygotowujące do egzaminów ósmoklasisty,
- 2 wspierać uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi,
- 3 prowadzić wsparcie w obszarze edukacji włączającej,
- 4 wspierać uczniów w doradztwie zawodowym zwłaszcza w 8 klasie, gdzie zapada decyzja o dalszej ścieżce edukacyjnej dziecka,
- 5 podnosić kwalifikacji nauczycieli,
- 6 stale doposażać placówki w nowoczesne pomoce dydaktyczne.
- 7 rozwijać kompetencje kluczowe w szczególności cyfrowe (zajęcia z wykorzystaniem TIK)

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

Tabela 32 Rozkłady wyników uczniów w szkołach z egzaminu gimnazjalnego w latach 2017-2019

l.p	Szkoła	Egzamin	2017			2018			2019		
			Liczba uczniów w szkole według wyników			Liczba uczniów w szkole według wyników			Liczba uczniów w szkole według wyników		
			Niskie	Średnie	Wysokie	Niskie	Średnie	Wysokie	Niskie	Średnie	Wysokie
1	Zespół Szkół w Rudkach	Język angielski PP	11	13	13	11	19	7	15	27	3
		Język angielski PR	10	16	11	13	18	6	11	27	7
		Historia i WOS	11	13	13	7	21	9	11	28	6
		Język polski	6	14	17	7	25	5	12	27	6
		Matematyka	6	5	3	7	20	10	9	29	7
		Przedmioty przyrodnicze	4	20	13	10	19	8	10	24	11
2	Szkoła Podstawowa w Nowej Słupi im. Bohaterów Powstania Styczniowego	Język angielski PP	7	3	1	14	17	7	18	20	5
		Język angielski PR	21	14	4	21	11	6	13	24	6
		Historia i WOS	10	15	14	13	19	6	10	21	12
		Język polski	9	18	12	15	17	6	8	25	10
		Matematyka	13	16	10	9	24	5	6	30	7
		Przedmioty przyrodnicze	13	13	13	17	17	4	8	26	9
3	Publiczna Szkoła Podstawowa w Paproćkach	Język angielski PP	0	0	0	6	1	0	3	2	0
		Język angielski PR	2	5	0	7	0	0	2	3	0
		Historia i WOS	1	4	2	6	1	0	1	4	0
		Język polski	2	4	1	6	1	0	1	4	0
		Matematyka	5	2	0	4	3	0	1	4	0
		Przedmioty przyrodnicze	3	3	0	6	1	0	1	4	0

Źródło: Dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Sprawdzian 8-klasy

Tabela 33 Wyniki szkół egzaminu ósmoklasisty

			ROK 2019						rok 2020					
l.p	nazwa	przedmiot	W szkole		Gminie	Powiecie	Województwie	Kraju	W szkole		Gminie	Powiecie	Województwie	Kraju
			Liczba zdających	Wyniki egzaminów w % punktów				Liczba zdających	Wyniki egzaminów w % punktów					
1	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ŚW. EUGENIUSZA DE MAZENODA W JEZIORKU	Język angielski	9	50	51	55	57	59	9	29	43	50	52	54
		Matematyka	9	39	40	45	44	45	9	24	40	47	46	46
		Język polski	9	66	64	65	63	63	9	49	54	59	59	59
2	SZKOŁA PODSTAWOWA W STAREJ SŁUPI	Język angielski	8	46	51	55	57	59	4	44	43	50	52	54
		Matematyka	8	36	40	45	44	45	4	47	40	47	46	46
		Język polski	8	60	64	65	63	63	4	42	54	59	59	59
3	SZKOŁA PODSTAWOWA W JELENIOWIE	Język angielski	8	44	51	55	57	59	5	39	43	50	52	54
		Matematyka	8	38	40	45	44	45	5	46	40	47	46	46
		Język polski	8	69	64	65	63	63	5	64	54	59	59	59
4	SZKOŁA PODSTAWOWA W PAPROCICACH	Język angielski	7	28	51	55	57	59	2	28	43	50	52	54
		Matematyka	7	30	40	45	44	45	2	30	40	47	46	46
		Język polski	7	50	64	65	63	63	2	52	54	59	59	59
5	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. STANISŁAWA STASZICA W RUDKACH	Język angielski	26	58	51	55	57	59	28	49	43	50	52	54
		Matematyka	26	43	40	45	44	45	28	42	40	47	46	46

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

		Język polski	26	70	64	65	63	63	28	60	54	59	59	59
6	SZKOŁA PODSTAWOWA W MIROCICACH	Język angielski	5	58	51	55	57	59	4	21	43	50	52	54
		Matematyka	5	47	40	45	44	45	4	43	40	47	46	46
		Język polski	5	63	64	65	63	63	4	51	54	59	59	59
7	SZKOŁA PODSTAWOWA W POKRZYWIANCE	Język angielski	9	46	51	55	57	59	4	42	43	50	52	54
		Matematyka	9	51	40	45	44	45	4	59	40	47	46	46
		Język polski	9	69	64	65	63	63	4	76	54	59	59	59
8	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. BOHATERÓW POWSTANIA STYCZNIOWEGO W NOWEJ SŁUPI	Język angielski	26	54	51	55	57	59	27	47	43	50	52	54
		Język niemiecki	1	47	47	41	42	42	1	15	15	53	47	45
		Matematyka	27	37	40	45	44	45	28	37	40	47	46	46
		Język polski	27	60	64	65	63	63	28	46	54	59	59	59

Źródło: Dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Interpretacja wyników sprawdzianu 8-klasy - 2019

J angielski dla wszystkich szkół w gminie wypadł poniżej średniej dla kraju (59%) i tylko Szkoła w Rudkach i Mirocicach (58%) osiągnęły wynik lepszy niż w województwo (57%), powiat (55%) i gmina (51%)

Matematyka szkoły w Mirocicach (47%) i Pokrzywianie (51%) uzyskały średnią lepszą niż krajowa (45%), wojewódzka (44%) powiatowa (45%) i gminna (40%). Pozostałe szkoły wypadły poniżej średnich.

J polski szkoły w Jeziorku (66%), Jeleniowie (69%), Rudkach (70%) i Pokrzywianie (69%) osiągnęły wyniki lepsze niż krajowe (63%), wojewódzkie (63%), powiatowe (65%) i gminne (64%)

Interpretacja wyników sprawdzianu 8-klasy 2020

J angielski dla wszystkich szkół w gminie wypadł poniżej średniej dla kraju (54%) dla województwa (52%) i powiatu (50%). W szkołach w Nowej Słupi (47%), Rudkach (49%) i Starej Słupi (44) średnia wyników była powyżej średniej dla gminy (43%)

Matematyka poza Pokrzywianką (59%), Jeleniowem (46%) i Starą Słupią (47%) szkoły miały słabsze wyniki niż średnia krajowa (46%), wojewódzka (46%) i powiatowa (47%)

J polski Szkoły w Pokrzywianie (76%), Jeleniowie (64%), Rudkach (60%) osiągnęły wyniki lepsze niż średnia krajowa (59%), wojewódzka (59%), powiatowa (59%) i gminna (54%). Pozostałe szkoły wypadły poniżej średnich.

Tabela 34 Rozkład wyników uczniów w szkołach egzaminu ósmoklasisty

l.p	nazwa	przedmiot	2019			2020		
			Liczba uczniów w szkole według wyników			Liczba uczniów w szkole według wyników		
			Niskie	Średnie	Wysokie	Niskie	Średnie	Wysokie
1	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ŚW. EUGENIUSZA DE MAZENODA W JEZIORKU	Język angielski	2	5	2	4	5	0
		Matematyka	3	3	3	4	5	0
		Język polski	1	5	3	3	6	0
2	SZKOŁA PODSTAWOWA W STAREJ SŁUPI	Język angielski	3	5	0	2	1	1
		Matematyka	4	2	2	1	2	1
		Język polski	2	5	1	3	1	0
3	SZKOŁA PODSTAWOWA W JELENIOWIE	Język angielski	2	6	0	2	3	0
		Matematyka	1	7	0	0	4	1
		Język polski	1	4	3	0	5	0
4	SZKOŁA PODSTAWOWA W PAPROCICACH	Język angielski	5	2	0	1	1	0
		Matematyka	3	4	0	0	2	0
		Język polski	2	5	0	1	1	0
5	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. STANISŁAWA STASZICA W RUDKACH	Język angielski	7	15	4	8	16	4
		Matematyka	5	17	4	5	21	2
		Język polski	2	12	12	4	21	3
6	SZKOŁA PODSTAWOWA W	Język angielski	1	3	1	3	1	0

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

	MIROCICACH	Matematyka	1	2	2	1	2	1
		Język polski	1	3	1	1	3	0
7	SZKOŁA PODSTAWOWA W POKRZYWIANCE	Język angielski	4	5	0	2	1	1
		Matematyka	0	6	3	0	3	1
		Język polski	1	6	2	0	2	2
8	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. BOHATERÓW POWSTANIA STYCZNIOWEGO W NOWEJ SŁUPI	Język angielski	7	14	5	7	14	6
		Język niemiecki	0	1	0	1	0	0
		Matematyka	10	15	2	10	13	5
		Język polski	6	18	3	10	16	2

Źródło: Dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Wysoki poziom wykształcenia nauczycieli, duża liczba zatrudnionych nauczycieli na najwyższych szczeblach awansu zawodowego oraz średnia liczba uczniów w klasach skutkuje większymi oczekiwaniami odnośnie uzyskiwanych efektów nauczania. Analiza umiejętności uczniów wskazuje, iż największe braki występują w zakresie korzystania z informacji oraz wykorzystania wiedzy w praktyce a analiza wyników sprawdzianu wskazuje na potrzebę większego zaangażowania kadry pedagogicznej w wyrównywanie efektów kształcenia na wszystkich poziomach edukacji, a nie tylko w ramach jednego poziomu. Należałoby również wprowadzić więcej innowacji pedagogicznych, które uatrakcyjniłyby proces nauczania.

W związku z pandemią COVID-19 i zajęciami zdalnymi ujawniły się problemy związane z alienacją uczniów, wzorem epizodów depresyjnych co jest spowodowane ograniczeniem kontaktów społecznych w ramach lock-downów. W związku z czym w najbliższym czasie niezbędne jest:

- wzmocnienie roli szkoły w profilaktyce problemów psychologicznych dzieci i młodzieży,
- zatrudnienie psychologów dziecięcych,
- prowadzenie terapii oraz zajęć grupowych i indywidualnych dla uczniów,
- warsztaty i doradztwo dla rodziców,
- szkolenia dla pedagogów i psychologów szkolnych.

3.8 Kapitał społeczny

Frekwencja w wyborach

Jednym z najważniejszych przejawów rozwoju społeczeństwa obywatelskiego jest udział w wyborach, który pokazuje z jednej strony świadomość społeczną, a z drugiej zaangażowanie w sprawy społeczności lokalnej i sprawy Polski. Jak pokazuje poniższa tabela sytuacja w Nowej Słupi przedstawia się znacząco różnie, jeżeli porównamy frekwencję w wyborach samorządowych i parlamentarnych.

Tabela 35 Frekwencja wyborcza w Gminie Nowa Słupia wg sołectw w wyborach samorządowych 2018 i parlamentarnych 2019 oraz prezydenckich 2020

Obwód	Miejscowość	Frekwencja wyborcza (Wybory Samorządowe 2018) w %	Frekwencja wyborcza (Wybory parlamentarne 2019) w %	Frekwencja wyborcza (Wybory prezydenckie 2020) w %
1	Nowa Słupia Baszowice Hucisko	67,43	42,48	64,34

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

2	Mirocice	61,02	35,36	65,65
3	Paprocice, Dębniak, Trzcianka, Bartoszewiny, Milanowska Wólka	64,51	36,90	62,93
4	Jeziorko, Dębno	64,29	40,10	67,52
5	Rudki, Serwis, Sosnówka	64,68	40,00	61,94
6	Cząstków, Skały, Włochy, Pokrzywianka	62,62	34,88	61,87
7	Stara Słupia	67,11	36,78	58,74
8	Jeleniów	72,83	35,50	60,46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Tabela 36 Frekwencja wyborcza w Gminie Nowa Słupia w wyborach na Wójta Gminy w 2018r.

Nr. obwodu	adres	Granice obwodu	Frekwencja
1	Szkoła Podstawowa w Nowej Słupi, ul. Szkolna 10 Nowa Słupia	Baszowice, Hucisko, Nowa Słupia, Święty Krzyż	67.43%
2	Szkoła Podstawowa w Mirocicach, 45a Mirocice	Mirocice	61.02%
3	Świątokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli Centrum Edukacyjne w Milanowskiej Wólce, 18a Milanowska Wólka	Bartoszewiny, Dębniak, Milanowska Wólka, Paprocice, Trzcianka	64.51%
4	Szkoła Podstawowa w Jeziorku, 123a Jeziorko	Dębno, Jeziorko	64.29%
5	Zespół Szkół w Rudkach, ul. Szkolna 2 Rudki	Rudki, Serwis, Sosnówka	64.68%
6	Szkoła Podstawowa w Pokrzywiance, 33 Pokrzywianka	Cząstków, Pokrzywianka, Skały, Włochy	62.62%
7	Szkoła Podstawowa w Starej Słupi, 78 Stara Słupia	Stara Słupia	67.11%
8	Szkoła Podstawowa w Jeleniowie, 85 Jeleniów	Jeleniów	72.83%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Frekwencja w wyborach lokalnych (samorządowych) wyniosła średnio 65%, zaś w wyborach ogólnopolskich (parlamentarnych) zaledwie 37%, Można z tego wnioskować, że mieszkańcy Gminy Nowa Słupia przykładają większą wagę, do osób, które lokalnie zarządzają ich Gminą niż do osób, które ich będą reprezentowały w parlamencie. Jest to z jednej strony dobre zjawisko, że mieszkańcy dbają o lokalny rozwój, a z drugiej strony brakuje szerszego spojrzenia i zaangażowania w sprawy ogólnopolskie.

Uzupełnieniem tego rozdziału jest pkt. 3.2, gdzie opisuje działalność organizacji społecznych na terenie gminy.

4 Diagnoza sytuacji gospodarczej

4.1 Gospodarka i rynek pracy

Wg. Głównego Urzędu Statystycznego w grudniu 2020r. w Gminie Nowa Słupia odnotowano 534 aktywne podmioty gospodarcze.

Najwięcej podmiotów prowadzi działalność w zakresie sekcji G tj. handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów mechanicznych, włączając motocykle oraz w zakresie sekcji F tj. budownictwo.

Najmniej podmiotów prowadzi działalność gospodarczą w zakresie sekcji L tj. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości oraz E tj. Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Tabela 37 Liczba wpisów wg sekcji działalności gospodarczej na terenie Gminy Nowa Słupia

I.p	Sekcja	Nazwa Sekcji	2016	2017	2018	2019	2020
1	A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10	12	13	13	12
2	C	Przetwórstwo przemysłowe	58	58	61	58	58
3	E	Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	3	3	3	3
4	F	Budownictwo	109	111	115	132	144
5	G	Handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy pojazdów mechanicznych, włączając motocykle	178	174	170	168	172
6	H	Transport i gospodarka magazynowa	17	20	21	20	20
7	I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	38	40	40	38	35
8	J	Informacja i komunikacja	3	4	5	5	7
9	K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	5	7	7	7
10	L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	1	1	2	2
11	M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20	17	17	16	21
12	N	Działalność w zakresie usług administrowana i działalność wspierająca	8	9	7	5	9
13	P	Edukacja	4	6	6	5	5
14	Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	15	14	12	14	14
15	R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2	4	5	5	5
16	STU	Pozostała działalność usługowa	19	25	22	21	20
		ogółem	488	503	505	512	534

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 38 Podmioty gospodarcze klasyfikowane według kryterium liczby pracujących na terenie Gminy Nowa Słupia

kategoria	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	598	610	622	633	658

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

0-9	567	580	589	605	629
10-49	27	27	30	25	26
50-249	4	3	3	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Najwięcej firm na terenie gminy zatrudnia do 9 pracowników. Na przestrzeni ostatnich 5 lat można zaobserwować wzrost małych firm. Dużych przedsiębiorstw zatrudniających od 50 do 249 osób w 2020 r było 3.

Tabela 39 Podmioty w sektorze prywatnym wg form prawnych na terenie Gminy Nowa Słupia

kategoria	2016	2017	2018	2019	2020
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	488	503	505	512	534
spółki handlowe	8	9	10	11	12
fundacja	0	0	0	0	1
spółdzielnie	1	1	0	0	0
stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	35	35	35	38	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Na terenie gminy najwięcej jest osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Od lat obserwuje się stopniowy wzrost nowych podmiotów w tym sektorze. Drugim sektorem pod względem ilości podmiotów są stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne. W roku 2020 odnotowano 39 takich podmiotów.

4.2 Dominujące branże gospodarki

Przedsiębiorstwa działające na terenie gminy dające największe zatrudnienie to:

- Zakład Urządzeń Metalowych „Metal-Chem” Rudki – Maciej Aplas,
- Leszek Szymański- oferująca maszyny do produkcji kostki brukowej, węzły betoniarskie, maszyny do recyklingu, grzejniki itp.
- P.P.U.H. „Alex” Rudki – B.A.A. Niewadzi specjalizuje się w produkcji grzejników - grzałek oporowych. Elementy te mają zastosowanie w przetwórstwie tworzyw sztucznych i gumy, przemyśle obuwniczym oraz wszędzie tam, gdzie procesy produkcyjne tego wymagają
- Wytwórnia Wyrobów Piekarniczych „Oleńka” Sosnówka – B. W. Mądzik- wypiek chleba, bułek, wyrobów cukierniczych,
- Piekarnia „Złoty Kłós” Serwis – Jarosław Binkowski - wypiek chleba, bułek, wyrobów cukierniczych,
- Zakład Produkcji Elektrycznych Elementów Grzejnych „Eleg” Nowa Słupia - Chrapała Jarzy, Jedlikowski Zbigniew- Zakład zajmuje się projektowaniem i produkcją elementów grzejnych, ceramicznych, mikanitowych, rurkowych, patronowych, radiatorowych i o specjalnym zastosowaniu,
- P.P.H.U. „Iwbud” Rudki - Ryszard Iwan- producent drzwi, okien, rolet, bram garażowych, parapetów.

Ponadto w miejscowości Rudki funkcjonuje targowisko oferujące produkty spożywcze, płody rolne, artykuły do produkcji rolnej, sadzonki i nasiona, odzież, buty, akcesoria domowe itp.

Rolnictwo

Nowa Słupia posiada status gminy miejsko-wiejskiej. Na ogólną powierzchnię gminy (8594 ha) przypada ok. 4668 ha użytków rolnych, co stanowi ok. 54 % terenu gminy. Na terenie gminy Nowa Słupia przeważają gospodarstwa o powierzchni od 1 ha do 15 ha.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

Wada: zbyt duże rozdrobnienie gospodarstw nie sprzyjające planowaniu produkcji rolnej towarowej.

Zaleta: możliwość prowadzenia wysokodochodowej produkcji rolnej ekologicznej.

Użytki rolne o powierzchni ponad 15 ha stanowią niewielki procent ogólnej powierzchni użytków i użytkowane są przez 14 właścicieli gospodarstw rolnych.

Tabela 40 Gospodarstwa indywidualne i rolne wg grup obszarowych użytków rolnych

Gospodarstwa indywidualne i rolne ogółem	
ogółem	1583
do 1 ha włącznie	467
powyżej 1 ha razem	1116
1 - 5 ha	939
1 - 10 ha	1088
1 - 15 ha	1102
5 - 10 ha	149
5 - 15 ha	163
10 -15 ha	14
5 ha i więcej	177
10 ha i więcej	28
15 ha i więcej	14

Źródło: dane GUS, Bank Danych Regionalnych Gmina Nowa Słupia

Tabela 41 Powierzchnia użytków rolnych w podziale na kategorie

Wyszczególnienie	j.m.	Powierzchnia
Grunty ogółem	ha	4668,36
Użytki rolne ogółem	ha	4134,45
Użytki rolne w dobrej kulturze	ha	3680,54
Pod zasiewami	ha	2365,11
Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	ha	78,39
Uprawy trwałe	ha	161,23
Sady ogółem	ha	153,99
Ogrody przydomowe	ha	58,99
Łąki trwałe	ha	972,85
Pastwiska trwałe	ha	43,97
Pozostałe użytki rolne	ha	453,91
Lasy i grunty leśne	ha	164,66
Pozostałe grunty	ha	369,25

Źródło: dane GUS, Bank Danych Regionalnych Gmina Nowa Słupia

Tabela 42 Powierzchnia zasiewów wg rodzaju gospodarstwa

Wyszczególnienie	j.m.	Powierzchnia
ogółem	ha	2365,11
Zboża razem	ha	2010,54
Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	ha	1987,13
Pszenica ozima	ha	421,28
Pszenica jara	ha	27,57
Żyto	ha	73,40
Jęczmień ozimy	ha	50,24
Jęczmień jary	ha	171,36
Owies	ha	314,76
Pszennyto ozime	ha	82,13

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Pszonżyto jare	ha	78,67
Mieszanki zbożowe ozime	ha	83,53
Mieszanki zbożowe jare	ha	284,19
Kukurydza na ziarno	ha	17,42
Ziemniaki	ha	134,58
Uprawy przemysłowe	ha	27,02
Buraki cukrowe	ha	5,24
Rzepak i rzepik razem	ha	21,78
Strączkowe jadalne na ziarno razem	ha	13,35
Warzywa gruntowe	ha	7,24

Źródło: dane GUS, Bank Danych Regionalnych Gmina Nowa Słupia

Jak wskazują powyższe tabele głównym kierunkiem produkcji rolnej jest uprawa zbóż oraz ziemniaków, a w dalszej kolejności warzyw gruntowych. Duży nacisk położony został na hodowlę trzody chlewnej oraz drobiu.

4.3 Tereny inwestycyjne

Mieszkańcy Gminy Nowa Słupia w znacznej części nadal zajmują się rolnictwem. Jednakże mimo tego, na terenie Gminy rozwinęły się zakłady przemysłowe, które w większości powstały na bazie działających w latach 60-80 Zakładach Urządzeń Metalowych „ZUCH” Metalchem w Rudkach. W ramach zadania zamierza się kompleksowo uzbroić obszary o powierzchni ok. 10 ha, w tym wyposażyć je w media oraz uporządkować i przygotować wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną (drogi dojazdowe, energia elektryczna, wodociąg, kanalizacja, Internet). Tereny te mają być przeznaczone pod inwestycje turystyczno-reakcyjne. Dodatkowe czynniki sprzyjające przyciąganie inwestorów to dosyć wysoki stan infrastruktury technicznej, zwłaszcza drogi wojewódzkie i drogi gminnej o dobrej nawierzchni.

4.4 Bezrobocie

Z danych przedstawionych przez Główny Urząd Statystyczny przeciętna stopa bezrobocia na koniec grudnia 2020 roku, wyniosła w Polsce 6,2%, w województwie świętokrzyskim 8,5%, zaś w powiecie kieleckim aż 9,5%.

Tabela 43 stopa bezrobocia w latach 2015-2020

Kategoria	2015	2016	2017	2018	2019	2020
POLSKA	9.7	8.2	6.6	5.8	5.2	6.2
ŚWIĘTOKRZYSKIE	12.5	10.8	8.8	8.3	8.0	8.5
Powiat kielecki	12.7	10.6	9.0	8.0	8.1	9,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Gminie Nowa Słupia w latach 2016-2020 zaobserwować można tendencję spadkową bezrobocia gdzie w 2020 roku liczba bezrobotnych w porównaniu do roku 2016 spadła o 208 osób. Nieznaczny wzrost liczby osób bezrobotnych odnotowano w roku 2019 Szczegółowe informacje zawiera poniższa tabela.

Tabela 44 Bezrobocie na terenie gminy Nowa Słupia w latach 2016-2020 roku

Kategoria	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	584	528	483	499	376

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

Kobiet	288	257	248	258	189
Mężczyzn	296	271	235	241	187

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Kielcach

Przez ostatnie trzy lata w podziale na płeć dominują kobiety.

Zidentyfikowane potrzeby w obszarze „Przedsiębiorczości/ rynku pracy”

- 1 uzbrojenie terenów inwestycyjnych w miejscowościach Serwis i Rudki
- 2 wsparcie działań rolników (m.in. rolnictwo ekologiczne, skracanie łańcuchów dostaw i stworzenie funkcjonalnych połączeń rolnicy-przedsiębiorcy)
- 3 wspólny system promocji produktów lokalnych
- 4 promocja gospodarcza
- 5 projekty związane z aktywizacją osób bezrobotnych i biernych zawodowo.

5 Finanse samorządowe

5.1 Budżet gminy – dochody i wydatki, w tym ich struktura

Poniższe zestawienie prezentuje wartości głównych źródeł wydatków Gminy Nowa Słupia w latach 2016-2020.

Tabela 45 Wydatki budżetu Gminy Nowa Słupia w 2016-2020r.

<i>kategoria</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
Wydatki ogółem	35 370 649,85	38 186 638,66	51 935 285,38	55 068 037,62	63 467 098,37
Wydatki majątkowe	1 609 816,12	2 363 675,57	13 912 969,79	13 631 612,34	19 286 919,02
W tym Wydatki inwestycyjne	1 137 986,74	1 857 434,07	13 120 138,63	12 817 437,68	19 058 998,17
Wydatki bieżące	33 760 833,73	35 822 963,09	38 022 315,59	41 436 425,28	44 180 179,35
W tym wynagrodzenia	10 552 086,16	10 976 486,62	12 005 532,76	11 789 293,36	12 171 120,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy

Tabela 46 Wydatki budżetu Gminy Nowa Słupia według działów w latach 2016-2020 (w% - do wydatków wykonanych ogółem)

Lp	Nazwa Działu	2016	2017	2018	2019	2020
1	Rolnictwo i łowiectwo	2,40	1,28	0,96	18,20	16,00
2	Transport i łączność	3,99	5,02	3,65	1,93	2,02
3	Gospodarka mieszkaniowa	0,88	1,21	14,63	1,22	5,78
4	Administracja publiczna	11,98	11,45	7,55	6,66	6,31
5	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,40	1,14	2,79	0,35	0,55
6	Różne rozliczenia	0,00	0,00	0,00	4,46	0,00
7	Oświata i wychowanie	32,74	31,31	24,80	24,84	22,92
8	Pomoc społeczna i pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej	33,84	36,08	27,14	27,43	27,93
9	Edukacyjna opieka wychowawcza	1,06	0,92	0,71	0,61	0,57
10	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4,23	4,03	5,21	4,71	5,34
11	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,97	2,30	1,53	1,83	1,36
12	Kultura fizyczna i sport	1,71	0,53	3,35	0,85	0,70
13	Działalność usługowa	0,05	0,42	4,12	0,13	0,09
14	Ochrona zdrowia	0,49	0,47	0,35	0,33	0,24
15	Pozostałe	4,26	3,84	3,21	6,45	10,19

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Nowa Słupia

Poziom zadłużenia Gminy na koniec 2020 r. wynosił: 8 271 647,49 zł

6 Obszary funkcjonalne gminy – zdiagnozowane problemy

W ramach 10 obszarów funkcjonalnych zdiagnozowano następujące potrzeby/projekty:

Obszar funkcjonalny nr 1: „Służba zdrowia” zdiagnozowane potrzeby:

- 1 Remont budynku, remont pomieszczeń mieszkalnych znajdujących się w budynku POZ w Nowej Słupi
- 2 Wyposażenie budynków POZ w Nowej Słupi i Rudkach w nowszy sprzęt medyczny
- 3 Rozbudowa budynku POZ w Nowej Słupi
- 4 Rozwój e-usług zdrowotnych
- 5 Lepszy dostęp do rehabilitacji i terapii zwłaszcza dla Seniorów.

Obszar funkcjonalny nr 2: „Gospodarka wodno-ściekowa” zdiagnozowane potrzeby:

Projekty, które znajdują się w obszarach Aglomeracji Nowa Słupia i Rudki:

- 1 Budowa ujęcia wody z drogą dojazdową w miejscowości Nowa Słupia
- 2 Modernizacja sieci wodociągowej w miejscowościach: Rudki, Nowa Słupia
- 3 Remont ujęcia wody w miejscowości Cząstków
- 4 Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Jeziorko, Dębno, Mirocice, Baszowice, część Starej Słupi, Nowa Słupia ul. Chełmowa i ul. Staszica
- 5 Modernizacja kanalizacji sanitarnej w miejscowości Baszowice, Mirocice, Hucisko
- 6 Przebudowa oczyszczalni ścieków w msc Stara Słupia
- 7 Budowa hydroforni sieciowej i zbiorników wyrównawczych w msc. Mirocice
- 8 Budowa oczyszczalni ścieków w msc. Mirocice,

Projekty, które znajdują się poza Aglomeracjami:

- 1 Budowa ok. 2000 mb wodociągu
- 2 Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Trzcianka, Dębniak, Milanowska Wólka, Jeleniów, Paprocice
- 3 Budowa oczyszczalni ścieków w msc. Bartoszowiny, Paprocice
- 4 Budowa indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Skały, Włochy
- 5 Budowa ujęcia i SUW w Bartoszowinach

Inwestycje dotyczące obszarów Aglomeracji jak i poza nimi:

- 1 Rozbudowa monitoringu sieci zarówno wodociągowej jak i kanalizacyjnej

Obszar funkcjonalny nr 3 „Ochrona środowiska, energetyka odnawialna, efektywność energetyczna, zielona energia” zdiagnozowane potrzeby:

- 1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej m.in. świetlicy wiejskiej w Baszowicach i budynków OSP w Starej Słupi, Nowej Słupi i Mirocicach oraz Szkoły Podstawowej w Jeziorku i Zespołu Szkół w Nowej Słupi
- 2 Rozbudowa oświetlenia ulicznego w miejscach niedoświetlonych oraz na odcinkach, gdzie linia oświetleniowa nie istnieje, a powstają nowe zabudowania (ok. 10 km)
- 3 Modernizacja istniejącego oświetlenia ulicznego.
- 4 Termomodernizacja budynków wielorodzinnych wraz z modernizacją kotłowni oraz montażem OZE.
- 5 Budowa farmy fotowoltaicznej pokrywającej zużycie energii oświetlenia ulicznego oraz budynków użyteczności publicznej.
- 6 Montaż instalacji fotowoltaicznych na obiektach gminnych.
- 7 Magazyny energii elektrycznej instytucji publicznych na terenie gminy.
- 8 Wsparcie montażu instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkańców. Projekt zakładałby dofinansowanie do paneli fotowoltaicznych montowanych na prywatnych obiektach mieszkańców.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Obszar funkcjonalny nr 4 „Infrastruktura drogowa” zdiagnozowane potrzeby:
Rozbudowa i/lub modernizacja dróg:

Lp.	DROGI GMINNE	Długość odcinka ok.
1.	Przebudowa drogi gminnej nr 352055T, zlokalizowanej na dz. nr ewid. 263 w miejscowości Skąty .	831 mb
2.	Budowa drogi gminnej od ul. Kieleckiej na wysokości Agronomówki , przez drogę oznaczoną w ewid. gruntów jako działka 1841/1 do drogi oznaczonej w ewid. gruntów jako działka 1217/6 położonej w obrębie Nowa Słupia.	ok.700m
3.	Przebudowa ulicy Słonecznej w miejscowości Rudki zlokalizowanej na działkach nr ewid. 212/7, 212/10, 212/18, 212/19, 580/2, 212/15, 213/7, 234, 229/2, 239.	383 mb
4.	Przebudowa drogi gminnej nr 352064T w miejscowości Jezioro, zlokalizowanej na działkach nr ewid. 342, 321 w miejscowości Jezioro .	689 mb
5.	Przebudowa dróg gminnych nr 352010T (Hucisko) oraz nr 352006 T (Mirocice)	2400 mb
6.	Przebudowa drogi wewnętrznej w msc. Jeleniów (dz. nr ewid. 856)	420 mb
7.	Rozbudowa drogi wewnętrznej w msc. Dębno (dz. nr ewid. 215, 163) .	1068 mb
8.	Budowa drogi wewnętrznej w msc. Wólka Milanowska (dz. nr ewid. 167/2)	720 mb
9.	Przebudowa drogi gminnej nr 352008T w msc. Trzcianka (dz. nr ewid. 59) .	890 mb
10.	Budowa drogi wewnętrznej od drogi powiatowej nr 0599T w kierunku lasu w msc. Dębno .	500 mb
11.	Budowa drogi wewnętrznej od drogi gminnej 352044T do pól uprawnych w msc. Wólka Milanowska .	164 mb
12.	Rozbudowa drogi wewnętrznej od drogi gminnej 352075T Rudki ul. Spółdzielcza w kierunku drogi wewnętrznej ul. Kościelnej dł.ok.330mb; dz.nr.589/1,591,592,645/4,647/1	296 mb
13.	Rozbudowa drogi gminnej, zlokalizowanej na dz. nr ewid. 99 obręb Stara Słupia w kierunku oczyszczalni.	690 mb
14.	Budowa łącznika drogi gminnej nr 352061T (dz. nr ewid. 429 obręb Sosnówka) z drogą gminną nr 352062T (dz. nr ewid. 476 obręb Sosnówka).	190 mb
15.	Rozbudowa drogi gminnej przy cmentarzu w msc. Nowa Słupia – odcinek od drogi wojewódzkiej DW756 do drogi wojewódzkiej DW751.	450 mb
16.	Budowa drogi gminnej – ul. Kwiatowa w msc. Nowa Słupia .	750 mb
17.	Rozbudowa drogi łącznika drogi gminnej nr 352005 T (dz. nr ewid. 152 obręb Serwis) z drogą gminną nr 352041T (dz. nr ewid. 79 obręb Serwis)	820 mb
18.	Przebudowa drogi wewnętrznej ul.Łazy od ronda -I Etap	ok 261 mb

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

19.	Przebudowa drogi wewnętrznej ulicy Ogrodowej w msc. Nowa Słupia.	252 mb
20.	Przebudowa drogi gminnej nr 352064T w miejscowości Jeziorki, zlokalizowanej na działkach nr. ewid. 342, 321 w miejscowości Jeziorko	680 mb
21.	Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej niezbędnej do remontu drogi dojazdowej do pól, zlokalizowanej na działce nr ewid. 61, 120/2 obręb Bartoszowiny.	ok.1300 mb
DROGI POWIATOWE		
1.	Rozbudowa drogi powiatowej DP0634T – od skrzyżowania z DW751 do DP0635T w miejscowości Stara Słupia”.	1 km 215 mb
2.	Rozbudowa drogi powiatowej DP 0633 T – od skrzyżowania z DP0634T w miejscowości Częstków do skrzyżowania z DG352014T w miejscowości Skały”.	3 km 143 mb

Modernizacja dróg wewnętrznych/dróg dojazdowych do pól:

- 1 podsypywanie dróg kruszywem, poprawa jakości nawierzchni dróg we wszystkich miejscowościach gminy, gdzie jest to niezbędne m.in. Stara Słupia, Częstków, Rudki ul. Kolejowa, Jeleniów, Pokrzywianka
- 2 Utwardzenie dróg dojazdowych do pól we wszystkich miejscowościach gminy, gdzie jest to niezbędne m.in. w Bartoszowinach, Pokrzywiance, Częstkwie, Nowej Słupi

Inne w obszarze infrastruktury drogowej:

- 1 Przebudowa przejść dla pieszych w ciągu drogi wojewódzkiej 756 w miejscowości Serwis

Obszar funkcjonalny nr 5 „Rozwój usług informatycznych” zdiagnozowane potrzeby:

- 1 wymiana wodomierzy na system zdalnego odczytu Libra
- 2 modernizacja serwerowni i sieci ETHERNET w Urzędzie Miasta i Gminy Nowa Słupia
- 3 rozwój e-administracji (usług świadczonych cyfrowo)

Obszar funkcjonalny nr 6 „Gospodarka odpadami” zdiagnozowane potrzeby:

- 1 Modernizacja lub rozbudowa istniejącego budynku PSZOK w Rudkach
 - budowa w ramach PSZOK centrum napraw i ponownego użycia,
 - budowa wiaty magazynowej nad kontenerami i pojemnikami,
 - budowa części informacyjno-edukacyjnej - stworzenie ścieżki edukacyjnej,
 - przebudowa lub utwardzenie drogi dojazdowej do PSZOK,
- 2 Doposażenie obecnego PSZOK w Rudkach m.in.
 - zakup wagi najazdowej o dużym tonażu,
 - zakup komputera i oprogramowania do obsługi PSZOK, w tym wprowadzenie tzw. „paszportów odpadowych” – kart magnetycznych dla właścicieli nieruchomości chcących korzystać z PSZOK,
 - zakup pojemników i kontenerów na odpady,
 - zakup myjki do mycia i dezynfekcji pojemników,
 - wymiana monitoringu.
- 3 Zakup pojemników na odpady komunalne dla mieszkańców (pojemniki 120l, 240l i 1100l, w tym zakup specjalnych pojemników na bioodpady), zakup przydomowych kompostowników,
- 4 Działalność edukacyjna z zakresu gospodarowania odpadami – kampanie edukacyjne

Obszar funkcjonalny nr 7 „Przedsięwzięcia turystyczno- kulturalne (także z zachowania dziedzictwa kulturalnego)” zdiagnozowane potrzeby:

- 1 Budowa ciągu pieszo-rowerowego w ciągu DW 756 na odc. Nowa Słupia – Dębniak
- 2 Budowa ciągu pieszo-rowerowego jednostronnego w ciągu DW 751 (Dąbrowa Górna- Mirocice)
- 3 Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika wodnego w Baszowicach
- 4 Promocja gminy w regionie
- 5 Remont obiektu zabytkowego „Opatówka”
- 6 Doposażenie świetlic wiejskich
- 7 Budowa i doposażenie świetlicy wiejskiej w Bartoszowinach i Dębnie
- 8 Poprawa stanu pomników i miejsc pamięci
- 9 Organizacja międzygminnych imprez kulturalnych, promocja kultury, organizacja różnego rodzaju imprez typu dożynki.
10. Remont i rozbudowa Centrum Kulturowo-Archeologicznego.
11. Utworzenie terenów rekreacyjnych przy Centrum Kulturowo-Archeologicznym i Parku Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich „Łysa Góra”.
12. Budowa południowej drogi dojazdowej do PDGŚ „Łysa Góra”, CK-A i Muzeum.
13. Utworzenie miejsc parkingowych obsługujących ruch turystyczny.

Obszar funkcjonalny nr 8 „Przedsięwzięcia społeczne, edukacyjne, sportowe” zdiagnozowane potrzeby:

- 1 Remonty i doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne
- 2 Budowa żłobka i przedszkola w Nowej Słupi
- 3 Projekty edukacyjne szkół obejmujące:
 - zajęcia pozalekcyjne, w tym przygotowujące do egzaminów ósmoklasisty,
 - wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi,
 - wsparcie w obszarze edukacji włączającej,
 - doradztwo zawodowe,
 - podnoszenie kwalifikacji nauczycieli,
 - rozwijanie kompetencji kluczowych w szczególności cyfrowych (zajęcia z wykorzystaniem TIK)
- 4 Świetlice środowiskowe jako element pomocy Rodzinom w codziennym funkcjonowaniu
- 5 Zakup sprzętu dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w tym samochodów bojowych i inne wyposażenie
- 6 Poprawa dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami w budynkach użyteczności publicznej m.in. w Urzędzie Miasta i Gminy w Nowej Słupi i budynku Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Turystyki w Rudkach
- 7 Kształcenie kadr urzędniczych organizacja szkoleń
- 8 Wsparcie dla seniorów:
 - usługi opiekuńcze w terenie świadczone osobom starszym,
 - organizacja Klubu/ów Seniora, Senior+, Dzienny Dom Senior+,
 - posiłki z dowozem do domu,
 - pomoc sąsiedzka,
 - lepszy dostęp do rehabilitacji i terapii,
 - rozwijanie usług opiekuńczych i zdrowotnych prowadzonych w przyjaznych warunkach, w domach lub niewielkich placówkach,
 - wprowadzenia „Karty Seniora” pozwalającej na korzystanie z obiektów i imprez organizowanych przez Gminę Nowa Słupia ze zniżką
- 9 Usługi społeczne skierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem, m. in. z powodu: długotrwałego bezrobocia, braku motywacji do podjęcia pracy, niepełnosprawności, niskich

kompetencji społecznych i zawodowych, a także osoby bierne zawodowo. W ramach usług społecznych planuje się kompleksową aktywizację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem:

- wsparcie psychologiczne,
- wsparcie zdrowotne,
- kursy i doradztwo zawodowe,
- staże zawodowe,
- wsparcie w podjęciu zatrudnienia.

10 Działania przeciwdziałające skutkom COVID-19 wśród uczniów z uwagi na alienację i ograniczenie kontaktów społecznych w trakcie nauki zdalnej:

- wzmocnienie roli szkoły w profilaktyce problemów psychologicznych dzieci i młodzieży,
- zatrudnienie psychologów dziecięcych,
- prowadzenie terapii oraz zajęć grupowych i indywidualnych dla uczniów,
- warsztaty i doradztwo dla rodziców,
- szkolenia dla pedagogów i psychologów szkolnych.

Obszar funkcjonalny nr 9 „Rewitalizacja zdegradowanych obszarów” zdiagnozowane potrzeby:

1 Rewitalizacja Miasta Nowej Słupi

- 1) Modernizacja wraz z przebudową infrastruktury towarzyszącej ul. Świętokrzyskiej – utworzenie deptaka. – zadanie dominujące,
- 2) Modernizacja i adaptacja budynku po GOPS- ie pod potrzeby Domu Seniora, biblioteki publicznej, pomieszczeń dla Stowarzyszeń oraz przystosowanie lokalu użytkowego pod wynajem na działalność pocztową,
- 3) Renowacja zabytkowego obiektu „Opatówka”,
- 4) Poprawa estetyki i funkcjonalności oraz zwiększenie potencjału turystycznego Powiatowego Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Chęcinach – Filia nr 4 w Nowej Słupi – poprzez modernizację infrastruktury – projekt powiatu Kieleckiego
- 5) Poprawa estetyki oraz atrakcyjności poprzez wymianę zdegradowanej nawierzchni na terenie bezpośrednio przylegającym do siedziby firmy pełniącym funkcję podjazdu oraz „Ogródków kawiarnianych” w Lodziarni „Tradycja” Kinga Trepka-Kopacz; ul. Świętokrzyska 3;26-006 Nowa Słupia - Partnerstwo o statusie MŚP.
- 6) Budowa parkingu przy cmentarzu w Nowej Słupi oraz budowa drogi od DW 756 Starachowice-Nowa Słupia – Łągów-Szydłów-Stopnica do DW 751Suchednów -Bodzentyn-Nowa Słupia-Ostrowiec Świętokrzyski.
- 7) Budowa Przedszkola i Żłobka w Nowej Słupi,
- 8) Budowa Północnej Obwodnicy przez Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach wraz z rewitalizacją Rynku w Nowej Słupi.

2 Rewitalizacja miejscowości Rudki

Obszar funkcjonalny nr 10 „Wsparcie przedsiębiorczości, rynku pracy” zdiagnozowane potrzeby:

- 1 uzbrojenie terenów inwestycyjnych w miejscowościach Serwis i Rudki
- 2 wsparcie działań rolników (m.in. rolnictwo ekologiczne, skracanie łańcuchów dostaw i stworzenie funkcjonalnych połączeń rolnicy-przedsiębiorcy)
- 3 wspólny system promocji produktów lokalnych
- 4 promocja gospodarcza

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Spis tabel

Tabela 1 Park narodowy na terenie Gminy Nowa Słupia	7
Tabela 2 Rezerwy przyrody na terenie Gminy Nowa Słupia	7
Tabela 3 Park krajobrazowy na terenie Gminy Nowa Słupia – dane wg Rejestru RDOŚ	8
Tabela 4 Obszary specjalnej ochrony siedlisk NATURA 2000 na terenie Gminy Nowa Słupia	8
Tabela 5 Obszary chronionego krajobrazu na terenie Gminy Nowa Słupia	9
Tabela 6 Pomnik przyrody na terenie Gminy Nowa Słupia	10
Tabela 7 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO ₂ , NO ₂ ,CO, C ₆ H ₆ , PM ₁₀ , PM _{2,5} , Pb, As, Cd, Ni, BaP, O ₃	13
Tabela 8 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę roślin w zakresie dwutlenku siarki SO ₂ , tlenków azotu NO _x i ozonu O ₃	14
Tabela 9 Zestawienie stref w województwie świętokrzyskim	15
Tabela 10 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)	15
Tabela 11 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin-klasyfikacja podstawowa (klasy: A,C)	16
Tabela 12 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2019 w województwie świętokrzyskim, z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony zdrowia	16
Tabela 13 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2019 w województwie świętokrzyskim, z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony roślin	17
Tabela 14 Zabytki na terenie gminy Nowa Słupia	19
Tabela 15 Stanowiska archeologiczne na terenie Gminy Nowa Słupia	21
Tabela 16 Drogi powiatowe przebiegające przez gmina Nowa Słupia	31
Tabela 17 Drogi gminne	31
Tabela 18 Oczyszczalnie ścieków na terenie gminy Nowa Słupia	37
Tabela 19 Wykaz infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, szkolnej i kultury w gminie Nowa Słupia	41
Tabela 20 Liczba mieszkańców Gminy Nowa Słupia w podziale na płeć	45
Tabela 21 Dynamika urodzeń i zgonów w gminie Nowa Słupia	46
Tabela 22 Struktura ludności Gminy Nowa Słupia w latach 2016-2020 wg ekonomicznych grup wiekowych	47
Tabela 23 Prognoza demograficzna dla powiatu kieleckiego i województwa Świętokrzyskiego do roku 2050r.	49
Tabela 24 Prognoza ludności Gminy Nowa Słupia na lata 2025-2030	49
Tabela 25 Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Nowa Słupia	58
Tabela 26 Liczba przestępstw i wykroczeń popełnionych na terenie Gminy Nowa Słupia	66
Tabela 27 Powody przyznawania pomocy społecznej przez MGOPS w Nowej Słupia w latach 2017-2020	67
Tabela 28 Liczba uczniów w poszczególnych placówkach edukacyjnych na terenie Gminy Nowa Słupia w latach szkolnych 2016/2017-2020/2021	71
Tabela 29 Liczba dzieci w przedszkolach na terenie Gminy Nowa Słupia w latach szkolnych 2016/2017-2020/2021	72
Tabela 30 Nauczanie indywidualne na terenie Gminy Nowa Słupia w latach szkolnych 2016/2017-2020/2021	73
Tabela 31 Wyniki szkół z terenu Gminy Nowa Słupia z egzaminu gimnazjalnego w latach 2017-2019	74
Tabela 32 Rozkłady wyników uczniów w szkołach z egzaminu gimnazjalnego w latach 2017-2019	77
Tabela 33 Wyniki szkół egzaminu ósmoklasisty	78
Tabela 34 Rozkład wyników uczniów w szkołach egzaminu ósmoklasisty	80
Tabela 35 Frekwencja wyborcza w Gminie Nowa Słupia wg sekcji w wyborach samorządowych 2018 i parlamentarnych 2019 oraz prezydenckich 2020	81
Tabela 36 Frekwencja wyborcza w Gminie Nowa Słupia w wyborach na Wójta Gminy w 2018r.	82
Tabela 37 Liczba wpisów wg sekcji działalności gospodarczej na terenie Gminy Nowa Słupia	83
Tabela 38 Podmioty gospodarcze klasyfikowane według kryterium liczby pracujących na terenie Gminy Nowa Słupia	83
Tabela 39 Podmioty w sektorze prywatnym wg form prawnych na terenie Gminy Nowa Słupia	84
Tabela 40 Gospodarstwa indywidualne i rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	85

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Słupia do roku 2030

Diagnoza strategiczna

Tabela 41 Powierzchnia użytków rolnych w podziale na kategorie	85
Tabela 42 Powierzchnia zasiewów wg rodzaju gospodarstwa	85
Tabela 43 stopa bezrobocia w latach 2015-2020	86
Tabela 44 Bezrobocie na terenie gminy Nowa Słupia w latach 2016-2020 roku	86
Tabela 45 Wydatki budżetu Gminy Nowa Słupia w 2016-2020r.	88
Tabela 46 Wydatki budżetu Gminy Nowa Słupia według działów w latach 2016-2020 (w% - do wydatków wykonanych ogółem).....	88

Spis wykresów

Wykres 1 Struktura demograficzna mieszkańców Gminy Nowa Słupia w latach 2016-2020.....	46
Wykres 2 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wiekowych	48
Wykres 3 Imprezy organizowane przez dom kultury w 2019r.	65

Spis map

Mapa 1 Obszary chronione na terenie Gminy Nowa Słupia	6
Mapa 2 <i>Obiekty turystyczne w Gminie Nowa Słupia</i>	23
Mapa 3 Położenie Gminy Nowa Słupia na tle województwa świętokrzyskiego oraz powiatu kieleckiego	27
Mapa 4 Położenie gminy Nowa Słupia względem większych ośrodków miejskich	28
Mapa 5 Główne drogi publiczne w gminie Nowa Słupia	30
Mapa 6 Współczesny przebieg „Drogi Królewskiej” ze stacjami drogi krzyżowej	62

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Dawna ulica świętokrzyska w Nowej Słupi	3
Zdjęcie 2 Pielgrzym „Emeryk”	3
Zdjęcie 3 Klasztor benedyktynów na Świętym Krzyżu	4
Zdjęcie 4 Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Pod Pielgrzymem” w Nowej Słupi.....	25
Zdjęcie 5 Stadion sportowy w Rudkach	40
Zdjęcie 6 Siedziba Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Turystyki w Rudkach.....	51
Zdjęcie 7 Koło Gospodyń Wiejskich „Chełmowanie” Zdjęcie 8 Koło Gospodyń Wiejskich „Modrzewianki”	53
Zdjęcie 9 Koło Gospodyń Wiejskich „Niezapominajki” Zdjęcie 10 Koło Gospodyń Wiejskich „Jezioraneczki”	53
Zdjęcie 11 KGW w Trzciance Zdjęcie 12 KGW Baszowice.....	53
Zdjęcie 13 KGW Paprotki Zdjęcie 14 KGW Wesołe Kumoszki	54
Zdjęcie 15 Koło Gospodyń Wiejskich „Wesołe Kumoszki” Zdjęcie 16 Koło Gospodyń Wiejskich w Mirocicach ..	54
Zdjęcie 17 Centrum Kulturowo – Archeologiczne w Nowej Słupi.....	55
Zdjęcie 18 Stacje „Drogi Krzyżowej”	62
Zdjęcie 19 „Gołoborze”	65